

ЛИПЕНЬ 2025

Звіт про аудит виконання нормативних вимог

Дослідження CAO щодо екологічних та
соціальних показників IFC в рамках
інвестицій в Axzon, Україна

Проект IFC №31990 7 липня 2025 року

Про CAO

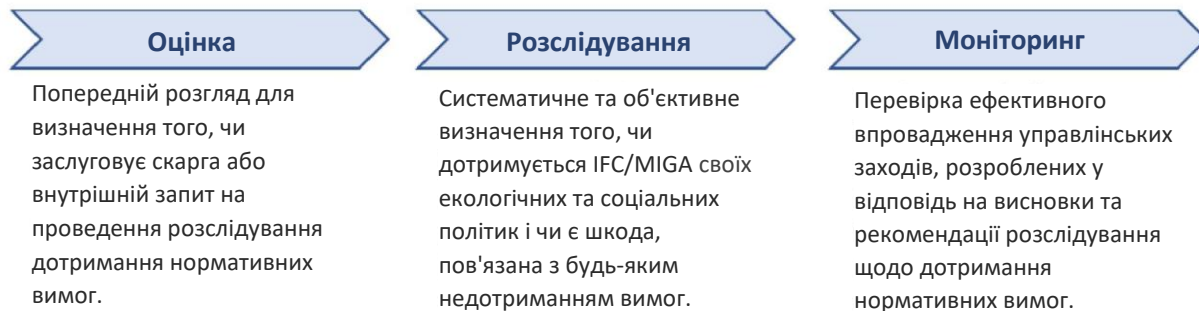
Апарат Консультанта з дотримання зобов'язань/Омбудсмена (CAO) є незалежним механізмом, що забезпечує дотримання відповідальності з боку Міжнародної фінансової корпорації (IFC) та Багатостороннього агентства з гарантування інвестицій (MIGA), що входять до Групи організацій Світового банку. Ми працюємо над тим, щоб сприяти справедливому, об'єктивному та конструктивному розгляду скарг від людей, які постраждали в результаті реалізації проектів IFC/MIGA, покращувати екологічних та соціальних результатів проектів, а також сприяти громадянській відповідальності та навчанню в IFC та MIGA.

CAO – це незалежний орган, підпорядкований безпосередньо Радам виконавчих директорів IFC та MIGA. Для отримання додаткової інформації див. www.cao-ombudsman.org.

Про функцію аудиту виконання нормативних вимог

В рамках функції аудиту виконання нормативних вимог CAO перевіряє дотримання IFC та MIGA екологічної та соціальної політики, оцінює пов'язану з цим шкоду та рекомендує коригувальні заходи, де це необхідно.

Функція аудиту CAO ґрунтується на трьох етапному підході:

Зміст

Про CAO	1
Зміст	2
Скорочення та аббревіатури	4
Зведена інформація.....	6
1. Довідкова інформація	13
1.1 Інвестиції IFC	13
1.2 Скарга до CAO та місцевий контекст	14
1.3 Історія отримання скарг до CAO та процес розслідування дотримання норм	16
1.3.1 Історія отримання скарг	16
1.3.2 Процес розслідування CAO виконання нормативних вимог	18
1.4 Методологія та масштаби розслідування CAO	19
1.4.1 Методологія	19
1.4.2 Технічне завдання	19
1.5 Хронологія ключових подій: Ключові етапи проекту, дії IFC та CAO (2004-2021)	21
2. Загальний контекст: Ризики для довкілля та здоров'я від великомасштабного свинарства	23
3. Застосовні стандарти, політики та практики IFC в екологічній та соціальній сфері	26
3.1 Загальні стандарти, що мають відношення до цього розслідування.....	26
3.2 Стандарти, що застосовуються до питань ресурсоефективності та запобігання забрудненню.....	27
4. Передінвестиційна комплексна експертиза проекту	29
4.1 Вимоги IFC до проведення передінвестиційної комплексної експертизи	30
4.2 Комплексна експертиза IFC, що призводить до розкриття соціально-екологічної інформації та розробки плану дій.....	30
4.3 Аналіз CAO передінвестиційної комплексної експертизи IFC	33
4.3.1 Обмежена перевірка комплексної експертизи стосовно екологічних та соціальних питань, зосереджена на діяльності в Україні.....	33
4.3.2 Відсутність перегляду оцінок впливу на навколишнє середовище для ферм клієнта	35
4.3.3 Обмеження в процесах розкриття інформації IFC та залучення зацікавлених сторін	36
4.3.4 Обмеження в оцінці ризиків для здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню	36
4.3.5 Вимоги до розкриття інформації IFC	38

4.4 Висновки CAO.....	38
5. Нагляд за проектом.....	40
5.1 Вимоги до нагляду IFC в екологічній та соціальній сферах	41
5.2 Загальні відомості про наглядову діяльність IFC.....	42
5.2.1 Нагляд з 2013 по 2018 рік	44
5.2.2 Нагляд з 2019 по 2021 рік	48
5.3 Аналіз CAO	50
5.3.1 Загальні недоліки в процесі нагляду в екологічній та соціальній сферах	51
5.3.2 Неефективний нагляд за екологічними та соціальними питаннями, зосереджений на підприємствах в Україні	51
5.3.3 Недостатній огляд основних даних та оцінок екологічного моніторингу	52
5.3.4 Обмеження в оцінці ризиків для здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню	53
5.4 Висновки CAO.....	57
6. Шкода для скаржників.....	58
6.1 Управління гноєм.....	58
6.2 Транспортування та управління тушами.....	59
6.3 Управління стічними водами	60
6.4 Видобуток та використання води.....	60
6.5 Вплив, пов'язаний з дорожнім рухом.....	60
7. Основні причини недотримання вимог	62
7.1 Відсутність аналізу IFC екологічних ризиків та впливу від окремих фермерських господарств	62
7.2 Відсутність даних екологічного моніторингу та змістовного нагляду	63
8. Рекомендації та подальші кроки.....	63
8.1 Рекомендація на рівні проекту.....	63
8.2 Рекомендація на системному рівні	64
8.3 Наступні кроки	65
ДОДАТОК А. Відстані між фермерськими господарствами «Делієво», «Лани» та «Лука» та селами Делієво, Лани, Сівко-Войнилівська та Водники	66
ДОДАТОК В. Висновки та рекомендації CAO щодо невідповідності нормативним вимогам	69

Скорочення та аббревіатури

AIP	Політика доступу до інформації 2012 року
AMR	Щорічний моніторинговий звіт
BTOR	Звіт після завершення місії
CAO	Апарат Консультанта з дотримання зобов'язань/Омбудсмена
E&S	Екологічна та соціальна сфера
EDIF	Відділ екології Івано-Франківської адміністрації
EHS	Охорона навколишнього середовища, здоров'я та безпека
OBHC	Оцінка впливу на навколишнє середовище
OBHCiCC	Оцінка впливу на навколишнє середовище та соціальну сферу
EI	Підрозділ екологічної інспекції
ESAP	План дій в екологічній та соціальній сфері
ESMS	Система екологічного та соціального менеджменту
ESRP	(IFC) Процедури екологічної та соціальної експертизи
ESRS	Висновок екологічної та соціальної експертизи
ЄС	Європейський Союз
FAO	Продовольча та сільськогосподарська організація (ООН)
GIIP	Належна міжнародна галузева практика
Global G.A.P	Світова передова сільськогосподарська практика
га	гектар
IFC	Міжнародна фінансова корпорація
IPPC	Комплексне запобігання та контроль забруднення
Керівні вказівки для тваринництва (ссавці)	Керівні вказівки Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки у тваринництві (ссавці) (2007)
MIGA	Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій
MMR	Положення про системи видалення, зберігання та використання гною, 2006 р., Україна (Національний стандарт ВНТП-АПК-09.06 «Системи видалення, обробки, підготовки та використання гною»)
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я

НЕЦУ	Національний екологічний центр України
ГО	Громадська організація
ОПіТБ	Охорона праці та техніка безпеки
PFR	Положення про свинокомплекси, 2005 р., Україна (Національний стандарт ВНТП-АПК-02.05 «Свинарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми)»)
PS	Стандарт діяльності (IFC)
ПДР	Правила дорожнього руху
ДЕЕ	Державна екологічна експертиза
ДСЕЕ	Державна санітарно-епідеміологічна експертиза
НВО	Наглядовий візит на об'єкт
СЗЗ	Санітарно-захисна зона
ТЗ	Технічне завдання
ГСБ	Група Світового банку
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я
СОСВ	Станція очищення стічних вод

Зведена інформація

Це розслідування проведене у відповідь на скаргу громади, подану в 2014 році, в якій стверджується про екологічні та соціальні наслідки (E&S), пов'язані з інвестиціями IFC в Axzon, вертикально інтегровану компанію з виробництва продукції свинарства. У скарзі, підтриманій ГО «Національний екологічний центр України» (НЕЦУ), було висловлено занепокоєння щодо трьох фермерських господарств у Західній Україні стосовно забруднення повітря та води, видобутку води, впливу на дороги та взаємодії із зацікавленими сторонами, включаючи доступ до екологічної інформації. Розслідування CAO виявило, що IFC не дотримується своєї політики E&S в декількох з цих питань. Оскільки IFC вийшла з інвестицій у 2021 році, CAO надає обмежені рекомендації на проектному та інституційному рівнях.

Інвестиції Міжнародної фінансової корпорації (IFC)

У 2013 році IFC схвалила дві інвестиції в Axzon – інвестиції в акціонерний капітал у розмірі приблизно 23 мільйони доларів США та кредит першої черги у розмірі понад 47 мільйонів доларів США. Ринок свинини в Україні був фрагментованим, і метою IFC була підтримка програми розширення компанії Axzon на суму 148 мільйонів євро, яка передбачала подвоєння потужностей з вирощування свиноматок та свиней на відгодівлі, насамперед в Україні, а також розширення операцій з виробництва біогазу в Польщі. IFC оцінила інвестиції, які включали численні операції в кількох країнах, як категорію В, що означає, що вони представляють обмежені екологічні та соціальні ризики та наслідки, які можна пом'якшити.

Скарга

У лютому 2014 року до Апарату Консультанта з дотримувannya зобов'язань/Омбудсмена (CAO) надійшла скарга від мешканців сіл, розташованих за 1-3 км від трьох ферм, якими керує українська дочірня компанія Axzon – «Даноша». У скарзі стверджувалося, що фермерські господарства «Лука», «Делієво» та «Лани» працюють у невідповідності стандартам діяльності IFC 1, 3, 4 та 6, що створює небажані ризики та наслідки для охорони навколишнього середовища, а саме:

- **Доступ до екологічної інформації та розкриття інформації:** Скаржники стверджують, що їм не вистачало доступу до екологічної інформації, зокрема про потужність ферм, виробництво відходів та управління відходами, а також доступ до та публічне оприлюднення оцінок впливу на навколишнє середовище (ОВНС) по трьом фермам.
- **Механізм залучення зацікавлених сторін та розгляд скарг:** У скарзі стверджується, що залучення зацікавлених сторін було недостатнім під час планування, розробки та експлуатації проекту, а скаржники не могли брати участь у громадських зустрічах з питань ОВНС.
- **Забруднення повітря та води, забруднення ґрунтів:** у скарзі зазначається, що поведінка з гноєм та розбризкування гною клієнтом IFC для сільськогосподарських цілей спричинили забруднення повітря, сильні запахи, а також ризики забруднення води та ґрунту, що впливає на здоров'я населення.

- **Видобуток води:** Скаржники зазначають висихання свердловин та виснаження ґрунтових вод у районі проекту, що вони частково пов'язують з видобутком води фермами Axzon.
- **Галицький національний природний парк:** Скарга викликає занепокоєння щодо потенційного впливу на прилеглий парк та відсутність консультацій з представниками заповідної зони.
- **Вплив, пов'язаний з дорогою:** У скарзі стверджується, що рух сільськогосподарських транспортних засобів спричинив проблеми з доступом, вторгнення на землю, структурні пошкодження будівель та викиди пилу.
- **Використання земель та їх компенсація:** у скарзі стверджується, що компанія Axzon не забезпечила виконання попередньої домовленості та належну компенсацію за приватні земельні ділянки, які використовуються для її діяльності.

У березні 2014 року CAO визнав скаргу такою, що підлягає подальшому розгляду, і згодом скликала три процедури примирення та посередництва між скаржниками та Axzon. Оскільки сторони не змогли дійти згоди, у березні 2017 року справу було передано на експертизу до CAO. Декілька питань скарги були закриті на етапі оцінки і не розглядаються в цьому розслідуванні. Вони включають: ймовірний вплив на Галицький національний природний парк; передбачувані наслідки від посягання дороги на приватну власність; використання земельних ділянок та пов'язана з цим компенсація; а також загальні занепокоєння щодо механізму залучення зацікавлених сторін клієнта та розгляду скарг.

У квітні 2018 року Апарат Консультанта з дотримання зобов'язань/Омбудсмена (CAO) розпочав розслідування стосовно дотримання вимог щодо решти питань скарги. Під час розслідування відбулися дві знакові події: Фінансові відносини IFC з Axzon закінчилися в червні 2021 року, а вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року призвело до тимчасового призупинення роботи CAO в країні.

Аналіз та висновки CAO

Передінвестиційна комплексна експертиза

Проведений CAO аналіз передінвестиційної комплексної експертизи IFC щодо питань екологічної та соціальної сфер виявив суттєві недоліки:

- **Обмежена перевірка комплексної експертизи стосовно екологічних та соціальних питань, зосереджена на діяльності в Україні:** Незважаючи на мету IFC щодо підтримки розширення діяльності Axzon в Україні, немає жодних доказів того, що IFC оцінювала ризики, пов'язані з екологією та охороною навколишнього середовища для українських об'єктів, під час комплексної експертизи. Крім того, регуляторний контекст в Україні вимагав більш ретельного контролю, ніж діяльність клієнта на той час в інших країнах, які підпадали під регулювання ЄС. Незважаючи на ці фактори, План дій в екологічній та соціальній сфері (ESAP), який IFC погодила з Axzon, не враховував конкретні екологічні прогалини для об'єктів на рівні ферм клієнта.
- **Відсутність перевірки ОБНС ферм:** CAO не знайшов доказів того, що IFC забезпечила проведення своїм клієнтом необхідної оцінки впливу на навколишнє

середовище та соціальну сферу (ОВНСіСС) для нових розробок в Україні, а також що IFC переглянула екологічні аудити для існуючої сільськогосподарської діяльності. Зокрема, немає жодних доказів того, що IFC переглядала показники ОВНС для ферм Делієво та Лука, які на той час перебували на стадії будівництва, або оцінювала очікувані викиди та (або) скиди, щоб визначити, чи відповідатимуть вони Керівним вказівкам Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. CAO робить висновок, що IFC не надала ефективної підтримки клієнту у прогнозуванні та усуненні конкретних ризиків і наслідків шляхом перегляду відповідних ОВНС.

- **Огляд процесів розкриття інформації по ОВНС та залучення зацікавлених сторін:** Передінвестиційна комплексна експертиза IFC не включала консультації з громадськістю щодо екологічних і соціальних впливів на конкретні об'єкти, і CAO вважає наявні записи недостатніми для демонстрації дотримання клієнтом національних вимог та вимог IFC. CAO не знайшов доказів того, що IFC розглянула консультації для ферм Делієво та Лука, які перебувають на стадії будівництва, або перевірила розкриття документів з ОВНС на місцевому рівні, як того вимагає Стандарт діяльності 1. Незважаючи на ствердження IFC, що консультації та розкриття інформації відповідають вимогам законодавства, CAO не знайшов жодних доказів.
- **Оцінка ризиків для здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню:** Оцінка інвестицій IFC не врахувала ключові ризики для громади та громадського здоров'я, пов'язані з діяльністю Axzon в Україні, незважаючи на те, що IFC знала про існуючі скарги на клієнта щодо екологічних і соціальних питань. Потенціал свиноферм впливати на здоров'я громади та навколишнє середовище підтверджений численними документами. У цій справі CAO визначив п'ять сфер, які можуть викликати занепокоєння, включаючи поводження з гноєм, тушами тварин та стічними водами, видобуток та використання води, а також вплив, пов'язаний з дорогами. У всіх цих сферах CAO виявив деякі недоліки у проведенні комплексної експертизи IFC. Наприклад, немає жодних доказів того, що IFC переглядала плани організації операцій з гноєм для ферм, що будуються, а в протоколах комплектної експертизи відсутні детальні відомості про операції з гноєм, вплив на видобуток води та вплив, пов'язаний з дорожнім рухом.
- **Вимоги до розкриття інформації IFC:** IFC не дотрималася своєї Політики доступу до інформації щодо розкриття відповідних ОВНС на своєму веб-сайті (п. 31 (a) vi).

З причин, викладених вище, CAO вважає, що передінвестиційна перевірка IFC не була співмірна з характером та масштабами ділової активності, а також з рівнем ризиків в екологічній та соціальній сфері (Політика сталого розвитку, п. 26). Крім того, немає жодних ознак того, що IFC запевнила себе в тому, що від клієнта можна очікувати виконання вимог Стандартів діяльності (1, 3 і 4) протягом розумного періоду (Політика сталого розвитку, п. 22). Нарешті, CAO встановив, що IFC не перевірила, що ризики та наслідки в екологічній і соціальній сферах від діяльності в Україні були належним чином визначені за допомогою аналізу ОВНС та враховані в Системі

управління екологічними і соціальними питаннями (Політика сталого розвитку, пп. 27 і 28).

Нагляд

Аналіз нагляду IFC (2013-2021 рр.), проведений CAO, виявив постійні недоліки, особливо протягом перших п'яти років. Незважаючи на те, що з 2019 року нагляд покращився, недоліки нагляду з боку IFC протягом 2013-2018 років, які посилили прогалини у передінвестиційній комплексній експертизі, завадили адекватній оцінці ризиків та наслідків проекту відповідно до вимог Стандарту діяльності. Подальший підхід IFC до оцінювання клієнта на корпоративному рівні призвів до недостатньої уваги до діяльності на рівні фермерських господарств.

- **Неналежний та несвоєчасний аналіз AMR:** IFC виконувала аналіз щорічних моніторингових звітів (AMR) клієнтів з 2014 по 2018 рік неналежним чином та несвоєчасно, не було жодного запиту ARM на 2013 рік і було зафіксовано лише два з чотирьох аналізів ARM. CAO вважає, що аналіз був недостатньо своєчасним для ефективного нагляду, і зазначає, що IFC не надавала конкретного зворотного зв'язку клієнту до 2019 року. Відсутність послідовного нагляду та зворотного зв'язку була втраченою можливістю та суперечила процедурам нагляду IFC.
- **Неефективний нагляд за діяльністю в Україні:** Рівень нагляду IFC за діяльністю Axzon в Україні був недостатнім, щоб вирішити зі своїм клієнтом повторювані скарги громади. Щорічні моніторингові звіти Axzon, датовані 2016 роком, повідомляли про численні скарги, пов'язані з неприємним запахом, забрудненням води та впливом на дороги. Однак IFC не розглядала ці повторювані скарги до 2019 року, коли IFC відзначила високий рівень скарг і попросила клієнта вжити заходів.
- **Недостатній аналіз даних екологічного моніторингу:** У період з 2014 по 2018 рік IFC не провела належного аналізу ключових екологічних даних на рівні ферм з метою оцінки ризиків проекту щодо охорони навколишнього середовища та потенційного впливу на громади. Незважаючи на проведення обмеженого аналізу, IFC оцінювала результати діяльності клієнтів в екологічній і соціальній сфері як задовільні або відмінні протягом цих років. Однак CAO виявив, що в щорічних моніторингових звітах (AMR) клієнта відсутні дані екологічного моніторингу, що стосуються діяльності свиноферм, і що звіти містили ідентичні дані про викиди в атмосферу для кількох українських ферм за кілька років. Заборони, запроваджені урядом України на проведення екологічних інспекцій (EI) фермерських господарств у 2015-2018 роках, ще більше ускладнили оцінку діяльності клієнта у сфері охорони навколишнього середовища та соціальній сфері, проте до 2019 року в документах IFC посилення на ці заборони відсутні. Крім того, CAO не знайшов доказів того, що IFC переглядала відповідні ОВНС клієнта у зв'язку з розширенням ферми «Делієво» у 2013 році та новим сміттєспалювальним заводом на фермі «Лука» у 2017 році, щоб перевірити, чи потрібні коригувальні дії.
- **Оцінка ризиків для здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню:** У нагляді з боку IFC за діяльністю Axzon в Україні ризики

для здоров'я громади та населення згадуються обмежено. CAO визначив п'ять сфер, в яких очікувались наглядові дії в рамках Основних положень соціально-екологічно орієнтованої діяльності IFC. Вони включали операції з гноєм, тушами та стічними водами, видобуток води та наслідки, пов'язані з дорожнім рухом. Незважаючи на початкові зусилля, IFC не підтвердила ефективне впровадження систем управління операціями з гноєм, не розглянула скарги на розбризкування гною та не перевірила методи управління тушами на відповідність вимогам Стандарту діяльності 3. IFC також не запросила дані моніторингу якості води та не забезпечила ефективність коригувальних заходів, про які повідомляв клієнт для вирішення проблеми перевищення вмісту аміаку в ґрунтових водах. CAO вважає нагляд IFC за впливом на видобуток води недостатнім і зазначає, що IFC не оцінювала вплив, пов'язаний з дорожнім рухом, незважаючи на численні скарги, про які повідомив клієнт.

З причин, викладених вище, **CAO вважає, що нагляд з боку IFC не відповідав прийнятим зобов'язаннями щодо забезпечення за допомогою нагляду, що бізнес-діяльності, яку фінансує IFC, здійснюється відповідно до вимог Стандарту діяльності (Політика сталого розвитку, п. 7).** Крім того, CAO вважає, що протягом перших п'яти років своїх інвестицій (2013-2018 роки) IFC не дотримувалася вимог Політики сталого розвитку щодо забезпечення регулярного, адекватного та ефективного нагляду (пп. 45). Нарешті, CAO вважає, що нагляд IFC за управлінням операціями з гноєм та стічними водами клієнта, а також потенційним впливом, пов'язаним із забрудненням повітря, води та ґрунту на трьох фермах, які є предметом цієї скарги, не забезпечив впевненості в тому, що діяльність клієнта здійснювалася відповідно до Стандартів діяльності 3, 4 та Належної міжнародної галузевої практики (GIIP) і відповідно його обов'язків згідно до Огляду стандартів діяльності (п. 5) для дотримання вимог чинного національного законодавства.

Шкода для скаржників

Розслідування CAO, яке включало виїзд в Україну в 2018 році, виявило ознаки шкоди для здоров'я та благополуччя членів громади, які проживають поблизу ферм, на які поширюється скарга, і ця шкода може бути пов'язана з проектом. До такої потенційної шкоди належать:

- **Управління операціями з гноєм:** Недоліки в нагляді IFC за управлінням операціями з гноєм та його розподілом на трьох фермах, зокрема «Делієво» та «Лани», означають, що відсутня достатня інформація для демонстрації адекватності управління операціями з гноєм клієнта. CAO робить висновок, що є ознаки шкоди через надмірний запах в Делієво. Що стосується ферми «Лука», повідомлення клієнтів про перевищення вмісту аміаку в ґрунтових водах поблизу відстійників змушують CAO зробити висновок про наявність ознак заподіяння шкоди скаржникам.
- **Транспортування та управління тушами:** Беручи до уваги неналежну комплексну експертизу та нагляд IFC за надмірним запахом та ризиками захворювань при зберіганні та транспортуванні туш, а також спостережену практику клієнта не зберігати туші в холодильниках, CAO вважає, що існують ознаки шкоди від неналежної санітарної гігієни та надмірного запаху.

- **Управління стічними водами:** З огляду на недоліки в нагляді IFC за системами клієнта та даними моніторингу, можна припустити, що мав або міг бути вплив на навколишнє середовище та забруднення річки Буркач, пов'язані з фермою «Лука». Також можливо, що стічні води з інших господарств, які є предметом скарги CAO, можуть бути джерелами забруднення води, враховуючи неналежну практику моніторингу клієнта.
- **Видобуток та використання води:** Нестача води поблизу ферми «Делієво» може бути пов'язана з діяльністю клієнта, але доказів недостатньо, щоб підтвердити, що використання води клієнтом IFC завдало шкоди мешканцям Делієво. Недоліки в комплексній експертизі та нагляді IFC, поряд з відсутністю базових досліджень використання води та сукупного впливу, сприяють цій невизначеності.
- **Вплив, пов'язаний з дорожнім рухом:** Враховуючи, що велика техніка створює пил, цілком ймовірно, що був вплив від пилу, спричинений проїздом сільськогосподарських вантажівок. Однак немає достатніх доказів для оцінки та підтвердження масштабів такої шкоди від пилу та пов'язаної з нею шкоди для громад.

Рекомендації

Політика CAO (п. 120 (с)) передбачає, що у випадках, коли CAO виявляє невідповідність та пов'язану з цим шкоду, CAO надає рекомендації для IFC/MIGA, які слід врахувати при розробці Плану управлінських заходів (MAP). Рекомендації можуть стосуватися виправлення невідповідності на рівні проекту та пов'язаної з цим шкоди, та (або) заходів, необхідних для запобігання недотриманню вимог у майбутньому, якщо це доречно за даних обставин.

Рекомендації на рівні проекту: Беручи до уваги ситуацію в Україні та те, що IFC вийшла з цієї інвестиції у 2021 році, CAO визнає проблеми, з якими IFC стикається у взаємодії зі своїм колишнім клієнтом. Отже, CAO пропонує лише одну рекомендацію на рівні проекту в цьому випадку, враховуючи висновки про недотримання та потенційні негативні наслідки для місцевих громад:

1. IFC повинна розглянути можливість звернення до свого колишнього клієнта, можливо використовуючи консультаційні послуги IFC, для спільного розгляду та усунення недоліків, виявлених у цьому розслідуванні, пов'язаних із скаргами, порушеними громадами.

У той же час, CAO зазначає, що якщо IFC знову взаємодіятиме з цим клієнтом, їй слід звернути увагу на виявлені в цьому розслідуванні недоліки в управлінні та моніторингу екологічних ризиків і впливів, пов'язаних з великими свинофермами.

Рекомендації системного рівня: У нещодавніх справах (Awba, Salala та Bridge-01) CAO надав рекомендації щодо необхідності належної перевірки та нагляду в екологічній і соціальній сфері на конкретному об'єкті, включаючи перегляд відповідних ОБНСіСС перед тим, як Рада затвердить проект. У відповідь на це IFC внесла зміни до своїх Процедур екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (2025), які призводять до значного прогресу, допомагаючи уточнити обсяг належної перевірки та нагляду з боку IFC, а також допомагають усунути основні причини недотримання вимог, виявлені в цьому звіті. Разом з тим, CAO рекомендує один додатковий захід:

2. Розробити настанови для персоналу IFC (наприклад, у вигляді листка з порадами або в аналогічній формі) щодо здійснення комплексної експертизи та нагляду за інвестиціями в корпоративне кредитування додатково до Процедур екологічної та соціальної експертизи (ESRP), щоб забезпечити, що:

а. Місцеві ризики та наслідки на рівні об'єкта належним чином оцінюються та контролюються шляхом аналізу відповідних екологічних даних та параметрів. Це може вимагати перегляду рекомендацій щодо того, як складаються юридичні угоди, шаблони річної звітності та пункти Плану дій в екологічній та соціальній сфері (ESAP).

б. Занепокоєння з боку членів місцевої громади, які виникають протягом терміну дії інвестиції, IFC своєчасно розглядає в рамках нагляду з боку IFC за проектом, і підтримується своєчасне їх вирішення.

Наступні кроки

Ґрунтуючись на результатах цього розслідування щодо дотримання вимог та відповідно до Політики CAO, IFC підготує для затвердження Радою директорів План управлінських заходів основі висновків після консультацій з колишнім клієнтом та скаржниками.

CAO опублікує звіт про розслідування на своєму веб-сайті англійською та українською мовами за адресою <https://www.cao-ombudsman.org/cases>.

1. Довідкова інформація

1.1 Інвестиції IFC

Axzon — це група компаній, яка займається вирощуванням свиней та переробки м'яса, зі штаб-квартирою в Данії і підприємствами в Польщі, Україні та Росії. Компанія через свою українську дочірню компанію володіє близько 10 свинофермами,¹ біогазовим заводом та понад 11 000 гектарів сільськогосподарських угідь в Івано-Франківській області на заході України. Інвестиції IFC сприяли діяльності Групи в регіоні та розширенню її діяльності по всій Україні. Загальна вартість проекту була оцінена в 148 млн євро.

Інвестиція IFC в компанію Axzon («клієнт») була схвалена в травні 2013 року. Вона охоплював дві різні бізнес-діяльності IFC: (i) інвестиції в акціонерний капітал в Axzon від травня 2013 року у розмірі до 134 137 081 данських крон (приблизно 23 мільйони доларів США); та (ii) кредит першої черги, датований липнем 2013 року, у розмірі до 36 мільйонів євро (понад 47 мільйонів доларів США на той час) для компанії Axzon та всіх її дочірніх компаній (включаючи українську дочірню компанію «Даноша»). IFC підтримувала кредитування Axzon та її дочірніх компаній до червня 2017 року. У серпні 2016 року IFC взяла на себе зобов'язання надати додатковий кредит у розмірі 10 мільйонів євро, але він був анульований до виплати. У 2018 році Axzon Group була перейменована в «Goodvalley»² і компанія «Даноша» стала «Гудвеллі Україна» (Goodvalley Ukraine).³ IFC зберігала частку в акціонерному капіталі Axzon до червня 2021 року, поки не вийшла з проекту і її відносини з клієнтом припинилися.

На момент інвестування з боку IFC компанією Axzon володіла данська холдингова компанія Polen Invest A/S, якою володіють 90 данським свинарям. Клієнт IFC мав понад 30 свиноферм у Польщі, окрім свиноферм в Західній Україні, а також володів забійними та м'ясопереробними підприємствами у Польщі та Данії, вісьмома біогазовими станціями у Польщі та однією в Україні.

Метою інвестицій IFC була підтримка інвестиційної програми Axzon на суму 148 мільйонів євро для її розширення та придбань, насамперед в Україні, а також підтримка роботи польських біогазових станцій. Під час юридичного аудиту IFC зазначила, що Axzon планує придбати велику свиноферму в Україні, щоб подвоїти потужності з вирощування свиноматок та свиней на відгодівлі⁴, і охарактеризувала цю інвестицію як привабливу можливість інвестувати у швидко зростаючий та прибутковий бізнес з виробництва свинини з потужним потенціалом зростання на фрагментованому та неефективному ринку свинини в Україні. IFC також відзначила плани клієнта інвестувати в Росії.⁵

САО зазначає, що інвестиції IFC в Axzon були складними, оскільки клієнт мав численні діючі підприємства та активи, на різних етапах розвитку, у різних місцях та країнах. Тим не менш,

¹ Дані про кількість фермерських господарств в Україні різняться в документації IFC. У внутрішніх документах, що обговорюють інвестиції в березні 2013 року, йдеться про п'ять фермерських господарств в Україні, а в публічному висновку вказано «близько десяти ферм». Див., Висновок екологічної та соціальної експертизи IFC, лютий 2013 р., <https://officecao.org/4gVilc7>

² Нова назва також була застосована до дочірньої компанії Групи в Польщі. Див. <https://officecao.org/3ShPFQs>

³ Див. веб-сайт Goodvalley, <https://officecao.org/4d3k276>

⁴ Свині на відгодівлі – це свині, готові до забою. Див. типологію свиней у виносці №13.

⁵ Зрештою, компанія Axzon інвестувала у бізнес в Росії.

IFC віднесла свої інвестиції в Axzon до категорії В за екологічними та соціальними ризиками (E&S).⁶ Це означало, що в оцінці IFC діяльність клієнта викликала обмежені питання в екологічній та соціальній сфері, які можна легко пом'якшити в рамках Стандарту діяльності 1 (PS1) (Оцінка та управління ризиками та впливом в екологічній та соціальній сферах), PS2 (Праця та умови праці), PS3 (Ефективність використання ресурсів та запобігання забрудненню) та PS4 (Охорона здоров'я, безпека та захист громади).⁷ Застосування цих стандартів, які є обов'язковими для виконання клієнтами IFC, більш детально проаналізовано в розділі 3 нижче.

1.2 Скарга до CAO та місцевий контекст

Цей звіт про розслідування є відповіддю на скаргу, подану до CAO у лютому 2014 року⁸, що стверджує про екологічні та соціальні наслідки від діяльності з виробництва свиней дочірньої компанії Axzon Danosha Limited («Даноша») в Івано-Франківській області Західної України.

Мешканці сіл, які проживають за 1-3 км від трьох ферм клієнта IFC — «Лука» (поблизу села Сівка-Войнилівська), «Делієво» та «Лани» (обидві розташовані поблизу однойменних сіл) — звернулися зі скаргою за підтримки ГО «Національний екологічний центр України» (НЕЦУ).

Усі три ферми розташовані на територіях, де основним джерелом питної води є свердловини, що живляться підземними водами, та у безпосередній близькості до річки Дністер, яка забезпечує водою сільське господарство. Ферма «Лани» розташована за 10 миль від Галицького національного природного парку, а ферма «Делієво» розташована поблизу вапнякових кар'єрів, які також є помітними споживачами води.⁹ Гній, який «Даноша» виробляла на цих свинофермах, використовувався для виробництва біогазу, а залишки зберігалися в герметичних відстійниках, щоб запобігти потраплянню у водні джерела. Цей залишковий гній також вносився на сільськогосподарські угіддя, що належали Axzon, протягом декількох сезонів.¹⁰

У скарзі стверджується про невідповідність Стандартам діяльності IFC 1, 3, 4 та 6, а також на несприятливі екологічні та соціальні ризики та наслідки.¹¹ НЕЦУ, який у 2017 році змінив назву на «Екодія», продовжує допомагати скаржникам протягом останнього десятиліття.¹²

- **Доступ до екологічної інформації та її розкриття:** скарга викликає занепокоєння щодо доступу до екологічної інформації, зокрема щодо потужності ферм,

⁶ В Політиці сталого розвитку (2012, п. 40) інвестиції категорії В визначаються як: «Підприємницька діяльність з потенційними обмеженими несприятливими екологічними або соціальними ризиками та (або) наслідками, які є нечисленними, як правило, залежать від конкретного місця, значною мірою зворотні та легко вирішуються за допомогою заходів для пом'якшення наслідків». Див. <https://officecao.org/3WyfE9x>

⁷ IFC, Висновок екологічної та соціальної експертизи Axzon, лютий 2013 р., <https://officecao.org/4gVilc7>

⁸ У березні 2014 року CAO визнав, що скарга підлягає подальшому розгляду. З 2014 по 2016 рік CAO провів три процедури примирення та посередництва між скаржниками та Axzon. У березні 2017 року справу передали на експертизу, а у квітні 2018 року розпочато це розслідування. Детальніше див. в розділі 1.3.

⁹ CAO, Звіт про оцінку Axzon, квітень 2018 р., с.13, <https://officecao.org/4ki4saW>

¹⁰ IFC, Висновок екологічної та соціальної експертизи Axzon, розділ PS3, лютий 2013 р., <https://officecao.org/4gVilc7>

¹¹ Див. сторінку справи CAO Axzon-01, <https://officecao.org/3EZdPvG>

¹² У 2017 році НЕЦУ розділився на дві організації: Центр екологічних ініціатив («Екодія») та НЕЦУ.

виробництва та управління відходами, а також доступу до та публічного розкриття оцінок впливу на навколишнє середовище (ОВНС) для трьох ферм клієнта.

- **Механізм взаємодії із зацікавленими сторонами та розгляд скарг:** у скарзі стверджується, що залучення зацікавлених сторін було недостатнім під час планування, розробки та роботи проекту. Скаржники зазначають, що їм не надали можливості взяти участь у громадських зустрічах з питань ОВНС для фермерських господарств «Лани» та «Лука». Клієнт стверджував, що проводив обмежені консультації з сільськими жителями, які проживали ближче до ферм, і виключав жителів з інших сіл, які стикаються з потенційним впливом запахів з ферми та (або) маршрутів транспортування свиней/туш.
- **Забруднення повітря та води, забруднення ґрунтів:** у скарзі зазначено, що поведження з гноєм та його розбризкування спричинили забруднення повітря та сильні запахи, а також ризики забруднення води та ґрунту, що впливає на здоров'я та благополуччя сусідніх громад.
- **Видобуток води:** у скарзі наголошується на висиханні колодязів та виснаженні ґрунтових вод, які мешканці частково пов'язують з видобутком води для діяльності клієнта.
- **Галицький національний природний парк:** скарга викликає занепокоєння щодо потенційного впливу на парк та непроведення консультацій з представниками заповідної зони.
- **Наслідки, пов'язані з дорожнім рухом:** Скаржники стверджують, що інтенсивний рух сільськогосподарських транспортних засобів спричинив проблеми з доступом, порушення земельних ділянок, структурні пошкодження прилеглих будинків та будівель, а також викиди пилу, які вплинули на здоров'я населення.
- **Використання землі та пов'язана з ним компенсація:** у скарзі стверджується, що клієнт не забезпечив виконання попередньої домовленості та не запропонував належну компенсацію за використання приватних земельних ділянок у діяльності ферм.

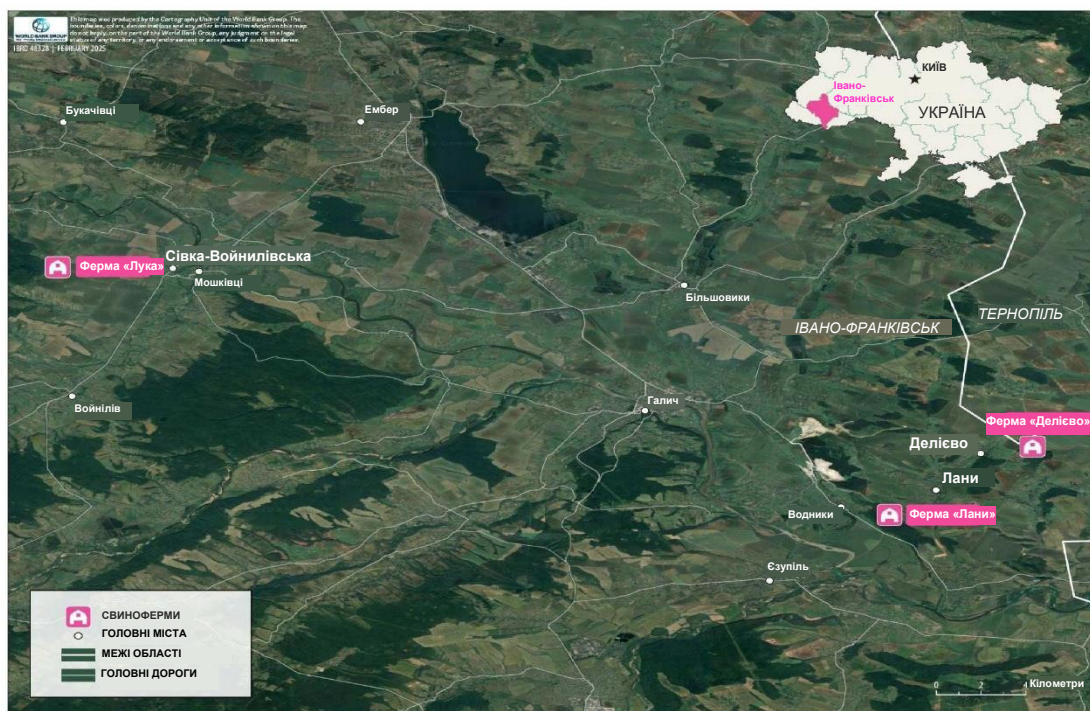
САО зазначає, що члени громади висловлювали занепокоєння щодо діяльності клієнта перед поданням скарги до САО у 2014 році. У 2013 році документація IFC з комплексної експертизи зафіксувала негативні думки серед деяких членів громади щодо недостатньої кількості консультацій «Даноші» з громадськістю, а також щодо забруднення та запаху на фермі під час транспортування та розподілу гною.

Свиноферми клієнтів у Ланах та Луці були побудовані на існуючих фермах, тоді як «Делієво» був новим комплексом. Ферма в Лані була завершена до 2012 року з потужністю 11 900 свиней (свині на відгодівлі, тобто готові до забою). У 2009 році було підготовлено ОВНС для ферми «Делієво» з потужністю 11 900 свиней на відгодівлі, а будівництво розпочалося у 2010 році. У 2013 році компанія Axzon переглянула прогнозовану потужність ферми, в результаті чого було проведено оновлену оцінку ОВНС та визначено нову потужність ферми – 4 000 свиноматок та 23 700 відлучених свиней (молодняк), а

будівництво на новому майданчику завершено до 2014 року. Будівництво ферми «Лука» було завершено у 2015 році та розраховано на 24 000 свиноматок, поросят та молодняка.¹³

На рис. 1 представлено огляд району, трьох ферм клієнта IFC та навколишніх сіл. Додаток А містить більш детальні карти з точними відстанями між фермами та селами-скаржниками.

Рис. 1. Огляд трьох ферм клієнта, на які подається скарга, та прилеглих сіл

Джерело: Google, 2017. Ця карта була підготовлена відділом картографії Світового банку.

1.3 Історія отримання скарг до CAO та процес розслідування дотримання норм

1.3.1 Історія отримання скарг

У березні 2014 року CAO визнав скаргу такою, що підлягає подальшому розгляду.¹⁴ З 2014 по 2016 рік CAO провів три процедури примирення та посередництва між скаржниками та Axzon. Лише по одній з них, що стосувалася одного землевласника, було досягнуто згоди. Оскільки сторони не змогли дійти згоди у двох інших процесах, посередництво CAO закінчилося у серпні 2016 року, а у березні 2017 року справу було передано CAO для аудиту

¹³ Типологія свиней відповідно до Положення про свинокомплекси (PFR) від 2005 року: Кнур плідник — самець дорослої свині; Свиноматка — самка дорослої свині без поросят; Свиноматки супоросні і холості - свиноматки після відділення поросят; Підсисні матки з поросятами - це свиноматка з поросятами від народження (до досягнення ними певної ваги або до 45-60 днів після народження); Поросята сисуні — це молоді свині від народження до відділення від свиноматки, як тільки вони досягають ваги 7-12 кг, зазвичай через 26-35 днів або 45-60 днів після народження (залежно від системи управління, що застосовується на фермі); Відлучені поросята — це молоді свині після відділення від свиноматки (7-12 кг) до віку трьох-чотирьох місяців (вагою 30-35 кг); Свині на відгодівлі — свині на забій у віці від трьох до чотирьох місяців і вагою від 30-35кг до 112кг; Ремонтний молодняк — це відібрані свині для заміни зрілих свиней (від покупки до зрілості).

¹⁴ Звіт CAO про оцінку Axzon-01, серпень 2014 р., <https://officecao.org/3CYOr90>

виконання нормативних вимог.¹⁵ У лютому 2017 року скаржники надали додаткову інформацію до CAO для обґрунтування аспектів своєї первинної скарги.¹⁶ Оновлення було враховано під час оцінки виконання вимог та розслідування разом із початковою скаргою та охоплює занепокоєння та звинувачення жителів села щодо:

- **Відсутність прозорості та публічного розкриття інформації**, включаючи відсутність відповідей від «Даноші» на запити громадських організацій та членів громади щодо надання інформації про потужність ферм та дані моніторингу забруднення.
- **Надмірне забруднення повітря** (метан) через неналежне поводження з гноєм.
- **Забруднення ґрунту** у зв'язку з нібито неконтрольованим та неналежним чином обробленим внесенням гною, включаючи неповний та нерозкритий аналіз вмісту забруднюючих речовин у гної.
- **Оманливі дані про потужність та оборот ферм**, а також мінімальні буферні зони між фермами та селами, які, на думку скаржників, створюють ризики забруднення для прилеглих громад. Додаткова інформація, подана до CAO, підкреслила постійну стурбованість жителів села щодо потужностей ферми «Делієво».
- **Надмірне споживання води** що, як стверджують скаржники, призвело до виснаження води у водозабірних свердловинах, які використовуються громадами.
- **Занижений рівень забруднюючих речовин** (у тому числі щодо метану та аміаку), які, як стверджують скаржники, «Даноша» подала як частину заявок на отримання дозволу.
- **Землекористування** та заявлені клієнтом порушення умов договорів про користування земельними ділянками, укладених з членами громади.
- **Відсутність необхідних дозвільних документів або відхилення від них.**

У квітні 2018 року CAO завершив свій звіт про оцінку, дійшовши висновку, що розслідування є необхідним. Разом з тим, низка питань скарги була закрита на етапі оцінки і, як наслідок, ці питання не враховані в цьому розслідуванні. Такими питаннями є: ймовірний вплив на Галицький національний природний парк; передбачувані наслідки від посягання дорожнього руху на приватну власність; використання земельних ділянок та відповідна компенсація; а також загальні занепокоєння щодо механізму залучення зацікавлених сторін та розгляду скарг клієнтом.¹⁷

Питання скарги, що залишилися у зв'язку з цим розслідуванням CAO, включають:

- Відсутність консультацій клієнта та розкриття інформації щодо Оцінки впливу на навколишнє середовище на трьох фермах

¹⁵ Звіт CAO про вирішення спорів, березень 2017 року, <https://officecao.org/4iyRFzd>

¹⁶ «Додаткова інформація щодо скарги до CAO від громад сіл Делієво, Сівка-Войнилівська та Лани Галицького та Калуського районів Івано-Франківської області», 15 лютого 2017 року. CAO також зазначає, що в листі від 11 листопада 2016 року, надісланому «мешканцями сіл Делієво, Сівка-Войнилівська, Мошківці та Лани» до голови офісу IFC в Україні та Білорусі, були висловлені ті самі занепокоєння.

¹⁷ Звіт CAO про оцінку Axzon-01, квітень 2018 року, <https://officecao.org/4ki4saW>

- Використання води всіма трьома фермами
- Запах і забруднення повітря в першу чергу через операції з гноєм¹⁸
- Забруднення ґрунту та води, пов'язане з операціями з гноєм
- Вплив дорожнього руху.

Скаржники висловили особливе занепокоєння з приводу переглянутої ОВНС для ферми «Делієво», стверджуючи, що оцінка ОВНС може не відображати екологічний і соціальний вплив від зміни типу та розширення поголів'я свиней, що вирощуються, особливо що стосується виробництва та операцій з гноєм, використання води та забруднення повітря.

Первинні скаржники проживають у селі Сівка-Войнилівська Калуського району та в селах Делієво¹⁹ і Лани Галицького району. Мешканці двох інших сіл — Водники Галицького району та Мошківці Калуського району — долучилися до попереднього процесу вирішення спорів CAO, оскільки мали схожі скарги. У рамках цього розслідування CAO розглянув скарги цих жителів сіл, які стосуються ТЗ розслідування, поряд зі скаргами первинних скаржників у Сівко-Войнилівській, Делієво та Ланах.

Під час цього розслідування відбулися ще дві важливі події. По-перше, у червні 2021 року фінансові відносини IFC з Axzon завершилися продажем інвестицій в акціонерний капітал, що обмежує поточний важіль впливу IFC на колишнього клієнта. По-друге, вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року, яке само собою призвело до затягування розслідування CAO.²⁰

1.3.2 Процес розслідування CAO виконання нормативних вимог

Під час цього розслідування Ради виконавчих директорів IFC та MIGA («Правління») затвердили Політику незалежного механізму дотримання вимог (CAO) IFC/MIGA («Політика CAO»), яка набула чинності 1 липня 2021 року і замінила Керівні операційні принципи CAO. Для полегшення переходу до Політики CAO,²¹ CAO, IFC та MIGA узгодили заходи перехідного періоду. Як результат, це розслідування було завершено в рамках [Керівних операційних принципів](#) CAO (2013) в той час як нова Політика CAO буде застосовуватися до підготовки відповіді IFC на результати розслідування та пов'язаного з ним Плану управлінських заходів.

Відповідно до Керівних операційних принципів, розслідування CAO щодо виконання нормативних вимог зосереджені на IFC/MIGA та на тому, як ці установи забезпечили ефективність проекту в екологічній та соціальній сферах. Метою розслідування CAO щодо виконання нормативних вимог є забезпечення відповідності політикам, стандартам, інструкціям, процедурам та умовам залучення IFC/MIGA і тим самим покращення роботи установ в екологічній та соціальній сферах.

¹⁸ Під час розслідування скаржники порушили питання поводження з тушами як ще один фактор, що спричиняє забруднення та впливає на здоров'я.

¹⁹ Делієво також може писатися як Деліїв, Делієве або Делієво.

²⁰ CAO призупинив процес подання скарг на свої справи в Україні (включаючи розслідування Axzon) з лютого по жовтень 2022 року. Це розслідування є однією з кількох справ, які завершувалися цього року (2025) і були відкладені через кадрові обмеження. Детальніше про цю справу можна дізнатися на веб-сайті CAO за адресою: <https://officecao.org/3EZdPvG>

²¹ Див. Політика CAO (2021): Заходи перехідного періоду. Доступно за адресою: <https://bit.ly/3qaGZ1o>

Питання полягає в тому, чи:

- Фактичні результати проекту в екологічній та соціальній сферах узгоджуються з бажаним ефектом положень політики IFC/MIGA або суперечать йому.
- Нездатність IFC/MIGA вирішити екологічні та соціальні питання в рамках оцінки або нагляду призвела до результатів, що суперечать бажаному ефекту положень політики.

У багатьох випадках, у тому числі й у цьому, при оцінці ефективності проекту та впровадженні заходів для виконання відповідних вимог необхідно, щоб CAO проаналізував дії клієнта IFC/MIGA та перевіряв результати на місцях. CAO не має повноважень щодо судових процесів і не є апеляційним судом, правоохоронним механізмом або заміною міжнародних судових систем або судових систем у країнах перебування.

1.4 Методологія та масштаби розслідування CAO

1.4.1 Методологія

Це розслідування проводилося з 2018 по 2025 рік із затримками, спричиненими вторгненням в Україну. Були задіяні консультації українського експерта з питань довкілля з 22-річним досвідом в оцінці та управлінні ризиками в секторі агробізнесу, а також знаннями у законодавстві України про охорону навколишнього середовища, що має відношення до діяльності агробізнесу. Крім того, Апарат Консультанта з дотримання зобов'язань/Омбудсмена (CAO) заручився підтримкою фахівця з охорони навколишнього середовища з більш ніж 40-річним досвідом в сфері сталого розвитку та зміни клімату в багатосторонніх банках розвитку, приватних організаціях та інших міжнародних організаціях.

За даним звітом про розслідування CAO провів:

- Розгляд проектної документації IFC та інших матеріалів, пов'язаних з проектом
- Інтерв'ю з проектним персоналом та консультантами IFC, а також зі співробітниками Axzon
- Розгляд матеріалів, поданих скаржниками
- Візит до України у серпні 2018 року, під час якого відбулися зустрічі зі: скаржниками та їх представником «Екодія»; членами громади з сіл Делієво, Лани, Луки, Мошківці, Сівко-Войнилівська та Водники; управлінською командою клієнта; та посадовцями органів місцевого та регіонального самоврядування з Івано-Франківська. CAO також відвідав об'єкти клієнта в селах Делієво та Лани.

CAO висловлює подяку всім зацікавленим сторонам, зокрема скаржникам та їхнім представникам, за терпіння та співпрацю під час розслідування.

1.4.2 Технічне завдання

Цей аудит оцінює, наскільки IFC переконалась під час комплексної експертизи та нагляду за екологічними та соціальними показниками свого клієнта у виконанні ним нормативних вимог. Відповідно до технічного завдання (ТЗ), CAO фокусується на:

- Перевірці та нагляді IFC за системою управління екологічними та соціальними показниками клієнта, включаючи заходи щодо забезпечення наявності процедур

дослідження на наявність забруднювачів навколишнього середовища та пом'якшення наслідків їх впливу.

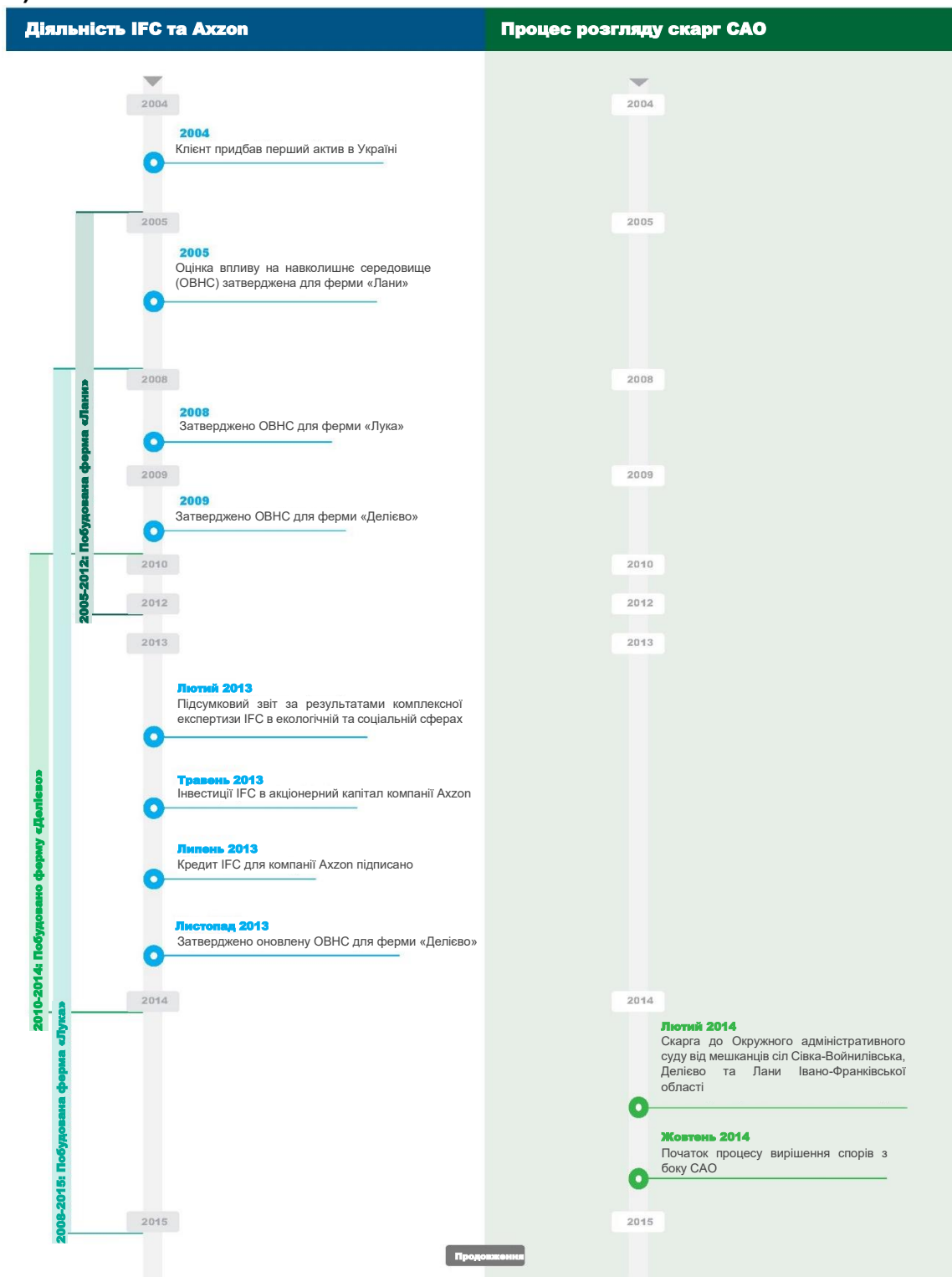
- Розгляд з боку IFC (i) документації з ОВНС (включаючи систему видобутку води, пропускної спроможності та управління операціями з гноєм) та (ii) пов'язані консультації та розкриття інформації, де це необхідно.²²

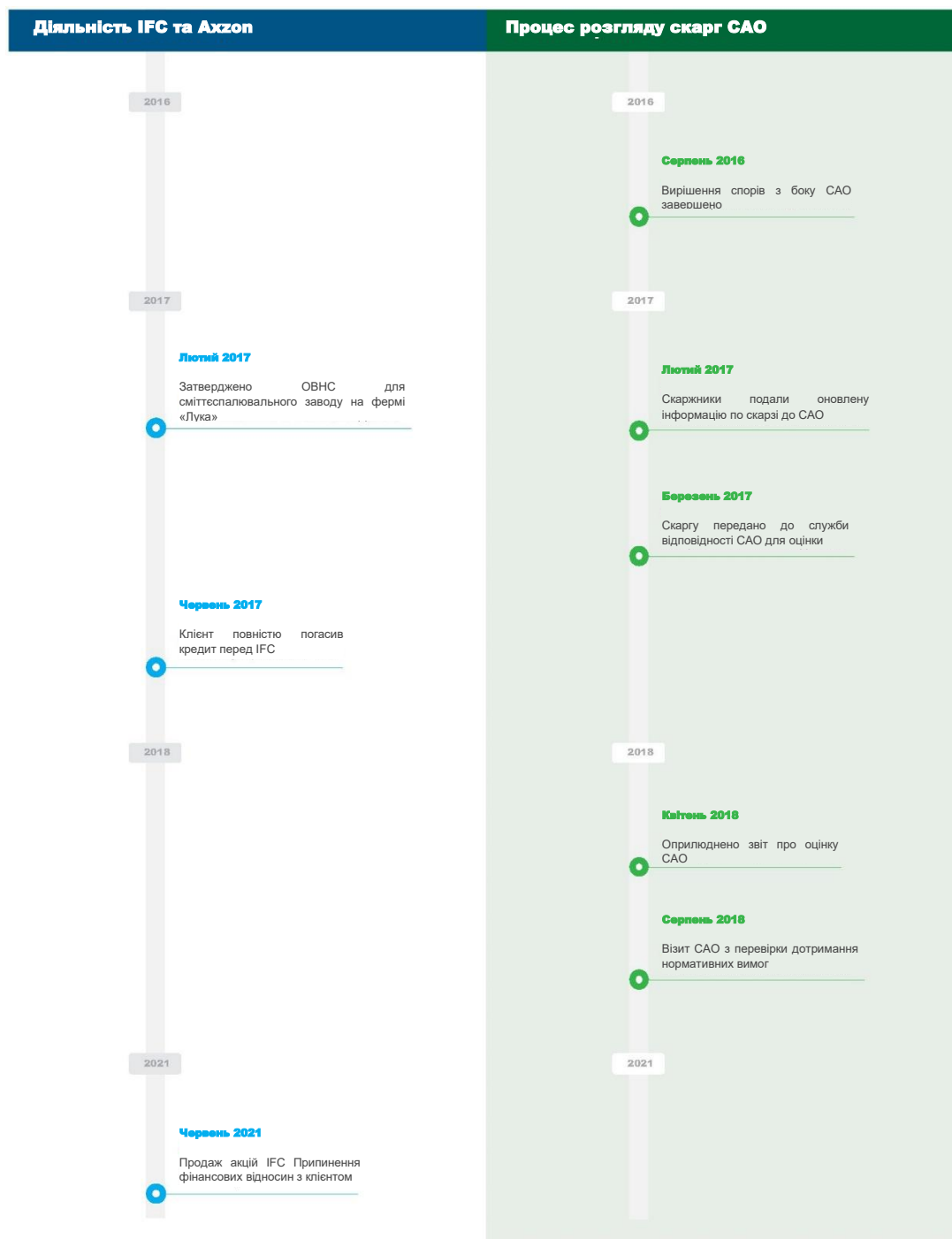
ТЗ передбачає (де це доречно) що, CAO також розгляне основні причини будь-яких виявлених невідповідностей.²³

²² CAO, Технічне завдання на проведення аудиту виконання нормативних вимог, Україна: Axzon-01/Галич і Калуш, квітень 2018 р., <https://officecao.org/4i0zTEX>

²³ Там само.

1.5 Хронологія ключових подій: Ключові етапи проекту, дії IFC та CAO (2004-2021)

2. Загальний контекст: Ризики для довкілля та здоров'я від великомасштабного свинарства

Масштабна свиноферма – це складне підприємство. У зв'язку з цим ключовими елементами сільськогосподарських робіт, які оцінював CAO, були такі:

- Об'єкти утримання тварин, які можуть включати приміщення для вагітних тварин, ясла та приміщення для свиней на відгодівлі
- Системи водопостачання для споживання тваринами та для прибирання загонів
- Відкриті відстійники, ями або закриті резервуари для зберігання гною — рідкої суміші гною, сечі та підстилкового матеріалу
- Сміттєспалювальні заводи або споруди для утилізації мертвих тварин
- Механічна вентиляція, наприклад, вентилятори, воздуховоди та витяжні системи для підтримки потоку повітря та видалення шкідливих газів, включаючи аміак та метан, з хлівів
- Такі об'єкти, як бойні та м'ясопереробні заводи
- Навколишні сільськогосподарські угіддя, де розбризкується гній.

Три ферми, названі у скарзі до CAO, вважаються масштабними²⁴ за європейськими нормативами і є одними з найбільших в Україні.²⁵ У кожному з них утримується понад 10 000 свиноматок та (або) поросят, а на фермі «Лука» також працює сміттєспалювальний завод.

Масштабне комерційне свинарство може мати значний вплив на навколишнє середовище та здоров'я.²⁶ Ці ефекти варіюються залежно від розміру підприємства, використовуваних методів ведення сільського господарства, методів і технологій, що використовуються для управління відходами, викидами в атмосферу та скидами води, а також близькості ферми до громад і чутливих середовищ існування. Без належного очищення та утилізації викиди в атмосферу, стоки та відходи можуть забруднювати місцевий ґрунт, повітря та воду. Загалом, конкретні проблеми навколишнього середовища та здоров'я, пов'язані з масштабними свинарськими підприємствами, зазвичай включають наступне:

²⁴ ЄС визначає інтенсивні свинарські господарства як ті, що мають понад 2 000 місць для промислових свиней (понад 30 кг) або ті, що мають понад 750 місць для свиноматок. Директива 2010/75/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європи від 24 листопада 2010 року про промислові викиди (інтегроване запобігання та контроль забруднення), <https://officecao.org/3DUif6X> В Україні власники ферм з потужністю понад 5 000 свиней зобов'язані готувати для затвердження повномасштабну ОВНС.

²⁵ Див., Микола Повод та ін. The influence of the size of the pig farm on the productivity of piglets and the efficiency of their breeding (Вплив розміру свиноферми на продуктивність поросят та ефективність їх розведення), Scientific Papers. Серія D. Зоознавство. Том LXVII, № 2, 2024, с. 399, <https://officecao.org/3DUUsAjm>

²⁶ Див., наприклад: Торн, Пітер, Вплив операцій концентрованої годівлі тварин на навколишнє середовище: Передбачення небезпек — пошук рішень, *Перспектива здоров'я навколишнього середовища*, 14 листопада 2006 р.; 115(2), сс. 296–297, <https://officecao.org/4j892Xx>; Коллін Сейдж, *Навколишнє середовище та їжа*, Routledge, 2011, <https://officecao.org/3Y8ZoMI>

- Забруднювачі стічних вод, такі як високі концентрації біологічної потреби в кисні (БСК)²⁷ та хімічна потреба в кисні (COD), яка за відсутності належного очищення може забруднювати місцеві джерела води, погіршувати стан водних екосистем та знижувати придатність до очищення для побутового водопостачання.²⁸ Рідкі відходи гною можуть містити антибіотики, гормони та патогенні мікроорганізми, які можуть забруднювати запаси води, впливаючи на здоров'я людей та навколишнє середовище.²⁹
- Викиди газу з вентиляції приміщень для утримання свиней і викиди повітря з відкритих відстійників і ям зазвичай включають аміак, який може подразнювати дихальну систему людини та викликати захворювання, включаючи бронхіт, астму та інші хронічні респіраторні захворювання у працівників ферм та прилеглих громад.³⁰ Крім того, сильні запахи можуть викликати проблеми з диханням, головний біль, нудоту та подразнення очей або горла. Тривалий вплив запахів може погіршити стан астми, спровокувати хронічний бронхіт та знизити якість життя через стрес та порушення сну.³¹
- Свиноферми виробляють велику кількість пилу від підстилки для тварин, кормів і гною, який може містити ендотоксини. Ці токсичні компоненти бактерій можуть спровокувати проблеми з диханням, запалення та ураження легень у працівників та місцевих жителів.³²
- Свинарство потребує великої кількості води для тварин, прибирання приміщень та переробки м'яса. Це може створити тиск на місцеві водні ресурси, особливо в регіонах, які вже стикаються з нестачею води.³³

²⁷ Біохімічна потреба в кисні (БСК) у неочищених стічних водах свинарства зазвичай значно вища, ніж стандарт для стоків, що може знижувати рівень кисню у приймальних водах і призвести до зменшення кількості водних організмів. Див., наприклад: Корнбунракса, Тіпсурі та ін. Застосування гібридного процесу хімічного осадження та мембранного біореактора для очищення стічних вод свинарства, Технологія біоресурсів. Том 100, Вип. 6, березень 2009, 1963-1968, <https://officacao.org/3FPemkl>; Лі, Санг-А та ін. Поетапне очищення нерозбавлених неочищених стічних вод свинарства з використанням трьох видів мікроводоростей, адаптованих до високого вмісту аміаку, Chemosphere, Том 263, січень 2021 р., <https://officacao.org/4jcbL2o>

²⁸ Наприклад, надлишок азоту та фосфору може стікати в річки та озера, викликаючи цвітіння водоростей, яке знижує рівень кисню, що може призвести до загибелі риби та загалом зменшити кількість водних організмів. Див., наприклад, Агентство з охорони навколишнього середовища США, Джерела та рішення: Сільське господарство, <https://officacao.org/3R0cwzw>

²⁹ Буркхолдер, Джоанн та ін. Вплив відходів від концентрованих підприємств з відгодівлі тварин на якість води, Перспектива здоров'я навколишнього середовища 14 листопада 2006 р.; 115(2), сс. 308–312, <https://officacao.org/4hPCN72>

³⁰ Чаравар'ямат, Чандрашекхар і Сінгх, Балджит, Легеневі наслідки впливу повітря в свинарнику, J Occup Med Toxicol. 6 червня 2006; 1:10, <https://officacao.org/4l8neSc>

³¹ Тяньтянь Цао, Юньхао Чжен і Хунмін Дун. Контроль за викидами запахів з тваринницьких ферм: Огляд, Environmental Research 225, травень 2023 р., <https://officacao.org/43dPDjd>

³² Макклendon, Чакія, та ін. Моделі сільськогосподарських тварин для дослідження впливу та токсичності органічного пилу: Висновки та наслідки для здоров'я органів дихання, Curr Opin Allergy Clin Immunol. квітень 2015; 15(2), сс.137–144, <https://officacao.org/3E1e1dR>

³³ Литтл С.Б. та ін. Споживання води та поведінка свиней: наслідки для введення та управління антимікробними препаратами, Animal, Том 16, Випуск 8, Серпень 2022, <https://officacao.org/4hATdaK>

- Великі свиноферми також можуть бути значними джерелами метану, великих обсягів парникового газу, що утворюється з гною та у процесі травлення тварин.³⁴

³⁴ Янг, Пан. Вуглецевий слід у ланцюжку продуктів зі свинини та останні досягнення в стратегіях пом'якшення наслідків, *Foods*, 22 листопада 2023 року; 12(23), <https://officecao.org/4l8hF6k>

3. Застосовні стандарти, політики та практики IFC в екологічній та соціальній сфері

У цьому дослідженні CAO оцінив діяльність IFC під час комплексної експертизи в екологічній та соціальній сфері (ESDD) та нагляду за проектом свинарства Axzon у відповідності з її вимогами відповідно до Основних положень соціально-екологічно орієнтованої діяльності IFC (2012), що складається з Політики соціально-екологічної відповідальності (Політика сталого розвитку) та Стандартів діяльності IFC (PS). Крім того, CAO оцінив діяльність IFC у порівнянні з процедурами екологічної та соціальної експертизи (ESRP) 2013 та 2016 років.

Політика сталого розвитку визначає обов'язки IFC щодо підтримки ефективності проекту в екологічній та соціальній сферах у партнерстві з клієнтами. Вона визначає, яким чином IFC проводить комплексну експертизу ризиків, пов'язаних з екологічними та соціальними аспектами в рамках запропонованого проекту, а також як проекти будуть класифікуватися та контролюватися. Це також вимагає від IFC виявляти та управляти екологічними та соціальними ризиками, а також працювати з клієнтами для постійного покращення їхніх екологічних і соціальних показників.³⁵

Під час реалізації проекту IFC здійснює нагляд за виконанням клієнтом екологічних та соціальних умов та зобов'язань, узгоджених для інвестиції.³⁶ Якщо клієнт не виконує свої зобов'язання в екологічній і соціальній сферах, IFC «працюватиме з клієнтом, щоб привести його у відповідність вимогам, або, якщо клієнт не зможе відновити відповідність, IFC скористається своїми правами та засобами правового захисту, залежно від обставин».³⁷ Якщо обставини ділової активності клієнта змінюються та можуть призвести до несприятливих наслідків в екологічній та соціальній сферах, «IFC працюватиме з клієнтом для їх усунення».³⁸

3.1 Загальні стандарти, що мають відношення до цього розслідування

Клієнти IFC зобов'язані дотримуватися Стандартів діяльності IFC, а також враховувати Керівні вказівки Групи Світового банку, які є актуальними для проекту. Що стосується скарг, що виникли щодо інвестицій IFC в Axzon, актуальними є такі стандарти діяльності (PS):

- **PS 1: Оцінка та управління екологічними та соціальними ризиками та впливами.** Вимагає виявлення та управління екологічними та соціальними ризиками та впливами, а також процесу розкриття інформації та консультацій із зацікавленими сторонами протягом усього терміну реалізації проекту.
- **PS 3: Ефективність використання ресурсів та запобігання забрудненню.** Вимагає, щоб викиди в атмосферу, скиди води та зберігання небезпечних матеріалів, пов'язані з проектом, відповідали стандартам,

³⁵ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 15.

³⁶ IFC, Політика сталого розвитку, 2012 р., п. 45.

³⁷ IFC, Політика сталого розвитку, 2012 р., п. 24.

³⁸ IFC, Політика сталого розвитку, 2012 р., п. 45.

встановленим у Керівних вказівках Групи Світового банку (ГСБ) щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки (EHS).

- **PS 4: Здоров'я, безпека та захист громади.** Вимагає від клієнтів передбачати та уникати впливу на здоров'я та безпеку громад, на які впливає проект, відповідно до належної міжнародної галузевої практики (GIIP).
- **Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки.** Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки (EHS) – це технічні довідкові документи, які містять загальні та галузеві приклади належної міжнародної галузевої практики (GIIP). Вони надають рекомендації клієнтам щодо застосування GIIP відповідно до їхніх обов'язків згідно до стандартів діяльності PS3 і PS4. У цьому випадку особливо актуальними є два керівні документи щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки: Керівні вказівки для тваринництва (ссавці)³⁹ та Керівні вказівки щодо вирощування одnorічних сільськогосподарських культур.⁴⁰

Стандарти діяльності також вимагають від клієнтів IFC дотримуватися чинного національного законодавства.⁴¹ CAO розглянув відповідні національні закони та нормативні акти України, що застосовуються до фермерських господарств та проведення ОБНС, зокрема Положення про свинокомплекси від 2005 року (PFR),⁴² Положення про системи видалення, зберігання та використання гною, від 2006 року (MMR),⁴³ та наказ Міністерства охорони здоров'я, що регулює санітарно-захисні зони навколо свиноферм. Крім того, Закон «Про екологічну експертизу» (1995), який у 2017 році був замінений Законом «Про оцінку впливу на довкілля», регулює вимоги до оцінки впливу та розкриття інформації.

3.2 Стандарти, що застосовуються до питань ресурсоефективності та запобігання забрудненню

У цьому дослідженні CAO детально аналізує п'ять скарг, пов'язаних з ефективністю використання ресурсів та запобіганням забрудненню в контексті соціального та екологічного аспектів управління свинофермами. Для кожного з цих питань застосовуються вимоги Стандартів діяльності IFC та (або) Рекомендації ГСБ, як детально описано нижче:

- **Управління операціями з гноєм:** Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки у тваринництві (ссавці) («Керівні вказівки для тваринництва») містять положення щодо застосування гною як добрива. Вони констатують, що таке використання гною на сільськогосподарських угіддях вимагає

³⁹ Керівні вказівки Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки у тваринництві (ссавці), квітень 2007 р., <https://officecao.org/4qZcSRz>

⁴⁰ Керівні вказівки Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки щодо при вирощуванні одnorічних сільськогосподарських культур, 30 березня 2016 року, <https://officecao.org/41rZvUa>

⁴¹ Огляд стандартів діяльності IFC, січень 2012 р., п. 5.

⁴² Положення про свинокомплекси визначає різні категорії свиней відповідно до їхньої статі, ваги та часу, проведеного окремо від свиноматок. ВНТП-АПК-02.05 «Свинарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми)».

⁴³ Положення про системи видалення, зберігання та використання гною містить проектні показники щодо гною, що утворюється різними категоріями свиней, а також рекомендації щодо зберігання та застосування гною та пов'язані з цим заходи щодо пом'якшення наслідків. ВНТП-АПК-09.06 «Системи видалення, обробки, підготовки та використання гною».

ретельної оцінки потенційних наслідків через наявність небезпечних хімічних та біологічних складових. Вони також рекомендують, щоб оператори ферм дотримувалися «міжнародно визнаних вказівок» щодо вимог до землі щодо кількості вирощуваних тварин на гектар, щоб гарантувати, що гній осідає на відповідній площі землі. Вони встановлюють параметри балансу поживних речовин залежно від виду худоби, виробленого гною та вмісту поживних речовин у гної. Вони також рекомендують, щоб гноєсховища були здатні утримувати від 8 до 12 місяців виробництва гною, або за необхідності, щоб уникнути надмірного внесення гною на сільськогосподарських угіддях, а також рекомендують ряд заходів з управління потенційним впливом. Положення про системи видалення, зберігання та використання гною (MMR) також містить детальні вказівки, у тому числі щодо прогнозів кількості гною, що утворюється різними категоріями свиней. Щоб запобігти забрудненню, Належна міжнародна галузева практика (GIIP) також надає детальні вказівки щодо відповідних обсягів гною, термінів зберігання гною в відстійниках і нормам розбризкування.

- **Управління тушами:** У Керівних вказівках для тваринництва зазначено, що «туші тварин слід належним чином обробляти та швидко утилізувати, щоб запобігти поширенню хвороб і запахів ... Оператори повинні впроваджувати заходи щодо управління тушами та їх утилізації, включаючи зберігання туш до моменту збору, при необхідності використовуючи охолодження для запобігання гниття».⁴⁴ Рекомендовані методи управління тушами також включають використання надійної та сертифікованої транспортної компанії, схваленої місцевими органами влади, яка доставляє туші для утилізації або спалювання.
- **Управління стічними водами:** Загальні вимоги стандартів діяльності PS3 (пп. 4 і 10 щодо запобігання забрудненню, у тому числі пов'язаного з водою), та PS4 (п. 5 про встановлення контрольних та профілактичних заходів для уникнення впливу на здоров'я громади) стосуються цього випадку. Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки посиляються на національні нормативні акти, що регулюють питання поводження з відходами, стічними водами та якістю води, а Керівні вказівки для тваринництва містять значення рівня стоків для скидання стічних вод.⁴⁵
- **Видобуток та використання води:** Стандарт діяльності PS1 (п. 8) вимагає, щоб ризики та наслідки проекту були «визначені в контексті зони впливу проекту», які можуть охоплювати кумулятивні впливи. Стандарт діяльності PS3 (п. 9) та пов'язана з ним Примітка 3 в Рекомендаціях (пп. 25 та 26) зазначають, що коли проект IFC є потенційно значним споживачем води, клієнт повинен вжити заходів щодо забезпечення ресурсоефективності, які дозволяють уникнути або зменшити використання води таким чином, щоб не мати значного негативного впливу на доступ до води для інших зацікавлених сторін. Ці заходи повинні включати використання альтернативних джерел водопостачання або оцінку альтернативних місць розташування проекту.

⁴⁴ IFC, Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки у тваринництві (ссавці), с. 4-5, <https://officecao.org/4gZcSRz>

⁴⁵ Там же, с. 14.

- **Наслідки, пов'язані з дорожнім рухом:** Стандарти діяльності PS1 (пп. 5 і 14) і PS4 (п. 5) вимагають від клієнта виявлення ризиків і наслідків та пропонування заходів щодо пом'якшення наслідків, які відповідають їхньому характеру та масштабу. Вони також вимагають, щоб ці заходи сприяли уникненню ризиків і наслідків, а не їх мінімізації. Згідно з Керівними вказівками щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки, найпоширенішим забруднювачем, який бере участь у неорганізованих викидах, є пил або тверді частинки, які можуть вивільнятися під час певних операцій, наприклад, під час транспортування.⁴⁶

Поряд із Стандартами діяльності, Політика доступу до інформації (AIP) IFC від 2012 року визначає обсяг інформації, яку IFC розкриває громадськості у зв'язку зі своїми проектами.⁴⁷ CAO розглянув свої положення там, де це стосується цього розслідування.

4. Передінвестиційна комплексна експертиза проекту

Цей розділ оцінює екологічні та соціальні показники IFC під час передінвестиційної комплексної експертизи проекту у зв'язку з питаннями, що виникають у мешканців, які проживають поблизу свинарських господарств клієнта. У ньому викладено процес та вимоги, яких IFC має дотримуватися відповідно до Основних положень соціально-екологічно орієнтованої діяльності, підсумовано дії IFC під час комплексної експертизи у цій справі, а також представлено аналіз дій IFC, проведений CAO. ***Ґрунтуючись на наведених нижче доказах, CAO вважає, що IFC не дотримувалася аспектів Політики сталого розвитку, Стандарту діяльності 1 та Політики доступу до інформації під час передінвестиційної комплексної експертизи інвестицій в Axzon.***

У цій справі CAO розглянув наступні аспекти передінвестиційної комплексної експертизи IFC в екологічній і соціальній сферах, щоб визначити, чи відповідають її дії вимогам Політики соціально-економічної відповідальності:

- Оціночна документація IFC, що призвела до публікації Висновку екологічної та соціальної експертизи та прийняття разом з клієнтом Плану дій в екологічній та соціальній сфері (ESAP), а також загального огляду та оцінки IFC системи екологічного та соціального менеджменту (ESMS) клієнта та показників в екологічній і соціальній сфері.
- Огляд IFC існуючих оцінок Оцінки впливу на навколишнє середовище та соціальну сферу (ОВНСіСС) та пов'язаних з ними процесів консультацій та розкриття інформації.
- Вплив передінвестиційної комплексної експертизи IFC з питань, порушених у скарзі як таких, що мають відношення до технічного завдання розслідування CAO щодо виконання нормативних вимог, зазначених вище.

⁴⁶ Керівні вказівки ГСБ щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки (2012), с. 8.

⁴⁷ Політика доступу до інформації IFC (2012), <https://officecao.org/4gW0mQX>

4.1 Вимоги IFC до проведення передінвестиційної комплексної експертизи

Перед тим, як інвестувати в клієнта, IFC проводить оцінку, спрямовану на оцінку потенційних ризиків та можливостей, пов'язаних з інвестиціями.⁴⁸ Проект оцінюється у відповідності до вимог Стандартів діяльності, Керівних вказівок ГСБ щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки та інших належних міжнародних галузевих практик (GIIP).⁴⁹

Для нових інвестицій Політика сталого розвитку вимагає від IFC проведення комплексної експертизи в екологічній та соціальній сферах «пропорційно до характеру, масштабу та етапу бізнес-діяльності, а також рівню екологічних та соціальних ризиків та впливів». ⁵⁰ Для бізнес-діяльності, яка вже існує на момент інвестування IFC, IFC аналізує існуючі практики клієнта в галузі ESMS та управління ризиками, а також оцінює екологічні і соціальні аспекти клієнта для проекту.⁵¹

Комплексна експертиза IFC передбачає вивчення спроможності, зрілості та надійності корпоративної системи екологічного та соціального менеджменту клієнта для ефективного управління екологічними і соціальними показниками, включаючи її здатність забезпечувати відповідність поточних і майбутніх проектів Стандартам діяльності. Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) IFC також зазначають, що, коли це можливо, IFC повинна враховувати результати діяльності з в екологічній і соціальній сферах репрезентативних минулих та перспективних проектів для вимірювання ефективності системи управління клієнта.⁵² Для забезпечення того, щоб діяльність клієнта відповідала вимогам Стандарту діяльності, коригувальні заходи, визначені під час комплексної експертизи IFC, повинні бути адаптовані до конкретних інвестицій та задокументовані в ESAP для проекту.⁵³ Дії, що має виконати клієнт після схвалення Правлінням IFC інвестицій, зобов'язань або першої виплати, включаються в ESAP⁵⁴, а Політика сталого розвитку вимагає, щоб IFC зробила виконання цих дій, включених в ESAP, необхідною умовою своїх інвестицій.⁵⁵

4.2 Комплексна експертиза IFC, що призводить до розкриття соціально-екологічної інформації та розробки плану дій

З кінця 2012 року до початку 2013 року IFC провела передінвестиційну комплексну експертизу запропонованих інвестицій в Axzon, розглядаючи інвестиції в акціонерний капітал та кредит спільно.

Мета проекту. Проектна документація послідовно описує основну мету та фокус інвестицій IFC як підтримку значного розширення діяльності клієнта в Україні. Другорядною метою були інвестиції в біогазові операції в Польщі.⁵⁶ В Загальнодоступних Процедурах екологічної та соціальної експертизи (ESRP) IFC для проекту⁵⁷ вказано, що буде підтримана

⁴⁸ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 21.

⁴⁹ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 28.

⁵⁰ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 26.

⁵¹ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 27.

⁵² Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) IFC (версія 2013 р.), розділ 3, п. 2.1.

⁵³ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 28.

⁵⁴ Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) IFC, (версія 2013 р.), розділ 3, п. 2.5.

⁵⁵ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 28.

⁵⁶ Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) IFC, лютий 2013 р., <https://officecao.org/4qVilc7>

⁵⁷ Там само.

діяльність Axzon Group в Івано-Франківській області та її розширення по всій Україні.⁵⁸ Цей фокус також був підтверджений IFC у дискусіях з CAO.

Кредит загального призначення IFC у липні 2013 року у розмірі до 36 мільйонів євро (понад 47 мільйонів доларів США на той час) був призначений для фінансування Axzon Group зі штаб-квартирою в Данії та всіх дочірніх компаній в країні. У кредитній угоді йдеться, що співпозичальники, у тому числі українська дочірня компанія «Даноша», запросили у IFC кредит для фінансування розширення потужностей в Україні та будівництва біогазових станцій у Польщі.⁵⁹

Соціально-екологічні стандарти. Передінвестиційна документація IFC з соціально-екологічних питань представляє позитивний погляд на системи клієнта в соціальній та екологічній сферах та його прихильність до використання передового досвіду. У внутрішніх оглядових документах неодноразово висловлюється думка про те, що Axzon дотримується передових галузевих та екологічних практик.

У звіті IFC щодо інвестицій, завершеному в лютому 2013 року, зазначається, що «запропонований проект розробляється відповідно до національних (Польща та Україна) нормативних вимог щодо охорони навколишнього середовища, охорони праці та безпеки (OHS) та соціальних вимог та аналогічних європейських стандартів досвідченим спонсором, прихильним до належних практик в екологічній та соціальній сферах».

У Висновку екологічної та соціальної експертизи (ESRS) також зазначено, що нові ферми клієнта були побудовані з використанням сучасних технологій, і що всі його ферми (нові та реконструйовані) відповідають стандартам Європейського Союзу (ЄС). ESRS також зазначає, що «для всіх фермерських господарств це означає процедури відповідно до Директиви ЄС IPPC [Комплексне запобігання та контроль забруднення]»⁶⁰, яка детально описує, як промислові підприємства повинні запобігати або контролювати забруднення, щоб залишатися в межах норм, характерних для конкретного сектору.⁶¹ Ці стандарти описуються як «схожі, але, як правило, більш суворі, ніж вимоги до стандартів діяльності IFC». Однак CAO не знайшов документальних доказів того, що IFC перевіряла стан відповідності існуючих ферм Axzon цим стандартам ЄС або відповідним Стандартам діяльності IFC.⁶² CAO зазначає, що IFC, вочевидь, не проводила таку перевірку, незважаючи на те, що у 2012 році стало відомо, що у 2011 році клієнт був об'єктом скарг щодо екологічних та соціальних питань, пов'язаних з його діяльністю в Україні. Серед серйозних питань, які порушувалися, були забруднення місцевих річок, незаконне використання пестицидів, суперечки з місцевими орендодавцями та неприємні запахи.

⁵⁸ Там само.

⁵⁹ IFC розглянула варіанти, які зобов'язали б Axzon інвестувати всі кошти IFC у розширення в Україні та біогазові станції в Польщі. Зрештою, IFC погодилася на кредит загального призначення, який не вимагав від клієнта інвестування лише в ці проекти.

⁶⁰ Директива про комплексне запобігання та контроль забруднення (IPPC), законодавчо закріплена у 2008 році та скасована у 2014 році, спрямована на мінімізацію забруднення з різних промислових джерел на всій території ЄС. Оператори операційної діяльності промислових установок були зобов'язані отримати екологічний дозвіл від органів влади країн ЄС. Детальніше див. <https://officecao.org/4jHF3Xr>

⁶¹ Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) IFC, План дій Axzon в екологічній та соціальній сфері, <https://officecao.org/4gVilc7>

⁶² Також немає жодних доказів того, що IFC провела аналіз прогалин, порівнюючи IPPC ЄС та інші стандарти ЄС зі стандартами діяльності IFC.

Оцінка системи екологічного та соціального менеджменту (ESMS). У Висновку екологічної та соціальної експертизи (ESRS) IFC також зазначено, що клієнт найняв спеціальних співробітників з питань охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки, які готують місцевою мовою операційні процедури та плани з управління охороною навколишнього середовища, охороною праці та безпекою (OHS).⁶³ У ESRS зазначено, що системи управління екологічними та соціальними аспектами клієнта функціонують добре і були підтверджені під час передінвестиційної комплексної експертизи. Однак CAO не зміг підтвердити з проектною документації, що IFC провела належний процес валідації. У ESRS зазначено, що проект, як очікується, призведе до виникнення специфічних, обмежених і легко пом'якшуваних екологічних та соціальних проблем, пов'язаних з Стандартами діяльності 1, 2, 3 і 4, і що ці проблеми були розглянуті в ESAP. Однак CAO не знайшов жодних доказів, які б вказували на те, що IFC провела оцінку щодо того, чи можуть прогалини в Стандартах діяльності бути усунені клієнтом протягом розумного періоду часу, як того вимагає Політика сталого розвитку.⁶⁴

ESRS також зазначає, що IFC відвідала окремі (неназвані) свиноферми, а також забійні та м'ясопереробні заводи як у Польщі, так і в Україні, а також потенційні нові придбання в Україні. CAO розуміє, що ці передінвестиційні візити стосувалися двох ферм/локацій, включених до скарги CAO.

Пункти дій Плану дій в екологічній та соціальній сфері (ESAP). У лютому 2013 року IFC також підготувала та оприлюднила ESAP для усунення прогалин у системі екологічного та соціального менеджменту (ESMS) клієнта, який охоплював діяльність Axzon в цілому.⁶⁵ Дії ESAP, підтверджені з клієнтом в рамках інвестиційної угоди, охопили широке коло питань, багато з яких пов'язані з обсягом цього розслідування. Більшість дій мали бути завершені у вересні або грудні 2013 року. Теми, охоплені 11 затвердженими пунктами заходів, включали:

- Підготовка корпоративних політик і процедур (EMS/OHS/HR) на основі поточних документів для конкретної країни та відповідно до Стандартів діяльності
- Посилення ESMS Axzon шляхом підготовки та надання технічного завдання для спеціалістів з охорони навколишнього середовища та осіб, відповідальних за управління ефективністю, які безпосередньо підпорядковуються керівництву та правлінню клієнта, із зазначенням обов'язків та ліній підзвітності.
- Формалізація систем управління охороною праці з урахуванням конкретного технічного завдання
- Впровадження кадрової політики, що забезпечує дотримання місцевих нормативно-правових актів та стандартів МОП
- Розробка доступного механізму розгляду скарг для громади та постраждалих зацікавлених сторін

⁶³ IFC, Висновок екологічної та соціальної експертизи, лютий 2013 р., <https://officecao.org/4gVilc7>

⁶⁴ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 22.

⁶⁵ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP), лютий 2013 р., розділ «План дій в екологічній та соціальній сфері», <https://officecao.org/4gVilc7>

- Забезпечення використання пестицидів та добрив відповідно до принципів ЄС та місцевих нормативних актів, включаючи контроль за дотриманням зон незастосування навколо дренажних та водних каналів
- Дії, пов'язані з використанням лікарських засобів та їх утилізацією
- Включення контролю рідких стоків у разі розливу гною в усі майбутні специфікації проекту, включаючи оснащення всіх ферм сучасними герметичними гноєсховищами або резервуарами для зберігання, призначеними для запобігання розливу у водотоки
- Внесення гною та балансування добрив через: відсутність внесення гною в періоди заморозків, щоб уникнути стоку; відсутність застосування в радіусі 10-50 метрів від водних потоків; обмеження внесення гною до фактичних потреб сільськогосподарських культур; та розрахунок дефіциту добрив після внесення гною для визначення потреби в додаванні покупних добрив
- Готовність до надзвичайних ситуацій та реагування у разі аварій
- Сортуння та утилізація відходів відповідно до принципів безпеки, включаючи власну систему знищення тварин (наприклад, сміттєспалювальний завод) для нових об'єктів, а також викиди в атмосферу від сміттєспалювальних заводів відповідно до Керівних вказівок Групи Світового банку

У наступних розділах обговорюється аналіз CAO дій IFC до здійснення інвестицій та його висновки щодо недоліків у проведенні комплексної експертизи IFC.

4.3 Аналіз CAO передінвестиційної комплексної експертизи IFC

4.3.1 Обмежена перевірка комплексної експертизи стосовно екологічних та соціальних питань, зосереджена на діяльності в Україні

Незважаючи на заявлену IFC мету про те, що її інвестиції будуть спрямовані, головним чином, на підтримку розширення діяльності Axzon в Україні, немає жодних доказів того, що екологічні і соціальні ризики, специфічні для об'єктів в Україні, обговорювалися IFC в рамках комплексної експертизи в екологічній і соціальній сфері.⁶⁶ На момент інвестування діяльність в Україні включала близько 10 ферм, що склалися з діючих та нових

⁶⁶ CAO зазначає, що, на відміну від вже створених підприємств у Польщі (30 побудованих ферм та вісім біогазових станцій), операції в Україні були новішими та розширювалися. Ферми, які знаходяться на стадії будівництва або нещодавно відкриті, потребують більш ретельного нагляду IFC для перевірки того, що вони побудовані та працюють відповідно до Стандартів діяльності (наприклад, потрібен перегляд ОВНСіСС). У Політиці сталого розвитку, п. 27, зазначено: «Залучення IFC часто відбувається значно пізніше, ніж започатковано бізнес-діяльність, при цьому місце розташування вже обране і розробка почалася. У таких випадках IFC перегляне вже наявні ESMS та практики управління ризиками, а також екологічну та соціальну оцінку та залучення громади, здійснені клієнтом та (або) будь-якою третьою стороною, перш ніж IFC розглядатиме інвестицію. Коли участь IFC відбувається на ранніх стадіях розробки інвестицій, IFC може більш ефективно підтримувати клієнта в передбаченні та вирішенні конкретних ризиків та наслідків; у визначенні можливостей; та в управлінні ними протягом усього терміну дії інвестиції»..

підприємств, а також одну біогазову станцію.⁶⁷ Серед цих об'єктів були три свиноферми, на які поширюється ця скарга, з яких «Лук» та «Делієво» ще будувалися на момент затвердження проекту. І «Лани», і «Лука» були об'єктами реновації існуючих підприємств, тоді як «Делієво» було об'єктом будівництва «з нуля».

IFC повідомила CAO, що клієнт отримав відповідні дозволи на функціонування своїх українських ферм, і що він має внутрішні записи, які це підтверджують.⁶⁸ Разом з тим, CAO не знайшов жодних документальних підтверджень передінвестиційного розгляду з боку IFC, які б підтверджували висновок ESRS про те, що бізнес-діяльність клієнта, і зокрема діяльність в Україні, розроблялася відповідно до національних вимог в екологічній та соціальній сферах та Стандартів діяльності IFC. У внутрішній документації IFC зазначила деякі напрямки в екологічній та соціальній сферах, де можна було б внести покращення, зокрема, щодо запобігання нещасним випадкам (мається на увазі об'єкти в Польщі) та необхідності додаткової землі для утилізації гною. Однак CAO не знайшов жодних доказів аналізу IFC, які б підтверджували висновок про те, що діяльність Axzon в Україні відповідатиме вимогам відповідних Стандартів діяльності протягом розумного періоду часу, як того вимагає Політика сталого розвитку.⁶⁹ Крім того, у документації IFC не згадуються потенційні ризики в екологічній та соціальній сферах, пов'язані саме з діяльністю в Україні, яка була основним напрямком інвестицій.

Крім того, нормативні контексти країн, де працювала Axzon, вимагали диференційованого підходу до застосовних стандартів в екологічній та соціальній сфері та ризиків недотримання вимог. Польща та Данія є членами ЄС, де застосовуються екологічні норми ЄС, і очікувався нагляд з боку ЄС. Оскільки Україна не є членом ЄС, не можна було розумно припустити, що українські операції Axzon будуть здійснюватися відповідно до екологічних стандартів ЄС, і ці стандарти не могли бути забезпечені наглядовими механізмами регулювання ЄС.⁷⁰ Ці відмінності в регуляторному контексті мали б спонукати IFC оцінити діяльність Axzon в Україні з більш високим рівнем контролю, ніж операції в Польщі чи Данії. Однак CAO не знайшов доказів диференційованого підходу в комплексній експертизі IFC.

Крім того, всі пункти дій ESAP застосовуються до загальної діяльності клієнта і не враховують конкретні наслідки та ризики в екологічній та соціальній сферах, пов'язані з діяльністю Axzon в Україні. IFC та клієнт не включили жодних соціально-екологічних умов до проекту ESAP, які б стосувалися конкретних екологічних прогалин для об'єктів на кожному місці експлуатації.

⁶⁷ Існує певна невідповідність інформації IFC щодо загальної кількості фермерських господарств клієнта в Україні: У той час як ESRS зазначає, що були «*близько десяти ферм*» на момент інвестування, раніше в документації IFC у березні 2013 року йшлося про «*п'ять ферм*». У 2017 році IFC повідомила CAO, що були «*сім ферм*» в Україні. У будь-якому випадку, це становить значну кількість ферм, а також є керованою кількістю для проведення комплексної оцінки на рівні ділянки. Див., IFC, Зведена інформація по інвестиції (SII), лютий 2013 р., <https://officecao.org/41kh2xs>

⁶⁸ Компанії, що працюють в Україні, зобов'язані отримувати та підтримувати дозволи на викиди в атмосферу та спеціальне водокористування; декларувати утворення відходів; та мати дійсні правовстановлюючі документи на землю та (або) договори оренди. Дозволи визначають ліміти викидів в атмосферу та забору води, а також встановлюють параметри якості стічних вод і вимоги до моніторингу повітря та води.

⁶⁹ В Політиці сталого розвитку IFC, п. 22 зазначено, що «IFC буде фінансувати лише інвестиційну діяльність, яка, як очікується, відповідатиме вимогам Стандартів діяльності, протягом розумного періоду».

⁷⁰ Угода про асоціацію між Україною та ЄС була підписана лише у 2014 році. У червні 2022 року Україна отримала статус кандидата на вступ до ЄС. Див. <https://officecao.org/3DakoLo>

4.3.2 Відсутність перегляду оцінок впливу на навколишнє середовище для ферм клієнта

У проекті ESRS IFC від лютого 2013 року зазначається, що нові ферми Axzon розробляються лише після підготовки місцевих досліджень ОВНЦіСС, а старі ферми проходили процедури затвердження, які включали або екологічний аудит, або оцінку впливу на навколишнє середовище, що потім стало основою для видачі нових дозволів. ESRP також зазначає, що для операцій, які є складними або мають розрізнені активи, IFC може допомогти клієнту у проведенні додаткових досліджень або екологічних аудитів з метою завершення оцінки.⁷¹ CAO зазначає, що операції Axzon загалом були складними, і тому такі додаткові дослідження чи аудити могли б дозволити більш ефективне управління екологічними та соціальними ризиками.

CAO не знайшов доказів того, що IFC переконалася, що клієнт виконав необхідні ОВНЦіСС для нових розробок, як зазначено в ESRS. Такі оцінки впливу були особливо актуальними для діяльності Axzon в Україні, враховуючи новий стан нормативно-правового контексту країни, що не є членом ЄС, а також масштаб діяльності та потенційні наслідки.⁷² Також немає доказів того, що IFC розглядала або запитувала екологічні аудити для будь-якого з існуючих об'єктів/ферм в Україні для оцінки екологічних та соціальних ризиків та наслідків. Зокрема, немає жодних доказів того, що IFC переглядала показники ОВНС для ферм «Делієво» та «Лука», які на той час перебували на стадії будівництва, як того вимагає Політика сталого розвитку.^{73,74} Також немає доказів того, що IFC проаналізувала очікувані викиди та скиди цих ферм, щоб визначити, чи відповідатимуть вони Керівним вказівкам ГСБ щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки і яким чином. Враховуючи, що Політика сталого розвитку вимагає диференційованого рівня контролю за діяльністю залежно від стадії розробки, IFC мала б переглянути показники ОВНС для цих двох ферм.⁷⁵

З огляду на виклики регуляторного середовища України в сфері екології та соціального розвитку, а також характер і масштаб операцій, які підтримуватиме проект, CAO робить висновок, що IFC не надала клієнту ефективної підтримки у передбаченні та вирішенні конкретних ризиків та впливів шляхом перегляду відповідних оцінок впливу на навколишнє середовище та соціальну сферу (ОВНЦіСС).⁷⁶

⁷¹ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (2013), розділ 3, п. 2.2.2.

⁷² Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 26.

⁷³ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 27.

⁷⁴ Під час комплексної експертизи в екологічній та соціальній сфері (ESDD) IFC, ділянки для розвитку цих двох ферм вже були обрані і велося будівництво.

⁷⁵ В Політиці сталого розвитку (п. 27) заявлено: «Залучення IFC часто відбувається значно пізніше, ніж започатковано бізнес-діяльність, при цьому місце розташування вже обране і розробка почалася. У таких випадках IFC перегляне вже наявні ESMS та практики управління ризиками, а також екологічну та соціальну оцінку та залучення громади, здійснені клієнтом та (або) будь-якою третьою стороною, перш ніж IFC розглядатиме інвестицію.

⁷⁶ Політика сталого розвитку IFC 2012, пп. 26 і 27. В п. 26 зазначено, що: «Екологічна та соціальна експертиза IFC відповідає характеру, масштабу та стадії бізнес-діяльності, а також рівню екологічних і соціальних ризиків та впливів».

4.3.3 Обмеження в процесах розкриття інформації IFC та залучення зацікавлених сторін

Скаржники також висловили занепокоєння з приводу відсутності консультацій та розкриття інформації компанією Axzon щодо ОВНС, проведених для трьох ферм. Місцеві громади були особливо стурбовані відповідністю другого ОВНС по «Делієво» у 2013 році, враховуючи, що кількість свиней для утримання зросла більш ніж удвічі (до 4 000 свиноматок та 23 700 відлучених поросят).⁷⁷ Їхні занепокоєння зосереджувалися на супутніх екологічних та соціальних наслідках, пов'язаних з виробництвом та управлінням гноем, використанням води та забрудненням повітря.

Передінвестиційна документація IFC не стосується консультацій клієнта з постраждалими громадами щодо впливу на навколишнє середовище та соціальні аспекти стосовно конкретних об'єктів клієнта. Наявні записи консультацій щодо діяльності в Україні є обмеженими та недостатньо детальними, щоб продемонструвати, що IFC взаємодіяла з клієнтом щодо дотримання ним національних вимог та вимог IFC щодо консультацій та розкриття інформації ОВНСiCC.

У випадку з ОВНС ферми «Делієво» від 2009 року та ОВНС ферми «Лука» від 2008 року, які на момент проведення комплексної експертизи IFC перебували на стадії будівництва, необхідно було б переглянути консультації клієнта з громадами. У дискусіях з CAO IFC визнала, що консультації під час процесів ОВНС були обмеженими, але заявила, що вони проводилися відповідно до вимог законодавства України на той час. Однак CAO не знайшов доказів на підтримку цього висновку.

Щодо розкриття інформації про екологічні та соціальні аспекти проекту, IFC стверджує, що її клієнт виконав вимоги чинного українського законодавства, згідно з яким власники ферм потужністю понад 5 000 свиней повинні підготувати повномасштабну ОВНС для затвердження та забезпечити її розкриття, в тому числі шляхом громадських слухань.⁷⁸ Проте, CAO не знайшов жодної доступної документації, яка б демонструвала, що IFC прагнула перевірити місцеве розкриття інформації про оцінку впливу на навколишнє середовище клієнта, як того вимагає стандарт діяльності PS1 та українське законодавство.⁷⁹

4.3.4 Обмеження в оцінці ризиків для здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню

Огляд CAO інвестиційної оціночної документації IFC вказує на те, що IFC не оцінила та не врахувала всі відповідні ключові ризики для здоров'я громад або ризики для громадського здоров'я, пов'язані з характером діяльності Axzon в Україні. Цей очевидний пропуск стався, незважаючи на те, що IFC дізналася у 2012 році, що у 2011 році клієнт був об'єктом скарг, пов'язаних з екологічними та соціальними питаннями щодо його діяльності в Україні. CAO зауважує, що питання, порушені в цих попередніх скаргах, подібні до тих, що були в скарзі

⁷⁷ Початкова потужність ферми «Делієво» становила 11 900 свиней на відгодівлі (2009 рік).

⁷⁸ Закон № 46/95-ВР від 9 лютого 1995 року, Екологічна експертиза; Постанова Кабінету Міністрів України №808 від 28 серпня 2013 року. У 2017 році Закон був замінений Законом «Про оцінку впливу на довкілля», який набрав чинності 18 грудня 2017 року.

⁷⁹ Стандарт діяльності IFC 2012, PS1, п. 29.

до CAO, і не були розглянуті під час комплексної експертизи IFC в екологічній та соціальній сфері.

Занепокоєння, висловлені сільськими жителями, які проживають за 1-3 км від трьох ферм Axzon, у своїй скарзі до CAO відповідають п'яти питанням охорони здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню в контексті екологічного та соціального менеджменту на свинофермах. Нижче наведено опис того, як кожне з цих ключових питань було розглянуто під час передінвестиційної комплексної експертизи IFC в екологічній та соціальній сфері (ESDD):

- **Управління операціями з гноєм:** IFC вжила заходів для виявлення та запобігання ризикам, що виникають при управлінні гноєм на підприємствах Axzon. IFC переглянула план управління гноєм для всього бізнесу свого клієнта та включила заходи в ESAP щодо контролю за рідкими стоками у разі розливу гною.⁸⁰ Крім того, IFC повідомляє про проведення виїзних перевірок на вибірці ферм, у тому числі під управлінням компанії «Даноша», щоб переконатися, що ці умови були дотримані. Однак CAO не знайшов доказів у документації комплексної експертизи про те, що IFC переглянула плани управління гноєм для окремих ферм, що будуються, включаючи дві ферми, які є предметом цієї скарги.
- **Управління тушами:** Хоча є докази того, що мешканці скаржилися на запах, пов'язаний з транспортуванням туш через їхні села, IFC не перевірила під час ESDD, чи відповідає впровадження ESMS клієнта на фермах в Україні вимогам стандарту діяльності PS3. IFC також не підтвердила, що при впровадженні ESMS застосовувалися принципи та методи, які відповідають Керівним вказівкам ГСБ щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки та GIIP, пов'язаним зі зберіганням, транспортуванням та утилізацією туш.

Крім того, CAO було повідомлено, що мешканці Сівки, Войнилівської та Водників не були включені до публічних консультацій щодо первинних ОБНС для фермерських господарств «Лука» та «Лани», незважаючи на те, що через їхні села проходили маршрути транспортування свиней та туш. Немає жодних доказів того, що IFC переглядала результати ОБНС на етапі комплексної експертизи, щоб перевірити, чи було правильно проведено залучення зацікавлених сторін.

- **Управління стічними водами:** У документації IFC щодо комплексної експертизи немає детального опису потенційного використання систем управління стічними водами компанією Axzon/«Даноша».⁸¹ Також немає жодної інформації, яка б підтверджувала,

⁸⁰ У ESRS зазначено, що свинячий гній перекачується зі стаєнь на установки виробництва біогазу, а потім у герметичні відстійники, де він зберігається до внесення в ґрунт навесні та восени. Він описує відстійники як такі, що призначені для запобігання виливанню сирого гною у водойми. При цьому не йдеться ні про моніторинг якості води річок чи підземних вод, ні про будь-які інші заходи з моніторингу аварійних розливів та забруднення води. Також ESRS не враховує ризик забруднення вод після сильних дощів зі стоків гною, що вносяться на полях.

⁸¹ Огляд ОБНС з боку CAO на фермі «Лука» вказує на те, що будівництво очисної споруди стічних вод та скидання стічних вод у річки розглядалися компанією як потенційна дія для реалізації в майбутньому. Див., ОБНС ферми «Лука»(2008) для отримання більш детальної інформації. Багато українських ферм фактично побудували очисні споруди для переробки побутових стічних вод, а в деяких випадках скидали стоки у водні потоки або каналізацію, про що йдеться нижче у цьому звіті CAO.

що IFC під час ESDD перевірила ризики та вплив на майбутні очисні споруди ферм клієнта в Україні.

- **Видобуток та використання води:** Мешканці всіх сіл, розташованих поблизу ферм клієнта в Україні, поклалися на колодязну воду для побутових потреб. Немає жодних доказів того, що під час комплексної експертизи стосовно екологічних та соціальних питань IFC впевнилась, що клієнт розгляне вплив видобутку води фермами на водоносний горизонт, який живить свердловини. Крім того, CAO не знайшов доказів того, що для ферми «Деліво» була проведена адекватна сукупна оцінка впливу для оцінки поступового впливу клієнта на місцеве водокористування, враховуючи споживання води сусідніми вапняковими кар'єрами.
- **Вплив, пов'язаний з дорожнім рухом:** Немає жодних доказів того, що під час проведення ESDD IFC оцінювала потенційний вплив клієнта на знос доріг та утворення пилу, як того вимагають стандарти діяльності PS1, PS4 та Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки.

4.3.5 Вимоги до розкриття інформації IFC

Політика доступу до інформації (AIP) вимагає від IFC робити загальнодоступні електронні копії або веб-посилання «на будь-які відповідні документи ОБНС, підготовлені клієнтом або за його дорученням.»⁸² CAO не зміг перевірити, чи розкрила IFC будь-які з ОБНС, пов'язаних з діяльністю Axzon, включаючи три ферми, на які поширюється ця скарга, відповідно до AIP. IFC стверджує, що ОБНС були розміщені на сторінці розкриття інформації про проект протягом 30 днів на момент схвалення інвестиції, але також висловила думку, що не було вимоги AIP щодо розкриття ОБНС для проектів категорії В. Якщо ОБНС були оприлюднені у 2013 році, будь-які посилання згодом видалялися зі сторінки розкриття проекту.⁸³

4.4 Висновки CAO

Під час передінвестиційної комплексної оцінки IFC не проводила аналіз екологічних та соціальних ризиків та впливів проекту щодо кожної країни діяльності та відповідних об'єктів. Як наслідок, CAO знаходить у комплексній експертизі IFC в екологічній та соціальній сфері (ESDD) такі недоліки:

- **Відсутність достатньої оцінки на операційному рівні:** Оскільки ESDD IFC була зосереджена на Axzon на корпоративному рівні, IFC не провела належної оцінки екологічних та соціальних ризиків у кожній країні діяльності та для кожної дочірньої компанії. IFC не враховувала відмінності між країнами, а також те, чи має діяльність кожної країни достатній потенціал для запобігання та управління ризиками, пов'язаними з екологією та соціальною сферою. Немає жодних доказів попереднього розгляду ОБНСіСС в жодній з країн, де здійснювалась діяльність. Щодо України, у документації з комплексної експертизи немає жодних ознак того, що IFC оцінювала

⁸² IFC, Політика доступу до інформації (2012), екологічна та соціальна інформація (а) Прямі інвестиції (vi) (п. 31), <https://officecao.org/4gW0mQX>

⁸³ IFC, Висновок екологічної та соціальної експертизи, лютий 2013 р., <https://officecao.org/4gVilc7> Сторінку перевірено 05 травня 2025 року.

ризиків діяльності компанії «Даноша» відповідно до чинної нормативно-правової бази, контекстуальних ризиків та стану операційної діяльності, включаючи екологічні та соціальні проблеми громади, що виникли ще у 2011 році. В ESDD IFC також не проаналізовано, чи вимагала діяльність в Україні більш високого рівня перевірки комплексної експертизи, ніж діяльність в Польщі або на корпоративному рівні.

- Аналогічним чином, дії, узгоджені IFC у рамках ESAP, які були зосереджені на корпоративних системах клієнта, не забезпечили належної впевненості в тому, що екологічні та соціальні питання, характерні для України, будуть ефективно вирішені.
- **Недоліки у виявленні ризиків для здоров'я громад та запобігання забрудненню:** ESDD IFC не дає впевненості в тому, що впровадження клієнтом своїх ESMS для свиноферм в Україні відповідатиме вимогам стандартів діяльності. Незважаючи на те, що заходи, вжиті для усунення ризиків, пов'язаних із системами управління гноєм, були в основному адекватними, CAO вважає, що огляд IFC інших сфер діяльності ферм, таких як управління тушами, управління стічними водами, видобуток та використання води, а також вплив, пов'язаний з дорожнім рухом, був недостатнім. CAO не зміг підтвердити, що IFC вжила адекватних заходів для забезпечення того, щоб клієнт міг очікувати виконання вимог наступних Стандартів діяльності протягом розумного періоду: PS1 з управління ризиками та консультацій з постраждалими громадами під час розробки ОБНС; вимоги PS3 щодо застосування принципів і методів, що відповідають GIIP, до діяльності клієнта; вимоги PS4 щодо оцінки ризиків і впливу на здоров'я та безпеку громад; та загальну вимогу Стандарту діяльності щодо дотримання національного законодавства (п. 5, огляд).⁸⁴

Ці недоліки під час ESDD не забезпечили міцного підґрунтя для восьмирічного нагляду IFC за своїми інвестиціями в Axzon.

CAO зазначає, що в той час як інвестиції IFC в акціонерний капітал були спрямовані до Axzon Group, кредит був використаний дочірніми компаніями Axzon для реконструкції існуючих об'єктів та будівництва нових. Кредит вимагав від IFC оцінки рівня екологічних та соціальних ризиків для кожної країни з відповідними підприємствами, зокрема шляхом перегляду оцінок впливу на навколишнє середовище (ОБНС) для ферм, що будуються за підтримки кредитування, а також перегляду аудитів існуючих об'єктів. Незважаючи на відомі екологічні та соціальні ризики та наслідки у тваринництві, включаючи забруднення, запах та пов'язані з цим проблеми зі здоров'ям громади, IFC не проаналізувала конкретні ризики та наслідки, спричинені об'єктами Axzon в Україні, і не працювала з клієнтом для визначення заходів щодо їх пом'якшення. IFC не врахувала складність та масштаб діяльності клієнта, який мав активи та потужності в чотирьох країнах з різним рівнем національних вимог до екології та соціальної сфери, ризиків та етапів розвитку діяльності. Натомість, IFC обмежила свою комплексну експертизу в екологічній та соціальній сфері (ESDD) оглядом корпоративних систем свого клієнта.

Виходячи з вищевикладеного, CAO вважає, що:

⁸⁴ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 22.

- Всупереч вимогам Політики сталого розвитку п. 26, передінвестиційний огляд IFC не був співмірним з характером та масштабами ділової активності, а також з рівнем екологічних та соціальних ризиків.
- Всупереч Політиці сталого розвитку п. 22, IFC під час комплексної експертизи не впевнилась, що можна очікувати, що клієнт виконає вимоги Стандартів діяльності протягом розумного періоду.
- Всупереч пп. 27 та 28 Політики сталого розвитку, IFC не перевірила, що ризики та наслідки діяльності в Україні були належним чином визначені під час огляду ОВНС та враховані в системі екологічного та соціального менеджменту (ESMS) клієнта. Зокрема, на відміну від ESRP 2013 року (Розділ 3 (2.1.)), обмежений огляд з боку IFC ESMS клієнта та загальних екологічних та соціальних ризиків від відповідних операцій не дозволив IFC перевірити здатність клієнта ефективно управляти соціально-екологічними показниками, включаючи його здатність забезпечувати відповідність поточних та майбутніх проектів Стандартам діяльності, враховуючи соціально-екологічні показники визначених репрезентативних минулих та перспективних проектів.

Зрештою **CAO вважає, що IFC не дотримується вимоги Політики доступу до інформації (п. 31(a)vi) для включення в ESRS електронних копій або веб-посилань на «будь-які відповідні» ОВНСiCC, підготовлені клієнтом або від його імені.** Немає жодних доказів того, що будь-яка відповідна оцінка впливу на навколишнє середовище нових ферм або активів Axzon, як в Україні, так і в інших країнах, була згадана в ESRS або розкрита на публічних веб-сторінках IFC або через посилання на них.

Політика сталого розвитку (п. 40) уточнює, що категорія проекту визначає інституційні вимоги IFC до розкриття інформації відповідно до AIP. У свою чергу, AIP вимагає, щоб для проектів категорії В, таких як цей, IFC надавала електронні копії або веб-посилання, де це можливо, на будь-які відповідні документи ОВНСiCC, підготовлені клієнтом або за його дорученням. Беручи до уваги виклики регуляторного середовища України у сфері охорони навколишнього середовища, а також характер та масштаб діяльності клієнта, IFC мала б включити посилання на всі показники впливу на навколишнє середовище ферм, що будуються в Україні, оскільки вони були актуальними для ESDD проекту.⁸⁵

5. Нагляд за проектом

У цьому розділі оцінюється екологічна та соціальна діяльність IFC під час нагляду за проектом у зв'язку з питаннями, що висувуються місцевими громадами. У ньому викладено вимоги до нагляду з боку IFC, узагальнено дії IFC протягом восьми років нагляду з 2013 по 2021 рік та представлено аналіз CAO. Ґрунтуючись на наведених нижче доказах, а також визнаючи, що нагляд IFC покращився після 2018 року, **CAO вважає, що IFC не дотримувалась вимог Політики сталого розвитку щодо відповідності бізнес-діяльності клієнтів Стандартам діяльності, а також що IFC не забезпечує регулярний, адекватний та ефективний нагляд. Крім того, CAO вважає, що IFC не**

⁸⁵ IFC, Політика доступу до інформації, п. 31 (a) (vi), <https://officecao.org/4gW0mQX>

гарантувала, що управління клієнтом гноєм, стічними водами та потенційним впливом на забруднення повітря, води та ґрунту було реалізовано відповідно до стандартів діяльності PS3, PS4 та належної міжнародної галузевої практики.

5.1 Вимоги до нагляду IFC в екологічній та соціальній сферах

Після схвалення інвестиції Політика сталого розвитку вимагає від IFC здійснювати моніторинг інвестицій, щоб забезпечити дотримання юридичних угод IFC та застосовних політик і стандартів під час виконання проекту.⁸⁶ IFC впроваджує регулярну програму нагляду протягом усього терміну експлуатації проекту з метою отримання інформації для оцінки відповідності проекту застосовним стандартам діяльності, загальним та галузевим Керівним вказівкам щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки (EHS), а також будь-яким проектним Планам дій в екологічній та соціальній сфері. Ця наглядова діяльність спрямована на оцінку поточного рівня екологічних та соціальних ризиків, надання консультацій клієнтам щодо вирішення критичних проблем в екологічній та соціальній сферах, а також виявлення можливостей для вдосконалення та застосування передового досвіду на аналогічних проектах.⁸⁷ Наглядова діяльність IFC включає перегляд щорічного моніторингового звіту в екологічній та соціальній сферах (AMR), підготовленого клієнтом, та іншої доступної інформації, пов'язаної з проектом, відвідування об'єктів та проведення перевірок роботи клієнта третіми сторонами.⁸⁸ Процедури нагляду IFC в екологічній та соціальній сферах також вимагають від персоналу ретельного аналізу ефективності механізмів розгляду клієнтом скарг від людей, які постраждали від проекту.⁸⁹

Коли IFC завершує наглядову діяльність (наприклад, перегляд AMR клієнта або відвідування об'єкта), вона оцінює показники клієнта⁹⁰ та чи відповідають вони вимогам IFC в екологічній та соціальній сферах.⁹¹ Оцінка роботи клієнта як «Відмінно» або «Задовільно» вказує на те, що клієнт суттєво дотримується вимог IFC в екологічній та соціальній сферах, включаючи те, що реалізація проекту ESAP відбувається за графіком. Оцінка IFC як «Частково незадовільно» або «Незадовільно» вказує на те, що клієнт не дотримується вимог IFC в екологічній та соціальній сферах. У разі такого недотримання IFC зобов'язана «працювати з клієнтом, щоб привести його у відповідність вимогам, або, якщо клієнт не зможе відновити відповідність, IFC скористається своїми правами та засобами правового захисту, залежно від обставин».⁹²

⁸⁶ IFC, Політика сталого розвитку, 2012 р., п. 7.

⁸⁷ IFC, Політика сталого розвитку, 2012 р., п. 45; IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (6), п. 1 (версія 2013 року).

⁸⁸ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (6) (версія 2013 року), п. 2.1.

⁸⁹ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (6) (версія 2013 року), п. 2.3.

⁹⁰ Проводячи свій огляд, IFC оцінює роботу клієнта в галузі охорони навколишнього середовища як «відмінну», «задовільну», «частково незадовільну» або «незадовільну» (IFC ESRP 6 (версія 2013 року)).

⁹¹ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (6) (версія 2013 року).

⁹² IFC, Політика сталого розвитку, 2012 р., п. 24.

Коли скарга подається до CAO, процедури IFC вимагають, щоб її персоналу додав інвестицію до Переліку високого ризику IFC в екологічній та соціальній сферах.⁹³ Інвестиції з цього переліку вимагають більш пильного нагляду.⁹⁴

5.2 Загальні відомості про наглядову діяльність IFC

Нагляд IFC за проектом Axzon можна розділити на два етапи. У період з 2013 по 2018 роки IFC в межах нагляду не здійснювала регулярного моніторингу та суттєвого усунення екологічних та соціальних ризиків та наслідків, пов'язаних з діяльністю клієнта в Україні. У 2019-2021 роках нагляд IFC покращився, було докладено зусилля для усунення деяких недоліків у практиці управління діяльністю та звітності клієнта. На рисунку 2 представлено огляд наглядової діяльності IFC та пов'язаних з ним дій клієнтів з 2013 року до виходу з інвестицій у 2021 році.

Враховуючи інтенсивний та масштабний характер свинарства та пов'язані з цим проблеми забруднення води та повітря, моніторинг викидів в атмосферу, скидів води та нестаціонарних джерел забруднення мав важливе значення для управління ризиками для довкілля та здоров'я людей, пов'язаними з цим проектом.

Як зазначалося раніше, великі свиноферми можуть бути джерелами забруднення водних об'єктів, зокрема через системи зберігання гною, скидання стічних вод, стоки від внесення гною та зливові стоки з місць утримання тварин. Належне поводження з відходами, системи локалізації та технології обробки мають важливе значення для мінімізації ризику забруднення стаціонарними та нестаціонарними джерелами. Щоб відповідати нормам стоків, стічні води, як правило, повинні пройти процес очищення для зниження їх БСК до прийнятного рівня перед скиданням.⁹⁵ Моніторинг клієнтами стоків, водойм, які їх приймають, і стоків на фермах важливий для забезпечення підтримки рівнів цих забруднюючих речовин у діапазоні, встановленому відповідно до стандарту дільності PS3 та Керівних вказівок щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки.

Великомасштабні свиноферми також можуть бути джерелами забруднення повітря через викиди від систем зберігання гною, особливо відкритих відстійників і колодязів, в яких утримується вентиляція від гною зі свинарень, а також систем утилізації мертвих тварин, таких як установки для переробки та спалювання. Викиди в атмосферу зазвичай містять забруднювальні речовини, такі як аміак, сірководень, діоксид азоту та тверді частинки (PM10 і PM2,5), які можуть мати вплив на навколишнє середовище, здоров'я та створювати незручності для місцевих громад. Належні технології управління та пом'якшення наслідків, такі як закриті зберігання гною, контроль вентиляції, системи усунення запаху, технології уловлювання пилу та системи перетворення відходів на енергію, можуть допомогти зменшити ці викиди та обмежити їх вплив на навколишнє середовище та здоров'я людей.

⁹³ IFC Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (6) (версія 2013 р.), п. 5.2.1, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (версія 2016 р.), пп. 10.2.1 і 2.2.

⁹⁴ IFC Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (версія 2013 р.), п. 10.2.2-3 та Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (2016 р.), п. 10.1.1.

⁹⁵ Див., наприклад: Корнбунракса, Тіпсуре та ін. Застосування хімічного осадження та гібридного процесу мембранного біореактора для очищення стічних вод свинарства, *Bioresource Technology*. Том 100, Вип. 6, березень 2009, 1963-1968, <https://officecao.org/3FPemkI>; Лі, Санг-А та ін. Поетапне очищення нерозбавлених неочищених стічних вод свинарства, з використанням трьох видів мікроводоростей, адаптованих до високого вмісту аміаку, *Chemosphere*, том 263, січень 2021 р., <https://officecao.org/4jcbL2o>.

Моніторинг повітря може допомогти забезпечити наявність необхідних методів управління та пом'якшення наслідків і їх належне функціонування.

Відповідно до вищезазначеного, загальні Керівні вказівки ГСБ щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки та аналогічні Керівні вказівки для тваринництва містять конкретні вказівки щодо управління викидами в атмосферу та якістю повітря, якістю води, управління гноєм, забезпечення здоров'я та умов утримання тварин, якості ґрунту, споживання енергії, управління відходами, включаючи відходи тваринного походження, рівня шуму, використання пестицидів, впливу на землекористування та середовище існування, а також безпеки дорожнього руху. Вони також надають параметри для оцінки роботи клієнтів у більшості з цих сфер з боку IFC.^{96,97}

Рис. 2. Огляд діяльності IFC та нагляду за діяльністю клієнта

2013-2014	Нагляд за виконанням пунктів ESAP, пов'язаних із запланованими датами
Червень 2014	IFC провела тренінг з питань системи управління екологічними та соціальними аспектами для українських компаній агробізнесу, в тому числі для Axzon
Жовтень-листопад 2014	Перший наглядний візит IFC на об'єкт, орієнтований на підприємствах клієнта лише в Росії
Березень 2015	Перший щорічний моніторинговий звіт Клієнта (AMR) за 2014 рік поданий до IFC
Жовтень 2015	IFC завершила огляд AMR за 2014 рік (містить інформацію про діяльність в Україні)
Грудень 2015	Другий наглядний візит IFC на підприємства клієнта у Росії та Україні
Березень 2016	AMR Клієнта за 2015 рік поданий до IFC
Січень 2017	AMR Клієнта за 2016 рік поданий до IFC
Липень 2017	IFC завершила комбінований огляд AMR за 2015 та 2016 роки (не аналізує інформацію про діяльність в Україні)

⁹⁶ Керівні вказівки IFC щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки, 2012 р., <https://officecao.org/3FI12j>; IFC, Керівні вказівки щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки у тваринництві, 2007 р., <https://officecao.org/3FFs21d>. Для якості повітря параметрами, які потребують моніторингу, є концентрація аміаку (NH₃), сірководню (H₂S), діоксиду азоту (NO₂) та особливих речовин (PM₁₀ та PM_{2.5}). Для викидів газу важливими є концентрації метану (CH₄) і CO₂. Для якості води важливими параметрами є концентрації таких поживних речовин, як азот і фосфор, біологічна потреба в кисні (БСК), Хімічна потреба в кисні (ХСК) і коліформні бактерії. Щоб оцінити забруднення ґрунту, клієнт повинен перевірити наявність надмірної кількості поживних речовин або сильного накопичення, а також рівень pH ґрунту. Нарешті, слід також контролювати рівень запаху та шуму в прилеглих житлових районах. Керівні принципи щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки включають конкретні індикативні або порогові значення для більшості цих забруднювачів.

⁹⁷ У Керівних принципах щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки для тваринництва зазначено, що «моніторингова діяльність повинна ґрунтуватися на прямих або непрямих показниках викидів, стоків та використання ресурсів, застосованих до конкретного проекту. Частота моніторингу повинна бути достатньою для надання репрезентативних даних для параметра, що відстежується... Дані моніторингу повинні аналізуватися та переглядатися через регулярні проміжки часу та порівнюватися з операційними стандартами, щоб можна було вжити будь-яких необхідних коригувальних дій». (с.15), <https://officecao.org/3FFs21d>

Січень 2018	Третій наглядовий візит IFC на підприємства клієнта в Україні
Лютий 2018	AMR Клієнта за 2017 рік поданий до IFC; рецензія на AMR в документації IFC відсутня
Травень 2018	Звіт IFC про наглядовий візит у січні 2018 року
Січень 2019	AMR Клієнта за 2018 рік поданий до IFC
Лютий 2019	IFC провела Круглий стіл з екології і соціальних питань для українських компаній агробізнесу, в тому числі для Axzon
Квітень 2019	IFC завершила огляд AMR за 2018 рік (з інформацією про діяльність в Україні)
Листопад 2019	IFC провела семінар із залучення зацікавлених сторін для українських компаній агробізнесу, включаючи Axzon
Листопад 2019	Четвертий наглядовий візит IFC, в тому числі в Україну, але не на фермерські господарства, які є об'єктами скарги до CAO
Січень 2020	AMR Клієнта за 2019 рік поданий до IFC
Квітень 2020	IFC завершила огляд AMR за 2019 рік (містить інформацію про діяльність в Україні)
Січень 2021	AMR Клієнта за 2020 рік поданий до IFC
Травень 2021	IFC завершила огляд AMR за 2020 рік (містить інформацію про діяльність в Україні)

5.2.1 Нагляд з 2013 по 2018 рік

З середини 2013 року до кінця 2014 року нагляд IFC був зосереджений на виконанні клієнтом Плану дій щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. Axzon повинні були впровадити більшість заходів ESAP у період з вересня по листопад 2013 року, причому деякі заходи підлягали поточному щорічному звітуванню.

У січні 2014 року IFC закрила один з шести пунктів ESAP як виконаний, звернулася до Axzon з проханням виконати решту прострочених пунктів ESAP і вказала виконання двох таких пунктів як умову для надання наступної виплати. Тоді Axzon запросили більш тривалі терміни для реалізації цих пунктів ESAP, і IFC погодилася переглянути графіки з лютого по травень 2014 року.

Подальший нагляд IFC за заходами по ESAP протягом 2014 року включав: (i) прохання до клієнта докласти більше зусиль для відображення вимог згідно стандартів діяльності у своїх внутрішніх політиках, процедурах та інструкціях, що охоплюють стандарти EMS, OHS та HR, перш ніж IFC надасть дозвіл на наступну виплату; (ii) своєчасне виконання кожного пункту дії; та (iii) регулярне спілкування з Axzon, з детальним описом очікувань IFC щодо впровадження ESAP та умов в екологічній та соціальній сферах, які мають бути виконані до першої виплати (виконано у червні 2014 року) та другої виплати (виконано у грудні 2014 року). Однак цей активний нагляд був зосереджений переважно на корпоративних заходах Axzon, при цьому увага IFC до впровадження ESAP у діяльності в Україні обмежувалася доступом зацікавлених сторін до механізму розгляду скарг та використанням пестицидів клієнтом.

Протягом 2014 року IFC не отримала від клієнта щорічного моніторингового звіту (AMR), який би охоплював ранній період інвестування у 2013 році, а CAO не знайшов записів, які б свідчили про те, що IFC запросила цей звіт. Цей період включав впровадження заходів ESAP та оновлення ОБНС по «Делієво» (від листопада 2013 року), про яке клієнт повинен був детально повідомити IFC. Однак, на додаток до нагляду IFC за заходами ESAP, описаними вище, CAO знайшов докази того, що IFC надсилала запити щодо деяких скарг громади на компанію «Даноша», наприклад, запит даних у Axzon про якість води, щоб краще зрозуміти проблеми громади, пов'язані із забрудненням підземних вод.⁹⁸

У листопаді 2014 року IFC відвідала підприємства Axzon в Росії, але не відвідала жодне з підприємств клієнта в Україні. У наглядовій документації IFC згадуються оновлені показники кількості свиноматок для України, Польщі та Росії, але немає уточнень щодо того, чи отримала IFC конкретну інформацію від клієнта про розширену потужність ферм та її наслідки. IFC не обговорювала соціально-екологічні показники клієнта в зв'язку з його діяльністю в Україні та оцінила роботу клієнта в екологічній та соціальній сферах як задовільну.

У березні 2015 року IFC отримала від клієнта перший AMR, який охоплював 2014 календарний рік. Клієнт повідомив IFC, що він працює відповідно до екологічних вимог національного законодавства та стандартів ГСБ щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки, у тому числі щодо операцій з гноєм та викидів в атмосферу. Axzon надали дані моніторингу викидів в атмосферу для українських ферм, включаючи ферми «Лука», «Лани» та «Делієво», які були в межах порогових значень в галузі охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. Клієнт також повідомив IFC, що регулярно проводить моніторинг місцевих річок та проводить лабораторний аналіз підземних вод з контрольних свердловин в Україні, але не надав даних про проби води. В AMR також було заявлено, що компанія «Даноша» створила механізм розгляду скарг і що протягом звітного періоду місцеві інспекційні органи не виявили жодних занепокоєнь щодо екології та соціальної сфери. Клієнт вказав «Делієво» як ферму для свиноматок, що означає зміну цільового призначення, але в AMR не посилався на зміну потужності, зазначену в оновленій ОБНС ферми «Делієво» від 2013 року. Нарешті, в AMR коротко згадується скарга до CAO та пов'язаний з нею процес вирішення спорів.

У жовтні 2015 року IFC звернула увагу на скаргу до CAO та статус зусиль з вирішення спорів у своєму огляді AMR за 2014 рік, але не надала детального розгляду інформації клієнта, пов'язаної з питаннями скарги.⁹⁹ Наприклад, IFC не проаналізувала надані клієнтом дані про викиди в атмосферу. Крім того, немає жодних записів про те, що IFC запитувала дані про якість річкової води або лабораторний аналіз підземних вод з контрольних свердловин, на які посилався клієнт. IFC зазначила, що 43 скарги громади на компанію «Даноша», пов'язані зі станом доріг, землекористуванням та відшкодуванням збитків, були розглянуті

⁹⁸ IFC отримала від клієнта інформацію про те, наскільки добре проводився моніторинг проб в Україні, а також пов'язані з цим дані за два місяці 2014 року. Цифри були надані лише для п'яти точок моніторингу, і незрозуміло, чи є якась із них близькою до ферм, які є предметом цієї скарги.

⁹⁹ У огляді IFC щодо AMR за 2014 рік зазначено, що компанія «Даноша» розробила план розгляду скарги без надання додаткових деталей. Як зазначено нижче, розслідування CAO підтвердило, що у 2014-2015 роках IFC дійсно здійснювала спостереження за клієнтом щодо конкретних питань, порушених у скарзі до CAO, пов'язаних з доступом до інформації, комунікацією з громадами, компенсацією за використання землі та впливом запаху, пов'язаним з операціями з гноєм.

клієнтом.¹⁰⁰ Нарешті, IFC зазначила, що Axzon входить до Переліку високого ризику для проектів, які вимагають більш ретельного нагляду через активну справу CAO. Екологічні та соціальні показники проекту були оцінені як задовільні.

У грудні 2015 року IFC провела другий візит на об'єкт, цього разу до ферм клієнта, розташованих у Західній Україні.¹⁰¹ У своєму подальшому звіті IFC зазначила, що клієнт керував фермами, які IFC відвідала, як очікувалося та відповідно до узгоджених стандартів.¹⁰² Звіт IFC не містив жодного аналізу, який би підтверджував цей висновок, а також жодних ознак того, що під час візиту на місце IFC супроводжувала своїх клієнтів з питань, пов'язаних зі здоров'ям громади, запобіганням забрудненню або ресурсною ефективністю. Загальні показники проекту знову були оцінені як задовільні.

У липні 2017 року IFC спільно розглянула AMR клієнта за 2015 та 2016 роки. Було зроблено висновок, що два AMR були всеосяжними, системи управління екологічними та соціальними аспектами клієнта та їх впровадження є чіткими, а загальні показники клієнта є відмінними. IFC заявила, що в усіх питаннях в екологічній та соціальній сферах (за винятком нещасних випадків на виробництві) результати Axzon перевищили очікування, але не надала жодного аналізу, який би підтверджував цей висновок. Два звіти клієнта включають дані екологічного моніторингу викидів в атмосферу, але немає даних моніторингу якості підземних вод та води місцевих річок, а також немає записів про те, що IFC запитувала цю інформацію. CAO зазначає, що дані про викиди в атмосферу для трьох ферм, пов'язаних зі скаргами («Лука», «Лани» та «Делієво»), включених до щорічних моніторингових звітів (AMR) за 2015 та 2016 роки, є однаковими за обидва роки для всіх точок моніторингу.¹⁰³ Звіт про огляд IFC не вказує на те, що IFC оцінила ці дані або порушила це потенційне питання перед клієнтом. Зі звіту клієнта за 2015 рік також випливало, що ферма «Делієво» працювала в умовах переглянутої потужності свинарства, але знову ж таки, IFC не зверталася з цим питанням до клієнта і не запитувала додаткову інформацію.¹⁰⁴ Нарешті, у 2015 році клієнт почав звітувати про використання соціального фонду для вирішення деяких потреб громади, таких як ремонт доріг та інфраструктури.

У 2016 році AMR клієнта включили додаток до календаря діяльності з ретроспективним графіком розбризування для ферм, якими керує Axzon в Україні. Сюди входили дні, коли клієнт не проводив операції розбризування на своїх свинофермах (релігійні свята, тощо),

¹⁰⁰ Журнал включає чотири скарги, пов'язані зі станом доріг, 27 скарг стосовно спорів щодо придбання землі або компенсації за використання землі та 12 скарг, пов'язаних із пошкодженням майна (наприклад, посівів). У журналі дається коротке пояснення запроваджених компанією заходів по кожному з випадків. IFC розглянула всі вказані скарги, не надавши подробиць про те, яка інформація була взята до уваги.

¹⁰¹ Інформація, розглянута CAO, не вказує, скільки ферм у регіоні «Даноша» відвідала IFC.

¹⁰² Узгоджені стандарти залежать від заходів ESAP, узгоджених IFC та Axzon. Як мінімум, заходи ESAP посиляються на Стандарти діяльності, але деякі також посиляються на інші стандарти, включаючи місцеві нормативні акти, керівні вказівки ГСБ, основні трудові стандарти МОП, а також принципи та регламенти ЄС, такі як стандарти IPPC для свинарства. Див. IFC, Висновок екологічної та соціальної експертизи (ESRS), лютий 2013 р., Розділ «Заходи щодо пом'якшення наслідків в екологічній та соціальній сферах» та Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP), <https://officecao.org/4gVilc7>

¹⁰³ Звітність включає 10 точок моніторингу, чотири з яких стосуються трьох господарств, на які поширюється ця скарга. Дані ідентичні у 2015 та 2016 роках для всіх 10 точок моніторингу.

¹⁰⁴ У своєму звіті AMR за 2015 рік компанія Axzon заявила, що ферма працює на повну потужність 4 000 свиноматок, підтверджуючи, що розширена потужність ферми була введена в дію. Пізніше під час інвестування клієнт повідомив IFC, що з моменту проведення першої OBHC у 2009 році, не відбулося жодних змін у потужностях тваринництва та виробництві гною.

але не вказав години та дні, коли розбризкування проводилось. IFC не зазначила і не запитала додаткову інформацію стосовно відсутності конкретики, а також не попросила клієнта надати детальний календарний план внесення добрив.¹⁰⁵ AMR за 2016 рік також містив додаток, у якому перелічено 54 скарги на компанію «Даноша» за цей календарний рік, зосереджені на неприємному запаху, проблемах, пов'язаних з землею, пошкодженні доріг та неконтрольованому пилу, який знову ж таки не був проаналізований IFC.¹⁰⁶ CAO не зміг підтвердити, чи отримала IFC аналогічний додаток щодо скарг до AMR за 2015 рік. У звіті IFC за 2017 рік, що охоплює AMP за 2015 та 2016 роки, зазначається, що українські органи екологічної інспекції не виявили жодних проблем, не відзначаючи, що клієнт повідомив про тимчасову заборону проведення екологічних інспекцій (EI) в країні протягом 2015 року.¹⁰⁷ IFC також відзначила свою постійну комунікацію з компанією щодо скарги до CAO.

У січні 2018 року IFC провела третій наглядний візит, цього разу до штаб-квартири Axzon в Україні та окремих фермерських господарств. IFC відвідала об'єкти в Україні для збору фізичних копій документів з інформацією клієнта, яка була розглянута під час передінвестиційної комплексної експертизи IFC, а також відповідної інформації, пов'язаної зі скаргою до CAO.¹⁰⁸ У своїй наглядній документації IFC описала діяльність клієнта в Україні як добре укомплектовану персоналом та старанну у наданні IFC інформації з питань екології та соціального забезпечення. Однак IFC зазначила, що Axzon було важко знайти кваліфікований персонал з питань екології та соціального розвитку, який би погодився переїхати до її локацій в Україні, і замість цього компанія покладалася на консультантів з Києва. IFC також зазначила, що клієнт має надійний механізм розгляду скарг від громади. Загалом позитивно оцінюючи екологічні і соціальні показники клієнта, в документації з нагляду не обговорювалися питання, пов'язані із забрудненням або взаємодією з громадами. Від клієнта не вимагалось жодних подальших дій.

У вересні 2018 року IFC отримала AMR клієнта за 2017 рік, в якому повідомлялося, що всі заходи ESAP проекту були повністю виконані. Однак, CAO не знайшов жодного огляду IFC

¹⁰⁵ З 2014 року клієнт надавав подібні календарні графіки до IFC.

¹⁰⁶ З 54 скарг на діяльність Axzon в Україні 23 стосувалися проблем з дорогами (включаючи пил), 11 – землі, 10 – запаху (включаючи один випадок, пов'язаний з транспортуванням туш), шість – розбризкування, дві – витіку гною та дві – пошкодження майна.

¹⁰⁷ EI є обов'язковими на законодавчому рівні та плануються щорічно в Україні для перевірки відповідності дозвільним документам та іншим нормативним вимогам (наприклад, щодо якості води та повітря). В особливих випадках EI також можуть проводитися у відповідь на скарги мешканців. Разом з тим, тимчасові регуляторні заборони на проведення екологічної інспекції були видані українським урядом протягом кількох періодів між 2014 та 2018 роками. У цей час екологічні інспектори не мали змоги проводити планові інспекції ферм, хоча інспекції, пов'язані з реакцією на індивідуальні чи громадські скарги, були дозволені. За інформацією клієнтів, у 2015, 2016 та 2017 роках EI не проводилися. Разом з тим, CAO зазначає, що заборони на проведення перевірок були зняті з липня 2015 року по грудень 2016 року, а потім ще раз з лютого 2018 року. Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2014 року № 408 «Питання запровадження обмежень на проведення перевірок державними інспекціями та іншими контролюючими органами» перевірки протягом 2015 року могли проводитися лише за рішенням суду. Див.: Світовий банк, «Україна: Аналіз довкілля України», січень 2016 року, <https://officecao.org/41QYh6n>. Фактори, що стоять за цими мораторіями, могли включати бажання уряду зменшити адміністративне навантаження на бізнес, боротьба з корупцією та заохочення інвестицій в країну.

¹⁰⁸ Як наслідок, у лютому 2018 року CAO отримав від IFC копії аналізів ґрунтів, інформацію про внесення добрив та аналіз гною для фермерських господарств в Україні, і врахував цю інформацію у своєму звіті про оцінку відповідності за квітень 2018 року.

цього звіту в документації по нагляду. Як і в попередніх AMR, Axzon згадали проведення моніторингу якості води на підприємствах в Україні, але не надали даних про заявлений щомісячний моніторинг підземних вод, свердловин та річок, а IFC також не запросила таких даних. Були оновлені дані про викиди в атмосферу для десяти точок моніторингу, раніше виявлених у 2015 та 2016 роках, чотири з яких розташовані на фермах «Лука», «Лани» та «Делієво», названих у скарзі до CAO. Параметри для цих трьох ферм були в межах, встановлених у Керівних вказівках щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. AMR за 2017 рік також включав 62 скарги громади на компанію «Даноша» з питань, пов'язаних з управлінням гноєм, запахом і станом доріг, причому Axzon не повідомили про вирішення кількох скарг.¹⁰⁹ Нарешті, в AMR було підсумовано скаргу до CAO та вказано на готовність компанії взаємодіяти з громадою через процес вирішення спорів під керівництвом CAO, але не вказано жодних конкретних заходів, вжитих щодо питань, порушених скаржниками.

IFC була поінформована про два питання, що мають відношення до активної справи CAO в AMR за 2017 рік. Першим було будівництво сміттєспалювального заводу для туш для фермерського господарства «Лука»¹¹⁰ після затвердження державними органами у лютому 2017 року. ESAP проекту включав заходи для клієнта стосовно дотримання вимог щодо запобігання забрудненню для нових сміттєспалювальних заводів, включаючи дотримання керівних вказівок ГСБ щодо викидів в атмосферу. Тим не менш, немає жодних записів про те, щоб IFC порушувала будь-які питання зі своїм клієнтом щодо цього пункту ESAP після отримання AMR за 2017 рік або запитувала Axzon про проведення нової ОВНС для сміттєспалювального заводу. Також немає жодних доказів того, що IFC перевірила, чи дотримувався клієнт нормативних вимог та стандартів діяльності при будівництві сміттєспалювального заводу, включаючи ті, що стосуються публічного розкриття інформації та консультацій.

По-друге, клієнт повідомив про один інцидент, пов'язаний з екологічною та соціальною сферами, в Україні у 2017 році, а саме про високий рівень аміаку у пробах води, взятих зі спостережних свердловин на фермі «Лука». Axzon повідомили, що до серпня 2017 року був завершений план коригувальних дій, включаючи розслідування для виявлення причини викиду, реконструкцію відстійників для зберігання гною на фермі та аналізи води, проведені після реконструкції відстійників. Записи про те, що IFC вжила заходів щодо контролю цього інциденту з Axzon.

5.2.2 Нагляд з 2019 по 2021 рік

Протягом періоду з 2019 року і до виходу IFC з інвестицій у 2021 році IFC посилила нагляд за клієнтом та його об'єктами свинарства. Axzon своєчасно надавали свої AMR за 2018, 2019 та 2020 роки, а огляди IFC щодо кожного з них були підготовлені протягом кількох місяців після отримання. Крім того, IFC почала надавати зворотний зв'язок клієнту з деяких екологічних і соціальних аспектів, висвітлених у щорічних моніторингових звітах (AMR).

У квітні 2019 року IFC розглянула AMR клієнта за 2018 рік. Як і в попередні роки, IFC не виявила факту, що клієнт надав ідентичні дані щодо викидів в атмосферу у 2017 та 2018

¹⁰⁹ З 62 скарг, зареєстрованих у 2017 році, 24 пов'язані з дорожнім рухом (включаючи запилення), 16 – з пошкодженням майна, дев'ять – з розбризкуванням, шість – із земельними спорами, шість – з запахом (у тому числі, пов'язаному з тушами) та одна – з витоком гною.

¹¹⁰ Див. висновок державної екологічної експертизи (ДЕЕ) №7-03/13-3355/10-17 від 28 лютого 2017 року.

роках для кожної з трьох українських ферм, на які поширюється скарга до CAO. IFC підкреслила, що у 2018 році компанія «Даноша» отримала 35 скарг від громади на такі проблеми, як забруднення гноївкою, пошкодження доріг і будинків, пошкодження посівів під час розбризкування та забруднення, зазначивши, що деякі коригувальні дії були розпочаті, а інші були необхідні, щоб уникнути повторення помилок.¹¹¹ IFC також звернулася до клієнта з проханням уточнити, чому в Україні так багато скарг від громади. Крім того, IFC попросила надати копії результатів ОБНС, проведених для сміттєспалювальних підприємств на фермах «Копанки» та «Лука», а також запитала клієнта про пов'язані з цим процеси консультацій та розкриття інформації. В AMR, однак, не повідомлялося про викиди від цих сміттєспалювальних заводів, а CAO не знайшов жодних доказів того, що IFC шукала ці дані. Клієнт повідомив, що EI були проведені один раз для всіх видів підприємств в Україні (вісім об'єктів) та другий раз для ферми «Лука». IFC обговорила з клієнтом висновки українських інспекторів про невідповідність вимогам.¹¹² Незважаючи на ці проблеми, у звіті IFC про огляд AMR робота клієнта в екологічній та соціальній сферах оцінена як задовільна.

У листопаді 2019 року IFC провела четвертий наглядовий візит. Він включав відвідування кількох фермерських господарств в Україні, хоча жодне з названих у скарзі до CAO відвідане не було. IFC зазначила, що взаємодія клієнта із зацікавленими сторонами покращилася, і компанія «Даноша» активно взаємодіє з мешканцями 75 сіл, що оточують її ферми.

Оцінка IFC систем розгляду скарг громади також була позитивною. IFC заявила, що питання, порушені членами громади, загалом пов'язані з проблемами придбання землі, і зазначила, що у 2019 році кількість скарг зменшилася. Щодо запобігання забрудненню, IFC зазначила, що основні скарги громади були пов'язані з гноївкою, запахом та потенційним забрудненням водних шляхів. IFC також оцінила систему управління гноївкою, яка діє на фермах, які вона відвідала, а також частоту та методологію, яку компанія «Даноша» використовувала для перевірки свердловин та річкової води, і визнала систему адекватною. У IFC також зазначили, що очисні споруди встановлені у всіх відвіданих господарствах. Під час візиту IFC клієнт заявив, що в майбутньому він надаватиме більше інформації щодо питань недотримання вимог. IFC продовжила співпрацю з Axzon щодо взаємодії із зацікавленими сторонами, визнаючи, що, незважаючи на прогрес, є багато можливостей для вдосконалення. У 2019 році IFC також провела круглий стіл з екологічних та соціальних питань та семінар із залучення зацікавлених сторін для українських агропромислових компаній, включаючи Axzon.

У квітні 2020 року IFC знову оцінила роботу клієнта як задовільну, ґрунтуючись на огляді AMR за 2019 рік. Огляд ефективності та запобігання забрудненню на об'єктах Axzon, проведений IFC, був більш детальним, ніж у попередні роки. Наприклад, у звіті AMR за 2019 рік компанія Axzon заявила, що з 2018 року впровадила злив попередньо очищених стічних вод від переробки харчових продуктів¹¹³ в каналізаційну систему муніципалітету. IFC зазначила, що у звітах клієнта про стічні води для його підприємств в Україні відсутні дані

¹¹¹ З 35 скарг, зареєстрованих у 2018 році, 19 стосуються проблем з дорожнім рухом (включаючи запилення), шість – пошкодження майна, п'ять – розбризкування, чотири – витоків гною та одна – земельних спорів.

¹¹² В AMP за 2019 рік не повідомляється про екологічні інспекції (EI), а в AMP за 2020 рік зазначається про їх призупинення через COVID-19.

¹¹³ Побутові стічні води, які використовуються для напування свиней, прибирання приміщень, де утримуються свині. Див. визначення в ОБНС ферм «Лука», «Делієво» та «Лани».

моніторингу стічних вод щодо рівнів БСК, ХСК та азоту. IFC звернулася до Axzon з проханням надати ці цифри у майбутніх звітах щодо України. Як і в попередні роки, надані дані щодо викидів в атмосферу були ідентичними до даних AMR за 2018 рік, за винятком рівнів для однієї точки моніторингу.¹¹⁴ Однак в огляді IFC щодо моніторингу клієнтом якості повітря в Україні було зазначено лише те, що параметри були в межах допустимих норм. IFC підняла й інші напрямки для вдосконалення клієнтом. Вони включали: пояснення того, як були усунені невідповідності, пов'язані з утилізацією гною та використанням доріг; додаткові зусилля, спрямовані на те, щоб зрозуміти, чому члени громади піднімали подібні питання в механізмах розгляду скарг протягом багатьох років;¹¹⁵ та навчання співробітників для покращення відповідності компанії стандартам в екологічній та соціальній сферах.

У травні 2021 року в огляді IFC щодо AMR Axzon за 2020 рік було відзначено ті самі прогалини у звітності, які були виявлені минулого року, і IFC знову звернулася до клієнта з проханням надати цифри та порогові значення для моніторингу стічних вод на рівні ферм в Україні. Жодних додаткових даних екологічного моніторингу до цього AMR не було включено, незважаючи на попередній запит IFC. Як і в попередніх звітах про нагляд, IFC заявила про свій намір більш уважно відстежувати скарги від громади та зафіксувала необхідність оцінити, як клієнт вирішує скарги, щоб уникнути подальших скарг з тих самих питань, особливо щодо розкидання гною протягом дня. Цей AMR включав 60 скарг від громади, багато з яких знову були пов'язані з проблемами з дорожнім рухом та запахом.¹¹⁶ Як і в попередніх оглядах AMR, IFC не звернулася до Axzon з проханням уточнити дані про викиди в атмосферу, хоча зареєстровані дані знову ж таки були ідентичні попереднім AMR для 11 точок моніторингу, наданим клієнтом.¹¹⁷ IFC оцінила загальну роботу свого клієнта як задовільну.

5.3 Аналіз CAO

Як зазначалося вище, з 2019 року нагляд з боку IFC покращився. Тим не менш, CAO робить висновок, що нагляд з боку IFC за проектом не був регулярним, адекватним та ефективним протягом перших п'яти років її інвестицій, як це вимагається відповідно до Основних положень соціально-екологічно орієнтованої діяльності. Відсутність нагляду завадила IFC оцінити ступінь відповідності проекту Стандартам діяльності та іншим вимогам в екологічній та соціальній сферах, як того вимагає Політика сталого розвитку.¹¹⁸ Основні недоліки в огляді, виявлені CAO, розглянуті нижче.

¹¹⁴ У звіті AMR за 2018 рік клієнт повідомив про 12 точок моніторингу, включаючи чотири для господарств, на які поширюється ця скарга. В AMR за 2019 рік повідомлено про 11 точок моніторингу, при цьому інформація для точки моніторингу ферми «Лани» відсутня. Екологічні дані, наведені для 10 з 11 точок моніторингу, були ідентичними тим, що були зафіксовані в AMR за 2018 рік.

¹¹⁵ Того року IFC стало відомо про 20 скарг від громади, пов'язаних з діяльністю Axzon в Україні. З них вісім – щодо неприємного запаху та забруднення повітря, шість – щодо проблем з дорожнім рухом, три – щодо відшкодування шкоди, заподіяної майну, два – щодо розбризкування гною та одна – стосовно компенсації за використання земельних ділянок.

¹¹⁶ Із 60 скарг, зареєстрованих у 2020 році, 43 стосувалися запаху, 12 – проблем з дорожнім рухом і п'ять – пошкодженого майна.

¹¹⁷ У перші роки існування проекту клієнт звітував про 10 точок моніторингу в Україні, які пізніше збільшилися до 11 та 12 точок моніторингу. Дані за 2019 та 2020 роки ідентичні та включають 11 точок моніторингу. Цей звіт не включає точку моніторингу для ферми «Лани», яка була включена до складу підприємств до 2018 року.

¹¹⁸ Політика сталого розвитку IFC 2012, п. 45.

5.3.1 Загальні недоліки в процесі нагляду в екологічній та соціальній сферах

CAO не знайшов жодних ознак того, що IFC просила клієнта подати AMR за 2013 рік. Після цього огляд IFC щорічних моніторингових звітів Axzon за 2014-2018 роки був неадекватним та несвоєчасним. Лише два з чотирьох оглядів AMR, проведених IFC, були зафіксовані у внутрішній документації з нагляду, і вони були недостатньо своєчасними для ефективного нагляду за діяльністю клієнта. CAO також не виявив жодних ознак того, що IFC надавала конкретний зворотний зв'язок клієнту щодо AMR до 2019 року, коли вона почала відстежувати скарги від громади, про які повідомив клієнт, і попросила Axzon надати додаткові дані екологічного моніторингу.

Цей підхід не відповідав процедурам нагляду IFC¹¹⁹ і упустив можливість оцінити екологічні та соціальні показники клієнта та виявити потенційні прогалини, оскільки AMR є «основним каналом зв'язку клієнта для звітування про екологічні та соціальні показники перед IFC».¹²⁰

5.3.2 Неефективний нагляд за екологічними та соціальними питаннями, зосереджений на підприємствах в Україні

Діяльність Axzon в Україні вимагала більш високого рівня контролю через слабший регуляторний контекст у країні порівняно з діяльністю клієнта, яка підпадає під регулювання ЄС, а також повторювані скарги від громади на об'єкти компанії «Даноша», включаючи скаргу до CAO. Незважаючи на цей контекст, зусилля IFC з нагляду за діяльністю Axzon в Україні не змогли вирішити поточні питання, пов'язані зі здоров'ям громад та запобіганням забрудненню.

У період з моменту подання скарги до CAO у 2014 та 2020 роках у журналах скарг на підприємства свинарства Axzon в Україні було зафіксовано від 20 до 60 скарг на рік від місцевих жителів.¹²¹ Найпоширеніші проблеми, про які повідомлялося, стосувалися доріг (а саме пошкодження доріг, блокування доріг технікою, пил або перевищення швидкості), запаху, використання землі та пошкодження посівів мешканців (через помилки під час водіння, розбризкування або посіву).¹²²

Раніше під час інвестиційного проекту (2014/2015 роки) IFC звернулася до клієнта із запитанням щодо скарг від громади в Україні, особливо пов'язаних з управлінням гноєм та якістю води, але CAO не знайшов доступної інформації про те, що IFC постійно контролює ці питання шляхом перевірки діяльності клієнта.

Лише у 2019 році, на шостому році інвестування, IFC розпочала моніторинг та співпрацю з клієнтом для вирішення повторюваних скарг, про які повідомлялося в AMR.⁶⁵ На відміну від більш раннього нагляду, відгуки IFC про AMR за 2019 та 2020 роки включають

¹¹⁹ Розгляд AMR є основним обов'язком спеціаліста з екологічних і соціальних питань. Див. Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (версія 2016 року), розділ 6, п. 2.1 про обов'язки з нагляду.

¹²⁰ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (версія 2016 року), розділ 6.2.3.

¹²¹ Клієнт надавав IFC журнали скарг для конкретних країн як додатки до більшості AMR.

¹²² Скарги до CAO порушували й інші питання. Наприклад, у лютому 2017 року скарги повідомили CAO про проблеми з дозволами на викиди, що призвело до того, що місцеві жителі та їх представники порушили судову справу проти клієнта через невірні дані про викиди, подані для продовження дозволу компанії «Даноша» на викиди в атмосферу для фермерського господарства «Лука». У рішенні 2017 року суд підтвердив, що клієнт подав невірні дані про викиди в атмосферу до державних органів. Див., постанову Івано-Франківського окружного адміністративного суду, справа № 809/437/17 від 11 травня 2017 року, <https://officacao.org/3QEkZlx>; та постанову Львівського апеляційного адміністративного суду № 876/7013/17 від 12 жовтня 2017 року, <https://officacao.org/41o2rkS>.

задокументований перегляд журналів скарг, при цьому IFC порушує питання високого рівня скарг по різних підприємствам та необхідності адекватного реагування та навчання персоналу для запобігання повторенню подібних проблем.

5.3.3 Недостатній огляд основних даних та оцінок екологічного моніторингу

За період з 2014 по 2018 рік CAO не знайшов жодних доказів того, що IFC належним чином проаналізувала ключові екологічні дані відповідно до своїх власних Керівних вказівок щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки та Оцінки впливу на навколишнє середовище по проекту,¹²³ хоча такі дії були необхідними для ефективного нагляду за екологічними та соціальними ризиками та впливом проекту. CAO зазначає, що документація з нагляду з боку IFC містить обмежений аналіз системи управління екологічними та соціальними аспектами компанії Axzon та її ефективності щодо ризиків та впливів в екологічній та соціальній сферах, але IFC, тим не менш, неодноразово оцінювала роботу клієнта як задовільну, а один раз як відмінну.

CAO виявив недоліки в перевірці IFC екологічних даних та оцінці за наступними напрямками:

- **Відсутність даних екологічного моніторингу в щорічних моніторингових звітах (AMR).** AMR Axzon включали обмежені екологічні дані про діяльність в Україні, але IFC не звернулася до клієнта з проханням щорічно надавати у звіті додаткові дані, незважаючи на відомі екологічні і соціальні ризики, пов'язані з розведенням свиней. Звіти Axzon на рівні ферм включали лише дані про викиди в атмосферу. Більше того, ці дані були ідентичними в різних точках моніторингу протягом кількох років звітності AMR, що ставить під сумнів те, чи отримувала IFC точні рівні забруднення повітря від клієнта. Це питання не порушувалося IFC у жодному зі своїх оглядів щорічних моніторингових звітів клієнта. Після того, як у 2018 році клієнт повідомив IFC про те, що він почав скидати стічні води в муніципальну каналізаційну систему, IFC запросила дані моніторингу стічних вод, у тому числі щодо БПК, ХСК та концентрації азоту. Однак клієнт не включив цю інформацію до свого AMR за 2020 рік, заключного звіту, поданого до виходу IFC з проекту. Таким чином, немає жодних доказів того, що IFC проаналізувала дані моніторингу стічних вод, щоб встановити, чи відповідають українські свиноферми клієнта стандартам щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. Інші комунікації між IFC та клієнтом показують, що IFC запитувала деякі параметри (наприклад, аналіз якості води в свердловинах підземних вод у 2014 році), які пізніше були надані компанією Axzon, але не в рамках щорічної звітності клієнта та процесу перевірки IFC.
- **Звітність екологічної інспекції.** В українському регуляторному контексті перегляд EI, проведених органами екологічної інспекції, був ключовим для оцінки екологічних і соціальних показників сільськогосподарської діяльності клієнта. Щорічно в Україні

¹²³ Під час нагляду з боку IFC клієнт провів два дослідження ОБНС для фермерських господарств, пов'язаних з цією скаргою, які були схвалені українськими органами влади та вимагали всебічного аналізу з боку IFC для забезпечення ефективного нагляду за проектом. На момент затвердження оновленої ОБНС у 2013 році з боку IFC ферма «Делієво» все ще перебувала на стадії будівництва, що означало, що IFC мала розглядати цю ферму як актив з високим рівнем ризику в портфелі клієнта, а також як частину плану моніторингу IFC по проекту. Такі ж обставини стосувалися і ОБНС сміттєспалювального заводу ферми «Лука», яка була затверджена у 2017 році.

проводяться екологічні інспекції (EI) для перевірки відповідності дозвільним документам та іншим нормативним вимогам, у тому числі щодо якості води та повітря. Клієнт повідомив, що протягом 2015-2018 років уряд наклав заборони на проведення EI на певний термін. Протягом цього періоду IFC не могла оцінити, чи дотримується клієнт національних вимог екологічного регулювання. Проте в протоколах нагляду IFC не було посилянь на заборони інспекцій до 2019 року, тоді як у деяких оглядах AMR зазначалося, що органи екологічної інспекції України не виявили жодних проблем з об'єктами Axzon.

- **Огляд ОБНС.** Немає жодних доказів того, що IFC переглянула відповідні результати ОБНС для трьох фермерських господарств, які є об'єктами цієї скарги, а також для будь-якого іншого фермерського господарства в Україні у період з 2013 по 2018 рік. Ця бездіяльність мала місце, незважаючи на те, що IFC знала, що розслідування CAO включало занепокоєння громади, пов'язані з ОБНС та публічними консультаціями.¹²⁴ Зокрема, CAO не знайшов доказів того, що IFC переглянула ОБНС для розширення ферми «Делієво», щоб переконатися, чи вимагає коригувальних дій збільшення потужностей ферми для тваринництва, враховуючи можливі наслідки, пов'язані зі змінами у використанні води, виробництві гною, а також ризики надмірного запаху, викидів у повітря та шуму.¹²⁵ Протоколи нагляду IFC не надають доказів того, що вона запитувала клієнта про надання нової ОБНС для сміттєспалювального заводу ферми «Луки», побудованого у 2017 році, до 2019 року.

5.3.4 Обмеження в оцінці ризиків для здоров'я громади, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню

Крім того, записи нагляду та дії IFC щодо ризиків для здоров'я громад, ефективності використання ресурсів та запобігання забрудненню, пов'язаних з діяльністю Axzon в Україні, були обмежені. У розділі 2 CAO визначила п'ять сфер, пов'язаних з такими ризиками, де очікувалися б наглядові дії на основі відомих проблем управління екологічними та соціальними питаннями, пов'язаними з виробництвом свинини, та знань IFC про місцеві скарги в екологічній та соціальній сферах та скаргу до CAO. Нижче наведено аналіз CAO недоліків нагляду з боку IFC у кожній з цих сфер, частково заснований на інформації, яку

¹²⁴ Див. розділ 1.3.1 цього звіту. IFC знала про проблеми, порушені у скарзі, з 2014 року.

¹²⁵ CAO розуміє, що лист від 2005 року від заступника головного санітарного лікаря Міністерства охорони здоров'я став основою для висновку ОБНС 2013 року про те, що оновлення потужностей ферми «Делієво» не змінить ризиків та наслідків в екологічній та соціальній сферах. У цьому листі зазначалося, що «коли на фермах тримають свиноматок з маленькими свинями, вони прирівнюються до однієї старої свині [тобто еквівалентні одній старій свині]». Однак існують суперечливі погляди щодо того, чи відповідає ця інтерпретація українській нормативній класифікації свиней за віком та вагою, згідно з якою свиноматки з маленькими поросятами потребують більше ресурсів, ніж свині на відгодівлі, і виробляють більше гною. Деякі українські нормативно-правові акти визначають диференційовані потреби у воді та виробництві гною для різних категорій свиней, при цьому свиноматки з поросятами потребують у чотири рази більше води на день, ніж свині на відгодівлі. Крім того, зміна потужності свиноферми може вимагати коригування Санітарно-захисних зон (СЗЗ), які забезпечують захисний буфер навколо промислових об'єктів, щоб гарантувати відсутність надмірних викидів в атмосферу, запахів або шумового впливу на житлові райони за межами таких зон. Див. ОБНС від 2013 року для фермерського господарства «Делієво», с. 67, та типологію свиней, описану в Положенні про свинокомплекс (PFR) 2005 року, Україна, PFR/ ВНТП-АПК-02.05 «Свинарські підприємства (комплекс, ферми, малі ферми)», таблиця 18, с. 48.

CAO зібрав під час своєї місії на місцях у 2018 році, а також завдяки взаємодії зі скаржниками та IFC.

- **Управління гноєм та його внесення:** CAO визнає, що у клієнта була впроваджена система управління гноєм, яка була належною та відповідала Керівним вказівкам щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. Крім того, CAO визнає, що IFC доклала значних зусиль на початку проекту для забезпечення виконання клієнтом пунктів ESAP, пов'язаних з управлінням гноєм. Однак CAO не зміг підтвердити, що ця система була ефективно впроваджена через відсутність достатніх даних від клієнта та неналежну документацію по нагляду. Зокрема, у наданих CAO документах немає доказів того, що: місткість відстійників для трьох ферм, названих у цій скарзі, була достатньою; частота, з якою відстійники спорожнялися, відповідала національним нормам та Керівним вказівкам щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки у тваринництві; а також що екологічні і соціальні ризики, такі як запах, забруднення повітря, забруднення води та ґрунту, були попереджені та належним чином мінімізовані. Відсутність даних моніторингу якості води для місцевих річок та контрольних свердловин, а також невідповідності у звітності про викиди в атмосферу в AMR клієнта ускладнювали нагляд з боку IFC за діяльністю клієнта в Україні.

Щодо застосування свинячого гною як добрива, CAO визнає, що клієнт дотримувався політики розбризкування гною, але зазначає, що клієнт повідомляв мало інформації про відповідні графіки. У календарях, наданих в AMR, позначені лише ті дні, коли клієнт не виконував розбризкування. Незрозуміло, чи використовує клієнт інші календарі для розбризкування, які містять специфічну інформацію для кожної ферми.¹²⁶ Крім того, в документації по нагляду IFC зафіксовані скарги на розбризкування гною, які не були належним чином розглянуті клієнтом, і за якими IFC не вжила подальших заходів. CAO робить висновок, що недостатньо доказів того, що IFC забезпечила надання клієнтом адекватного повідомлення та сповіщення мешканців щодо графіків розбризкування.

Під час нагляду IFC клієнт, як правило, не надавав дані моніторингу якості води в Україні, а також IFC не запитувала цю інформацію протягом перших років інвестування. Однак у 2017 році клієнт повідомив про перевищення вмісту аміаку в свердловинах для моніторингу підземних вод поруч із відстійниками на фермі «Лука», що могло свідчити про забруднення ґрунтових вод.¹²⁷ Додаткова інформація,

¹²⁶ Керівні вказівки IFC щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки при вирощуванні однорічних сільськогосподарських культур вимагають рівня специфічності, який не був забезпечений клієнтом. Вони вимагають, наприклад, не вносити гній, якщо метеорологічні умови можуть призвести до несприятливого впливу на навколишні громади. Див. Керівні вказівки Групи Світового банку щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки щодо при вирощуванні однорічних сільськогосподарських культур, 30 березня 2016 року, п. 55, <https://officacao.org/41rZvUa>.

¹²⁷ Інформація, до якої мав доступ CAO, була неясною щодо того, які параметри клієнт використовував як еталон. Однак, оскільки об'єкти Axzon в Україні регулюються національними нормативами, ці параметри, ймовірно, є національними прийнятними стандартами для підземних вод або питної води, враховуючи, що в цій місцевості для споживання води людьми використовуються свердловини. CAO перевіряв рекомендації ВООЗ щодо питної води, які рекомендують такі обмеження для аміаку у воді: «порогова концентрація запаху аміаку при лужному рН становить приблизно 1,5 мг/л, а порогова концентрація смаку – 35 мг/л». Ці рекомендації також містяться в Керівних вказівках IFC з охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки щодо водопостачання та видалення продуктів життєдіяльності за адресою <https://officacao.org/4iMgU0M>.

надана в CAO IFC та клієнтом, свідчить про те, що ці перевищення були проблемою з 2015 року. У той час як клієнт повідомив про вжиття коригувальних заходів для ремонту відстійників у 2017 році,¹²⁸ CAO вважає недостатніми докази того, що IFC підтвердила, що ці заходи були вжиті та були ефективними. Хоча це могло бути питанням, яке IFC розглядала під час свого четвертого наглядового візиту у 2019 році, CAO розуміє, що жодну з ферм, на які було подано скаргу, на той час не відвідали. Більш ретельний нагляд з боку IFC, заснований на адекватних екологічних даних, міг би виявити ці недоліки та потенційно запобігти забрудненню води та (або) допомогти клієнту відреагувати на такий тип інциденту.

Нарешті, зміна потужності тваринницької ферми «Делієво» могла вимагати зміни відстаней санітарно-захисних зон (СЗЗ) згідно з українським законодавством для захисту мешканців поблизу від надмірних викидів в атмосферу та запаху через збільшене виробництво гною. IFC не вжила подальших заходів щодо цього питання, а також не переглянула ОВНС ферми «Делієво» від 2013 року для оцінки відповідних ризиків та впливів.

- **Управління тушами:** У звітах Axzon протягом кількох років є докази того, що мешканці публічно скаржилися на запах, і що скаржники до CAO висловлювали занепокоєння щодо санітарії через транспортування туш через їхні села. Тим не менш, під час нагляду IFC не перевірила, чи відповідає ESMS клієнта та його впровадження на фермах вимогам стандарту діяльності PS3 щодо застосування принципів та методів, що відповідають застосовним Керівним вказівкам щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки/GIIP, стосовно зберігання, транспортування та утилізації туш. Лише у 2019 році IFC почала співпрацювати зі своїм клієнтом щодо конкретних заходів для вирішення повторюваних скарг від громади.

У своїй місії CAO зазначив, що у випадку з фермами «Лани» та «Делієво» туші не зберігалися в місцях із системою охолодження перед їх транспортуванням для утилізації за межами підприємства.

- **Управління стічними водами:** У звітності IFC мало інформації про стоки стічних вод. Після того, як у 2018 році клієнт повідомив IFC про те, що у 2018 році він почав скидати стічні води до муніципальної каналізаційної системи, IFC звернулася із запитом щодо параметрів підприємств в Україні. Однак CAO зазначає, що немає жодних ознак того, що клієнт надав ці дані в IFC до виходу з інвестицій у 2021 році, або що IFC перевірила, коли Axzon почали скидати стоки по кожному з об'єктів в Україні.¹²⁹

¹²⁸ Інформація, розглянута CAO в AMR за 2017 рік, свідчить про те, що клієнт вжив коригувальних заходів, і що після завершення вдосконалення відстійників щомісячні звіти про перевірки води стали чіткими.

¹²⁹ У 2019 році IFC після наглядового візиту на кілька українських ферм зазначила, що всі вони мали очисні споруди. Жодних додаткових відомостей та даних моніторингу стоків не запитували та не надавали.

У зв'язку з обмеженою інформацією, доступною у звітах Axzon,¹³⁰ CAO запросив і незалежно проаналізував¹³¹ дані про стічні води клієнтів за 2017 рік для ферми «Лука», і були виявлені недоліки. Зокрема, не здійснювався моніторинг ключових параметрів концентрацій фосфатів та бактерій, як того вимагають дозволи на використання води в Україні для спеціального водокористування.¹³²

- **Видобуток води:** Немає жодних доказів того, що IFC належним чином контролювала систему використання води клієнтом та її потенційні наслідки, навіть коли були внесені зміни до потужностей ферми «Делієво». CAO визнає, що IFC продовжила співпрацю з клієнтом у 2015 році з питань видобутку води, коли дізналася про скаргу до CAO та питання, порушені громадами, які постраждали від діяльності компанії «Даноша». Однак CAO не зміг підтвердити на підставі протоколів нагляду, що такий рівень зусиль зберігався протягом усієї інвестиції. Переведення цього проекту до категорії проектів з високим ризиком після скарги до CAO та скорочення обсягу перевірки у складі комплексної експертизи IFC з цього питання повинні були спонукати IFC уважно розглянути використання води, особливо у зв'язку з фермою «Делієво». Однак, оскільки IFC не переглянула показники ОВНС від 2009 або 2013 років, вона не оцінювала аспекти оцінки водних ресурсів у цих оцінках.¹³³
- **Наслідки, пов'язані з дорожнім рухом:** Незважаючи на значну кількість скарг на стан доріг від громад, які проживають поблизу свиноферм в Україні, IFC не оцінила їх потенційний вплив на руйнування доріг та утворення пилу. Axzon неодноразово повідомляли про ці скарги у своїх AMR, але немає жодних ознак того, що IFC перевірила, чи мав клієнт політику та процедури, співмірні з потенційними наслідками. Зокрема, немає жодних доказів того, що IFC переглянула політику клієнта щодо дорожнього руху, його трафік у цьому районі або комунікації та угоди між клієнтом, владою села та мешканцями.¹³⁴ IFC зазначила, що клієнт використовував соціальний фонд для вирішення деяких питань утримання доріг, і поцікавилася, чому такий підхід є неефективним, оскільки скарги з цих питань продовжують надходити.¹³⁵

¹³⁰ Під час своєї місії у 2018 році CAO з'ясував, що санітарні стічні води з ферми «Лука» очищаються на очисних спорудах, а потім скидаються в струмок, який впадає в річку Буркач. Під час візиту клієнт підтвердив, що у 2016 та 2018 роках через несправність очисних споруд було два випадки аварійних скидів неочищених стічних вод з очисних споруд у річку. Скаржники зазначили, що про обидва інциденти вони повідомили екологічного інспектора, а на клієнта накладено штраф.

¹³¹ Ці дані були надані клієнтом під час місії CAO на місцях у 2018 році. Скаржники також зазначили, що результати скидів стічних вод з Луки відповідно до здійснених двічі EI у 2018 році, включали надмірні концентрації фосфору, завислих речовин, БСК, NH4 порівняно з нормами, затвердженими Дозволом (інспекції, проведені 19.03.2018 та 13.06.2018).

¹³² Дозвіл №Укп-1245-А-Ів-Фр від 01.06.2017 р. (фермерське господарство «Лука»).

¹³³ CAO зазначає, що дозвіл на водокористування, наданий фермі «Делієво», ґрунтується на використанні води втричі-вчетверо більшому, ніж було оцінено в ОВНС, і перевищує максимальний рівень водокористування на ферму, передбачений українським законодавством (виходячи з типології свиней на фермі).

¹³⁴ У 2018 році CAO отримав доступ до Політики дорожнього руху Goodvalley, яка є недатованою. Немає жодних ознак того, що IFC переглядала цю політику під час нагляду.

¹³⁵ Під час місії CAO клієнт пояснив CAO, що у нього є соціальний фонд, до якого громади можуть подавати заявки на гранти на проекти за власним вибором.

5.4 Висновки CAO

CAO вважає, що з 2014 по 2018 роки нагляд з боку IFC за застосуванням клієнтом своєї системи управління екологічними та соціальними аспектами до свинарства в Україні був обмеженим за обсягом та глибиною. IFC не змогла з упевненістю оцінити, чи відповідає проект застосовним вимогам Стандарту діяльності 1, включаючи те, чи були заходи та дії, визначені в програмі управління клієнта, «співмірними ризикам та впливам проекту». (PS1, п. 15). **Таким чином, CAO вважає, що нагляд з боку IFC не відповідав обов'язку IFC «прагнути забезпечити за допомогою ... моніторингу та нагляду зі свого боку за тим, щоб фінансована бізнес-діяльність здійснювалася відповідно до вимог Стандарту діяльності» (Політика сталого розвитку, п. 7).**

Крім цього CAO вважає, що протягом перших п'яти років своїх інвестицій (2013-2018 роки) IFC не дотримувалася вимог Політики сталого розвитку щодо проведення регулярного, адекватного та ефективного нагляду (п. 45). IFC не провела своєчасних та належних розглядів AMR та іншої інформації, пов'язаної з проектом, яка стала доступною, щоб «оцінити стан відповідності проекту Стандартам діяльності та іншим конкретним вимогам в екологічній та соціальній сферах, узгодженим за зобов'язаннями» (версії ESRP від 2013 та 2016 років, п. 6.1).

Відповідно до висновків CAO про недотримання IFC п. 7 Політики сталого розвитку, CAO вважає, що нагляд з боку IFC за управлінням гноєм та стічними водами клієнта, а також потенційним впливом, пов'язаним із забрудненням повітря, води та ґрунту на трьох фермах, не забезпечив впевненості в тому, що діяльність клієнта здійснюється відповідно до стандартів діяльності PS3, PS4 та належної міжнародної галузевої практики (GIIP), а також своєї відповідальності згідно до Стандартів діяльності (п. 5) щодо дотримання чинного національного законодавства. Відсутність звітності компанії Axzon про скиди стічних вод та моніторинг якості води, а також про операції з гноєм, обмежила можливості IFC оцінювати управління клієнтом екологічними ризиками та впливом. Це особливо актуально для діяльності ферми «Делієво» щодо управління гноєм, враховуючи невизначеність щодо потужності ферми, а також для ферми «Лука» стосовно надлишку аміаку в ґрунтових водах.

Нарешті, CAO вважає, що нагляд з боку IFC за клієнтом, особливо в період з 2014 по 2018 роки, не відповідав вимогам ESRP (розділ 10.2.2-3) щодо «більш ретельного контролю та нагляду за інвестиціями» у переліку проектів IFC з високим рівнем ризику в екологічній та соціальній сферах.¹³⁶

¹³⁶ Версії ESRP від 2013 та 2016 років, розділ 10: Перелік проектів з високим рівнем ризику.

6. Шкода для скаржників

У цьому розділі CAO розглядає потенційний негативний вплив на здоров'я та благополуччя членів громади, які проживають поблизу трьох свиноферм, які є предметом скарги до CAO. CAO аналізує лише ті збитки, які можуть бути пов'язані з проектом і мають відношення до тверджень скаржників.

Розслідування відповідності нормативним вимогам з боку CAO включає висновки про шкоду, пов'язану з недотриманням вимог з боку IFC. Шкода визначається як «будь-який суттєвий негативний екологічний та соціальний вплив на людей або навколишнє середовище, що прямо чи опосередковано є результатом Проекту або Підпроекту. Шкода може бути фактичною або з обґрунтованою ймовірністю мати місце в майбутньому».¹³⁷

Оцінюючи, чи є шкода, пов'язана з висновком про недотримання вимог, CAO враховує, чи сприяло таке недотримання відсутності даних або інформації для перевірки тверджень скаржників про шкоду. За таких обставин, CAO може встановити наявність ознак пов'язаної шкоди або потенційної шкоди, якщо існує обґрунтована ймовірність того, що заявлена шкода мала місце або може мати місце в майбутньому, враховуючи таке недотримання вимог.

6.1 Управління гноєм

Несприятливий вплив запаху гною та пов'язаних з ним забруднюючих речовин на місцеві громади, розташовані за вітром від тваринницьких ферм, добре задокументований.¹³⁸ У цій справі скаржники послідовно скаржилися на цю проблему, починаючи з 2014 року.¹³⁹ Недоліки в нагляді IFC за управлінням гноєм та розподілом гною клієнтом на трьох фермах, щодо яких подано цю скаргу, зокрема в «Делієво» та «Лани», означають недостатність інформації, яка б свідчила про те, що управління гноєм клієнта було адекватним. Крім того, зміна потужності тваринницької ферми «Делієво» могла вимагати зміни відстаней санітарно-захисних зон (СЗЗ) згідно з українським законодавством для захисту мешканців поблизу від надмірних викидів в атмосферу та впливу запаху.¹⁴⁰ Враховуючи, що СЗЗ не змінювалась, можливі супутні неприємності з запахом і вплив на здоров'я. Таким чином, CAO робить висновок, що існують ознаки шкоди через надмірний запах, пов'язані з недотриманням вимог з боку IFC, які обговорювалися в розділах 4 і 5 цього звіту.

¹³⁷ Політика CAO, глосарій.

¹³⁸ Дослідження продемонстрували сильний зв'язок між викидами запахів з тваринницьких ферм і фізичним і психічним здоров'ям людей. Викиди запахів пов'язані з ушкодженнями дихальної та нервової систем, а тривалий вплив аміаку (NH₃), сірководню (H₂S) та летких органічних сполук (ЛОС) може призвести до ушкодження печінки та нервової системи. ЛОС, такі як бензол і ацетальдегід, є канцерогенними, що може посилити ризики для здоров'я. Крім того, неприємні запахи можуть викликати психологічні наслідки, такі як негативні емоції та стрес. Див. Тяньтянь Цао, Юньхао Чжен і Хунмін Донг. «Контроль за викидами запахів з тваринницьких ферм: Огляд», Environmental Research 225, травень 2023 р., <https://officecao.org/43dPDjd>.

¹³⁹ Під час місії CAO почула скарги на запах від мешканців, які проживають поруч із фермами «Лука», «Делієво» та «Лани». Мешканці Водників, які проживають за 694 м на захід від хутора Лани, повідомили CAO, що діти не можуть відвідати своїх бабусь та дідусів у селі через запах, що вони не можуть продати свої будинки через близькість до свиноферми, та скаржилися на зростання кількості алергій. Починаючи з 2016 року, додатки до AMR клієнту щодо розгляду скарг також включають скарги, пов'язані з нюансами запаху.

¹⁴⁰ Залежно від потужності тваринництва ферми, санітарно-захисні зони можуть варіюватися від 500 метрів до 1500 або 2000 метрів, згідно з Наказом Міністерства охорони здоров'я №173 від 19 червня 1996 року.

Що стосується ферми «Лука», обмежений нагляд IFC за системою управління стічними водами клієнта в поєднанні з повідомленнями про перевищення вмісту аміаку в підземних водах поблизу відстійників у 2015-2017 роках змусив CAO зробити висновок, що ймовірно ферма негативно впливала на якість підземних вод з 2015 по 2017 рік. В результаті, CAO доходить висновку, що існують ознаки заподіяння шкоди скаржникам, пов'язані з якістю підземних вод, у зв'язку з недотриманням IFC щодо нагляду за управлінням стічними водами.¹⁴¹

6.2 Транспортування та управління тушами

Недостатнє зберігання і транспортування туш може привести до надмірного запаху і поширення захворювань.¹⁴² CAO виявив недоліки у проведенні належної перевірки та нагляду IFC за такими ризиками у зв'язку з діяльністю Axzon в Україні, і було помічено, що клієнт не зберігав туші в холодильниках.¹⁴³ Таким чином, CAO робить висновок, що існують ознаки шкоди у зв'язку з неналежною санітарною гігієною та надмірними запахами, пов'язаними з недотриманням вимог IFC.

Більше того, відсутність належного процесу проведення клієнтом ОБНС за участю зацікавлених сторін не дозволила селянам, які проживають поблизу ферм, висловити стурбованість з приводу транспортування туш через їхні села. Відсутність можливості висловити ці занепокоєння шляхом участі в процесі залучення зацікавлених сторін становить шкоду для скаржників.

¹⁴¹ ВООЗ вказує, що «наявність аміаку на вищих за геогенні рівні є важливим показником фекального забруднення» і що «аміак має токсичну дію на здорову людину лише в тому випадку, якщо споживання стає вищим, ніж здатність до детоксикації». Далі пояснюється, що в більш високих концентраціях аміак «впливає на метаболізм, зміщуючи кислотно-лужну рівновагу, порушуючи толерантність до глюкози і знижуючи чутливість тканин до інсуліну». Інші негативні наслідки високих концентрацій аміаку в питній воді були виявлені у лабораторних тварин і в системі *in vitro*, включаючи значне зниження кісткової маси, пригнічення росту плода і підвищення артеріального тиску. Враховуючи ці ефекти, ВООЗ рекомендує порогову концентрацію запаху аміаку у воді приблизно 1,5 мг/літр та порогову концентрацію смаку 35 мг/літр. Див. ВООЗ, Рекомендації щодо питної води, 2017, <https://officecao.org/4bJHa9K> та ВООЗ, Аміак у питній воді, Довідковий документ для розробки Керівних вказівок ВООЗ щодо якості питної води, 2003 р., <https://officecao.org/3XRPE95>.

¹⁴² Продовольча та сільськогосподарська організація (Продовольча та сільськогосподарська організація (ООН) наголошує на важливості належного управління тушами для запобігання спалахам хвороб тварин та їх потенційним негативним наслідкам для тварин, людей та навколишнього середовища. Вона також зазначає, що «управління тушами може бути дуже складним завданням» і що «можуть існувати значні ризики для біобезпеки та навколишнього середовища від методів управління тушами, залежно від того, як вони впроваджуються. Наприклад, зберігання туш до утилізації може загрожувати поширенням патогенних мікроорганізмів кількома шляхами, такими як мухи; рідини можуть вимиватися в ґрунтові та поверхневі води під час зберігання та захоронення; горіння може спричинити небезпечні викиди в атмосферу; а неправильно побудовані компостні купи можуть не знешкодити патогенні мікроорганізми». Див. FAO, Керівництво по управлінню тушами: Ефективна утилізація туш тварин та забруднених матеріалів на малих та середніх фермах, 2020 р., <https://officecao.org/3DQKd3r> та FAO, Управління тушами для дрібних та середніх тваринницьких ферм, практичні аспекти, *Focus On* № 13, жовтень, 2018, <https://officecao.org/3FvipCj>. Наукові дослідження також пов'язують запобігання епідеміям худоби та викиди запахів з адекватним управлінням тушами на свинофермах. Див., Кі, Бо-Мін та ін. Характеристика викидів запаху та структури мікробного співтовариства під час розкладання свинячих туш за допомогою методу закопування-компостування ґрунту, *Waste Management* 77 (2018), 30-42, <https://officecao.org/3DFL1rR>.

¹⁴³ У своїй місії CAO зазначив, що у випадку ферм «Лани» та «Делієво» туші не зберігалися в місцях із системою охолодження перед транспортуванням для утилізації за межами підприємства.

6.3 Управління стічними водами

З огляду на недоліки в нагляді IFC за системами клієнта та даними моніторингу, CAO вважає вірогідним те, що мав або міг бути вплив на навколишнє середовище та забруднення річки Буркач, пов'язаної з фермою «Лука». Крім того, обмежені спостереження CAO під час місії 2018 року підтвердили неналежний моніторинг ключових параметрів, зазначених у дозволі ферми на спеціальне використання води,¹⁴⁴ включаючи концентрації фосфатів і бактерій. Хоча CAO не має достатніх доказів, щоб зробити висновок про те, що була завдана шкода мешканцям або екосистемам, що знаходяться нижче за течією, це не можна виключати.

Також не виключено, що стічні води з інших господарств, які є об'єктами скарги до CAO, можуть бути джерелами забруднення води, враховуючи неналежність практики моніторингу клієнта та інциденти, про які повідомляли українські екологічні інспектори.¹⁴⁵

6.4 Видобуток та використання води

Ґрунтуючись на інтерв'ю із зацікавленими сторонами у 2018 році, CAO зазначає загальну згоду з тим, що останніми роками спостерігався дефіцит води на місцевому рівні, а свердловини для забору води стали сухішими. Така ситуація, швидше за все, була викликана кількома факторами, можливо, включаючи, але не обмежуючись, діяльністю клієнта.¹⁴⁶

Для села Делієво важко встановити причини нестачі води, оскільки не було проведено базового дослідження наявності підземних вод, а також дослідження сукупного впливу використання води компаніями, що працюють поблизу Делієво. Однак, недоліки у проведенні комплексної експертизи та нагляду IFC за початковими та переглянутими оцінками ОВНС для ферми «Делієво» посилюються (i) відсутністю оцінки споживання води клієнтом під час підготовки до ОВНС в 2009 та 2013 роках, (ii) відсутністю оцінки сукупного впливу діяльності клієнта та прилеглих кар'єрів, а також (iii) можливим збільшенням використання води через розширення поголів'я свиней, дозволяють зробити використання води компанією «Даноша» вірогідним чинником зниження доступності підземних вод навколо ферми «Делієво». Однак немає достатніх доказів того, що використання води клієнтом IFC негативно вплинуло на мешканців Делієво.¹⁴⁷ Таким чином, CAO не може зробити висновок про те, що було завдано шкоди, пов'язаної з недотриманням вимог з боку IFC.

6.5 Вплив, пов'язаний з дорожнім рухом

З огляду на неодноразові занепокоєння скаржників щодо наслідків дорожнього руху, цілком імовірно, що рух великогабаритної техніки клієнта спричинив певні пошкодження доріг.

¹⁴⁴ Дозвіл №Укп-1245-А-Ів-Фр від 01.06.2017 року.

¹⁴⁵ На основі аналізу стічних вод CAO даних ферми «Лука» та інформації, наданої скаржниками щодо перевірок ЕІ в 2018 році, які згадувалися раніше у звіті.

¹⁴⁶ Наприклад, використання води кар'єрами, розташованими неподалік від ферми «Делієво», а також вплив зміни клімату/погодних умов. Наприклад, у інформації Дністровського басейнового управління у 2018 році зазначалося про низьку кількість опадів за останні п'ять років.

¹⁴⁷ Високий рівень водокористування на тваринницьких фермах добре відомий.. Див., наприклад, *Литтл С.Б. та ін. Споживання води та поведінка свиней: наслідки для введення та управління антимікробними препаратами, Animal*, Том 16, Випуск 8, Серпень 2022, <https://officecao.org/4hATdaK>. Однак дослідження, що стосуються дефіциту води та тваринництва, показали, що тваринництво може мати нейтральний або позитивний вплив на водні ресурси залежно від місця розташування ферми. Див.: Мішель Доро та ін. Використання води тваринництвом: Глобальна перспектива для регіональної проблеми?, *Animal Frontiers*, том 2, Вип. 2, квітень 2012, с. 9–16, <https://officecao.org/41KU1E5>.

Однак неможливо підтвердити шкоду скаржникам з огляду на відсутність документальних доказів щодо переміщень транспортних засобів, їх частоти та потенційного сукупного впливу з боку інших компаній. САО зазначає, що клієнт вжив ряд заходів для пом'якшення та компенсації впливу своїх вантажівок.

Враховуючи, що великогабаритна техніка створює пил, цілком ймовірно, що при проїзді вантажівок утворилася пил. Однак САО не має достатніх доказів для оцінки та підтвердження масштабів такої шкоди від пилу та пов'язаної з нею шкоди для громад.

7. Основні причини недотримання вимог

Проведений CAO аналіз скарг, що надійшли від місцевих громад, виявив кілька основних і загальних факторів, які сприяли недотриманню IFC вимог при проведенні комплексної експертизи і нагляду за Axzon. На додаток до факторів, розглянутих нижче, недостатня передінвестиційна комплексна експертиза IFC екологічних і соціальних ризиків та впливів сприяла недотриманню вимог з боку IFC та потенційній шкоді громадам протягом восьми років, упродовж яких IFC контролювала інвестиції.

7.1 Відсутність аналізу IFC екологічних ризиків та впливу від окремих фермерських господарств

Первинна оцінка IFC впливу проекту на навколишнє середовище та соціальну сферу зосереджувалася насамперед на оцінці діяльності Axzon як корпорації. Незважаючи на наявність ОБНС на рівні фермерських господарств та добре задокументовані наслідки та ризики забруднення води та повітря, спричинені цим сектором, немає жодних записів про перегляд з боку IFC ОБНС для окремих ферм, що фінансуються проектом. Без цього аналізу IFC не мала змоги визначити, чи відповідатимуть українські підприємства, які не підпадають під регулювання ЄС, Стандартам діяльності. IFC також не мала змоги ефективно здійснювати моніторинг та нагляд за діяльністю свого клієнта в Україні з метою вирішення будь-яких питань з охорони навколишнього середовища та в соціальній сфері, що виникали під час реалізації проекту.

IFC не врахувала конкретні ризики та наслідки діяльності Axzon на рівні об'єктів, незважаючи на характер та масштаб впливу та ризиків, пов'язаних з навколишнім середовищем та здоров'ям людей, а також на обмежений регуляторний контекст в Україні. CAO вважає, що ризик-орієнтований підхід до цих інвестицій вимагав би від IFC зосередитися на своїх підприємствах з високим рівнем ризику — у цьому випадку на підприємствах в Україні та Росії. Застосування такого підходу також вимагало б від IFC перевірки зразка систем управління екологічними та соціальними питаннями (E&S) українських ферм та відповідних оцінок впливу на навколишнє середовище (ОБНС) на відповідність вимогам IFC,¹⁴⁸ а також оцінки дотримання клієнтом відповідних українських екологічних та соціальних норм і вимог Стандартів діяльності IFC.

Більше того, наявність скарг громади на діяльність Axzon в Україні до початку інвестиції мала б насторожити IFC стосовно можливості впливу та ризиків на навколишнє середовище та здоров'я людей, а також на необхідності в комплексній експертизі та нагляді, пропорційним цим ризикам.

CAO визнає труднощі, пов'язані із застосуванням вимог IFC до вертикально інтегрованої групи, такої як Axzon, з численними підприємствами та активами в різних місцях та країнах. Однак, CAO вважає, що для таких типів проектів передінвестиційна комплексна оцінка IFC в екологічній та соціальній сферах повинна ґрунтуватися на оцінці вибірки фермерських господарств, надаючи пріоритет вибору активів з високим рівнем ризику в екологічній та соціальній сферах у портфелі клієнта. Це дозволило б належним чином зрозуміти екологічні

¹⁴⁸ Позиція CAO, як пояснювалося раніше у звіті, полягає в тому, що IFC повинна була переглянути оцінку впливу на навколишнє середовище для об'єктів, що будуються в Україні, поки проект проходив комплексну експертизу та нагляд.

і соціальні ризики та наслідки проекту, а також оцінити здатність клієнта адекватно управляти ними та пом'якшувати їх.¹⁴⁹

7.2 Відсутність даних екологічного моніторингу та змістовного нагляду

Відсутність належної комплексної експертизи IFC також негативно вплинула на нагляд за проектом. Оскільки в ході комплексної експертизи IFC не було проведено достатнього аналізу ризиків і впливів, пов'язаних з конкретною ділянкою, вона не змогла розробити систему моніторингу для належного контролю за управлінням ризиками Axzon для навколишнього середовища і здоров'я населення, зокрема, для контролю якості повітря і води. Позитивний ESDD IFC в основному ґрунтувався на прихильності клієнта до належної практики та стандартів в екологічній та соціальній сферах, включаючи ESMS та застосування нормативно-правових актів ЄС у своїй діяльності. Однак IFC не володіла достатніми та диференційованими доказами минулих та теперішніх практик в екологічній та соціальній сферах на операційному рівні, підкріпленими відповідними екологічними даними з окремих ферм, щоб підтвердити цей висновок.

Відсутність послідовного контролю з боку IFC за діяльністю Axzon в Україні під час нагляду, особливо в період з 2013 по 2018 роки, також характеризувалася недоліками в огляді щорічних моніторингових звітів. IFC не зазначила частих пропусків та невідповідностей, пов'язаних з даними моніторингу щодо викидів в атмосферу та якості поверхневих та підземних вод, про які повідомляв клієнт. У звітах IFC щодо AMR, які неодноразово визнавали роботу клієнта «задовільною», не проводився систематичний аналіз ключових параметрів цих впливів на навколишнє середовище відповідно до стандартів з охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки. Нагляд IFC протягом 2013-2018 років також не враховував інциденти та заходи щодо пом'якшення наслідків та інцидентів в екологічній та соціальній сферах або те, як компанія врегульовувала скарги громади, і загалом їй не вистачало ретельності при розгляді та запиті відповідних державних дозволів та даних про навколишнє середовище. Недостатня увага до моніторингу повітря та води, зокрема, значно підірвала здатність IFC ефективно здійснювати нагляд та допомагати Axzon у вирішенні питань, порушених членами громади.

8. Рекомендації та подальші кроки

За результатами розслідування відповідності нормативним вимогам CAO надає необхідні рекомендації для: (i) усунення невідповідностей на рівні проекту та пов'язаних з ними збитків (рекомендації на рівні проекту) та (ii) запобігання майбутнім невідповідностям з боку IFC (системні рекомендації)..

8.1 Рекомендація на рівні проекту

Враховуючи поточну ситуацію в Україні та те, що IFC вийшла з цієї інвестиції у 2021 році, CAO визнає труднощі, пов'язані із взаємодією зі своїм колишнім клієнтом. Отже, CAO

¹⁴⁹ Власні настанови IFC вже розвиваються в цьому напрямку, вимагаючи, щоб у випадку, коли клієнт має кілька інвестиційних проектів або кілька активів в межах одного проекту, щорічний План моніторингу нагляду охоплював репрезентативну кількість проектів або активів клієнта. ¹⁴⁹ IFC, Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP)(версія 2025 року), п. 5.12.

пропонує лише одну рекомендацію на рівні проекту в цьому випадку, враховуючи висновки про недотримання нормативних вимог та потенційну шкоду для місцевих громад.

1. *IFC повинна розглянути можливість звернення до свого колишнього клієнта, можливо використовуючи консультаційні послуги IFC, для спільного розгляду та усунення недоліків, виявлених у цьому розслідуванні, пов'язаних із скаргами, порушеними громадами.*

Крім того, CAO зазначає, що у випадку повторної взаємодії IFC з цим клієнтом, IFC повинна звернути особливу увагу на виявлені в цьому випадку недоліки в управлінні та моніторингу екологічних ризиків і впливів, пов'язаних з великими свинофермами, особливо тих, що стосуються якості повітря, води та управління гноєм, впливу, пов'язаного з дорожнім рухом, а також транспортування та управління тушами.

8.2 Рекомендація на системному рівні

У нещодавніх справах про розслідування дотримання нормативних вимог (Awba, Salala та Bridge-01) CAO надав рекомендації, що стосуються необхідності проведення комплексної експертизи та нагляду в екологічній та соціальній сферах на конкретному об'єкті, включаючи перегляд відповідних ОВНЦіСС, перед тим, як Правління IFC затвердить проект.¹⁵⁰ У відповідь на це IFC внесла важливі зміни до Процедур екологічної та соціальної експертизи (2025) для своїх інвестиційних проектів. Ці зміни уточнюють обсяг комплексної експертизи та нагляду IFC, визначаючи документацію, яка підлягає розгляду під час комплексної експертизи,¹⁵¹ обсяг пунктів ESAP (включаючи їх доцільність і те, чи повинні вони бути пов'язані з умовами зобов'язань)¹⁵² удосконалення планів наглядового моніторингу.¹⁵³

CAO зазначає, що ці дії передбачають значний прогрес і допомагають усунути основні причини недотримання вимог, згадані в цьому звіті. Разом з тим, CAO рекомендує один додатковий захід:

2. *Розробити настанови для персоналу IFC (наприклад, у вигляді інформаційного бюлетеня або еквівалента) щодо комплексної експертизи та нагляду за корпоративними кредитними інвестиціями на доповнення до ESRP, щоб забезпечити, щоб:*

а. Місцеві ризики та наслідки на рівні об'єкта належним чином оцінюються та контролюються шляхом аналізу відповідних екологічних даних та

¹⁵⁰ Див.: М'янма: Myanma Awba Group Company Ltd.-01/Маньяма, <https://officecao.org/3GhJGs5>; Ліберія: Salala Rubber Corporation (SRC)-01/Округи Марібі та Бонг, <https://officecao.org/4iFHmcw>; та Кенія: Bridge International Academies-01/Кенія, <https://officecao.org/43I9qYD>.

¹⁵¹ П. 4.30 Процедур екологічної та соціальної експертизи (2025 р.) роз'яснює, що IFC повинна переглянути існуючі дослідження в екологічній та соціальній сферах (включаючи доступні ОВНЦіСС), перш ніж затвердити проект. Він також посилається на Примітку 1 Стандарт діяльності PS1, яка наказує клієнтам IFC проводити ОВНЦіСС для об'єктів, які можуть спричинити потенційні значні ризики та наслідки в екологічній та соціальній сферах.

¹⁵² В п. 4.33 Процедур екологічної та соціальної експертизи (2025 р.) зазначається, що ці пункти можуть включати поєднання інвестицій у матеріальні активи, зміцнення систем управління екологічними та соціальними аспектами, потенціалу та організації, або розробку додаткових досліджень. IFC також тепер зобов'язана розглянути, чи має клієнт час та ресурси для підтримки впровадження ESAP, і чи повинні ці пункти дій бути умовами зобов'язань перед виплатами коштів у юридичній угоді.

¹⁵³Процедури екологічної та соціальної експертизи (ESRP) (2025 р.), п. 5.13 і 5.14.

параметрів. Це може вимагати перегляду рекомендацій щодо того, як складаються юридичні угоди, шаблони річної звітності та пункти Плану дій в екологічній та соціальній сфері (ESAP).

- b. Занепокоєння з боку членів місцевої громади, які виникають протягом терміну дії інвестиції, розглядаються IFC своєчасно, в рамках наглядової діяльності IFC за проектом, і це рішення підтримується.*

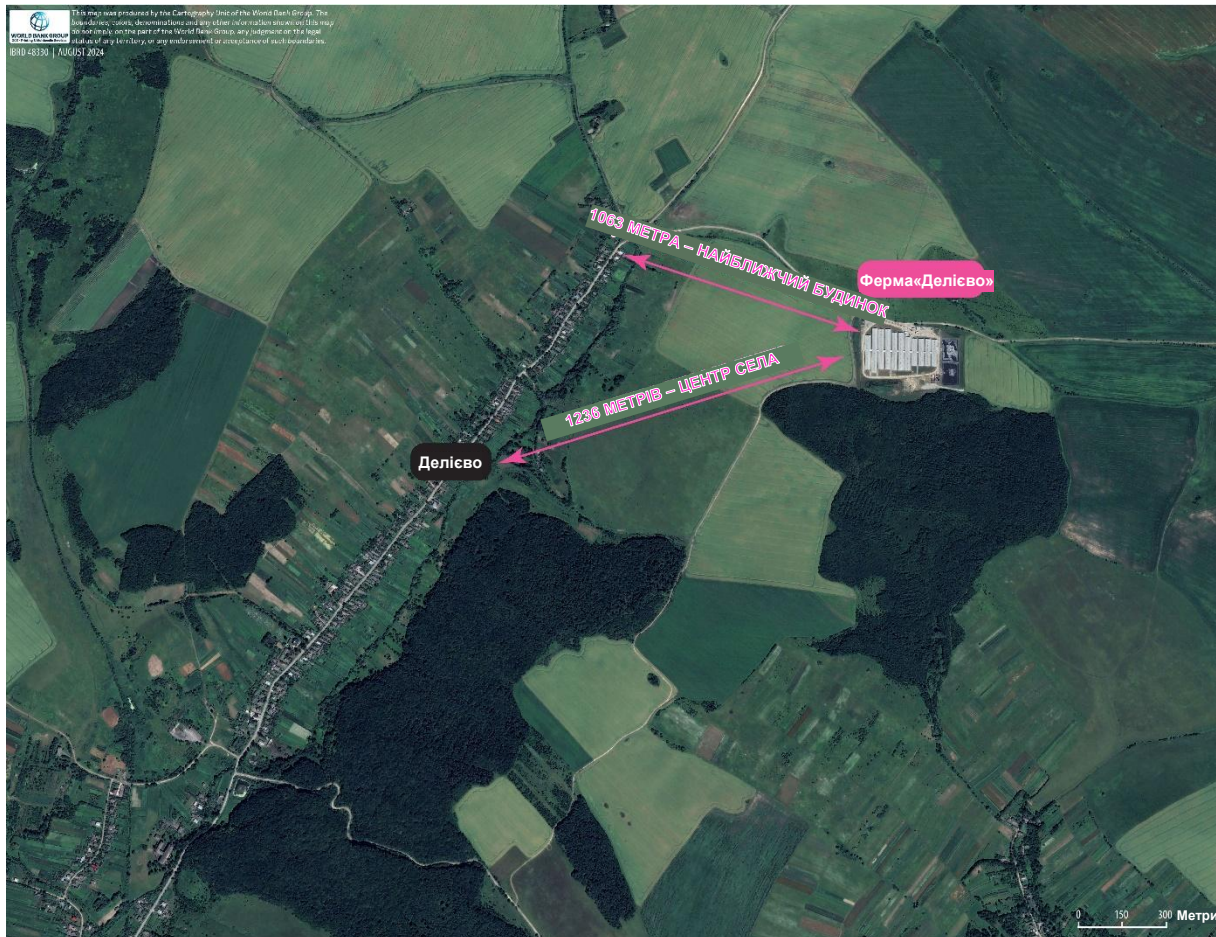
8.3 Наступні кроки

Відповідно до політики CAO, IFC має 50 робочих днів для підготовки відповіді керівництва на завершене розслідування відповідності. Щоб усунути виявлені невідповідності CAO та пов'язану з цим шкоду, якщо така є, відповідь керівництва включатиме План дій керівництва (MAP), що містить обмежені в часі коригувальні дії, запропоновані IFC для затвердження Радою директорів. Ґрунтуючись на результатах цього розслідування щодо дотримання вимог, IFC підготує для затвердження Радою директорів План управлінських заходів основі висновків після консультацій з колишнім клієнтом та скаржниками. Служба відповідності CAO буде стежити за ефективним виконанням плану дій керівництва IFC, але не буде розглядати виявлені невідповідності, для яких план не передбачає відповідних коригувальних дій.

Після затвердження Радою плану дій, звіт по розслідуванні CAO, відповідь керівництва та план дій будуть опубліковані на веб-сайті CAO англійською та українською мовами за адресою <https://www.cao-ombudsman.org/cases>.

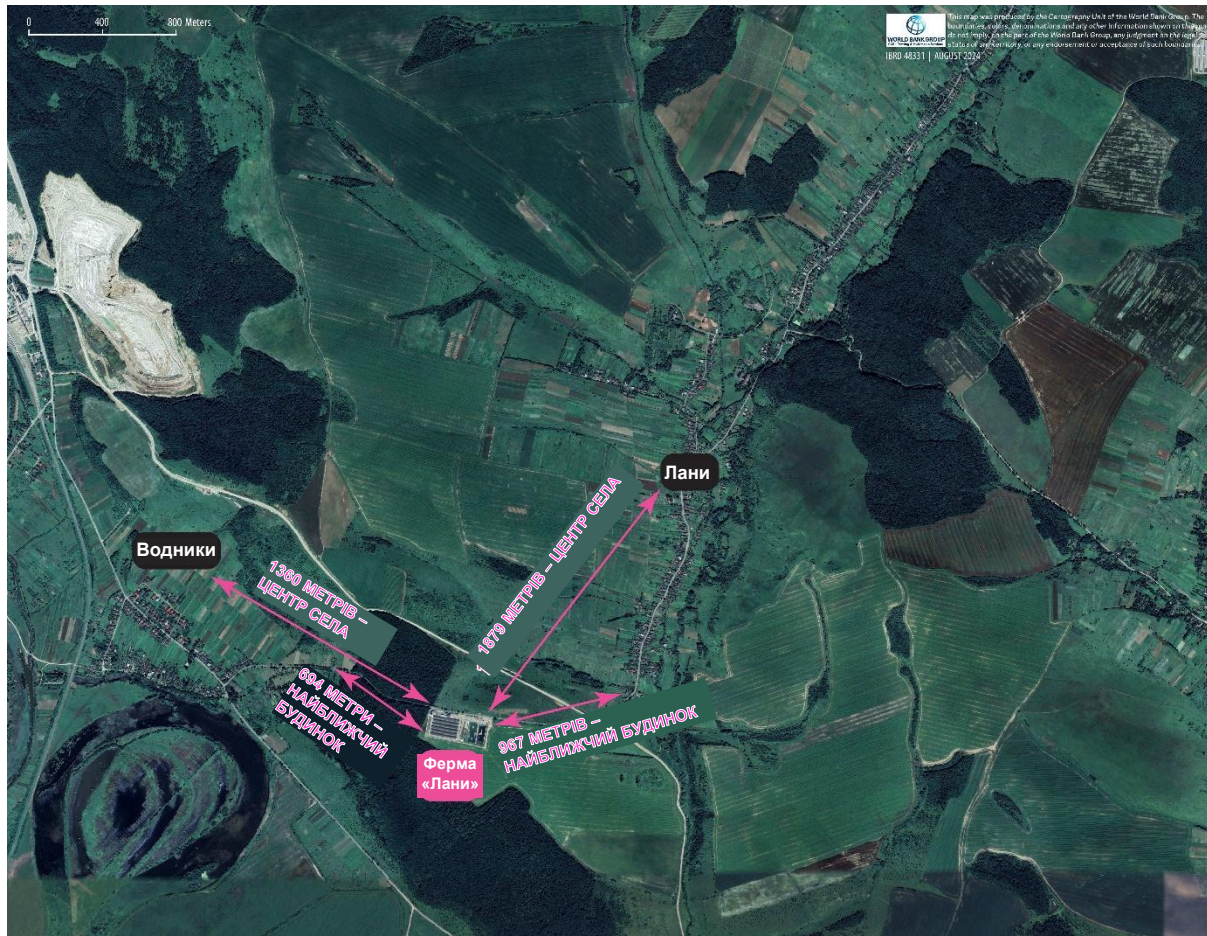
ДОДАТОК А. Відстані між фермерськими господарствами «Делієво», «Лани» та «Лука» та селами Делієво, Лани, Сівко-Войнилівська та Водники

Карта 1: Відстань між фермою «Делієво» та селом Делієво

Джерело: Google, 2017. Ця карта була підготовлена відділом картографії Світового банку.
Примітки: 1) Відстані в милях: 1063 м = 0,66 милі; 1236 м = 0,77 милі. 2) При розрахунках відстані в якості відправної точки використовується центр ферми. Перший вимір – до центральної точки села, а другий – до найближчого будинку в межах села.

Карта 2: Відстань між фермою «Лани» та селами Лани та Водники

Джерело: Google, 2017. Ця карта була підготовлена відділом картографії Світового банку.
Примітки: 1) Відстані в милях: 1360 м = 0,84 милі; 694 м = 0,43 милі; 1879 м = 1,17 милі; 967 м = 0,6 милі. 2) При розрахунках відстані в якості відправної точки використовується центр ферми. Перший вимір – до центральної точки кожного села, а другий – до найближчого будинку в межах кожного села.

Карта 3: Відстань між фермою «Лука» та селом Сівка-Войнилівська

Джерело: Google, 2017. Ця карта була підготовлена відділом картографії Світового банку.
Примітки: 1) Відстані в милях: 3102 м = 1,93 милі; 2876 м = 1,79 милі. 2) При розрахунках відстані в якості відправної точки використовується центр ферми. Перший вимір – до центральної точки села, а другий – до найближчого будинку в межах села.

ДОДАТОК В. Висновки та рекомендації CAO щодо невідповідності нормативним вимогам

Висновки CAO щодо невідповідності нормативним вимогам	
Комплексна експертиза IFC в екологічній та соціальній сферах	
CAO вважає, що всупереч вимогам п. 26 Політики сталого розвитку, передінвестиційна перевірка IFC не була співмірна з характером та масштабами ділової активності, а також з рівнем екологічних та соціальних ризиків.	
CAO вважає, що всупереч п. 22 Політики сталого розвитку, IFC під час комплексної експертизи не впевнилась, що можна очікувати, що клієнт виконає вимоги Стандартів діяльності протягом розумного періоду.	
CAO вважає, що всупереч пп. 27 та 28 Політики сталого розвитку IFC не перевірила, що ризики та наслідки діяльності в Україні були належним чином визначені під час огляду ОВНС та враховані в ESMS клієнта.	
CAO вважає, що IFC не дотримується вимоги Політики доступу до інформації (п. 31(a)vi) щодо включення в ESRS електронних копій або веб-посилань на «будь-яку відповідну» ОВНСiCC, підготовлену клієнтом або від його імені.	
Нагляд IFC	
CAO вважає, що IFC не змогла з упевненістю оцінити, чи відповідав проект застосовним вимогам Стандарту діяльності 1, включаючи те, чи були заходи та дії, визначені в програмі управління клієнта, «співмірними ризикам та впливам проекту». (Стандарт діяльності 1, п. 15). Нагляд IFC не відповідав зобов'язанню IFC щодо забезпечення, шляхом моніторингу та нагляду, щоб фінансована нею господарська діяльність здійснювалася відповідно до вимог Стандартів діяльності (Політика сталого розвитку, п. 7).	
CAO вважає, що протягом перших п'яти років своїх інвестицій (2013-2018 роки) IFC не дотримувалася вимог Політики сталого розвитку щодо проведення регулярного, адекватного та ефективного нагляду (п. 45).	
CAO вважає, що нагляд з боку IFC за управлінням гноєм та стічними водами клієнта, а також потенційним впливом, пов'язаним із забрудненням повітря, води та ґрунту на трьох фермах, не забезпечив впевненості в тому, що діяльність клієнта здійснюється відповідно до стандартів діяльності PS3, PS4 та належної міжнародної галузевої практики (GIIP), а також своєї відповідальності згідно до Стандартів діяльності (п. 5) для дотримання вимог чинного національного законодавства.	

Рекомендації CAO на проектному та системному рівні

Рекомендації на рівні проекту

1. IFC повинна розглянути можливість звернення до свого колишнього клієнта, можливо використовуючи консультаційні послуги IFC, для спільного розгляду та усунення недоліків, виявлених у цьому розслідуванні, пов'язаних із скаргами, порушеними громадами.

Рекомендації на системному рівні

2. Розробити настанови для персоналу IFC (наприклад, у вигляді інформаційного бюлетеня або еквівалента) щодо комплексної експертизи та нагляду за корпоративними кредитними інвестиціями на доповнення до ESRP, щоб забезпечити, що:
 - а. Місцеві ризики та наслідки на рівні об'єкта належним чином оцінюються та контролюються шляхом аналізу відповідних екологічних даних та параметрів. Це може вимагати перегляду рекомендацій щодо того, як складаються юридичні угоди, шаблони річної звітності та пункти Плану дій в екологічній та соціальній сфері (ESAP).
 - б. Занепокоєння членів місцевої громади, які виникають протягом терміну реалізації інвестицій, розглядаються IFC своєчасно, в рамках наглядової діяльності IFC за проектом, і що своєчасне вирішення підтримується.